



# 2017

---

## ACTIVITEITSVERSLAG

---

VIVAQUA  
WATER VOOR HET LEVEN



# INHOUD

## ACTIVITEITSVERSLAG

---

<b>01</b>	<b>HET WOORD</b> VAN DE VOORZITSTER	<b>7</b>
<b>02</b>	<b>VIVAQUA</b> , SLEUTELSPeler VAN DE WATERCYCLUS IN DE DRIE GEWESTEN VAN HET LAND	<b>9</b>
<b>03</b>	<b>SLEUTELEVENEMENTEN 2017</b> , OVERGANGSJAAR	<b>19</b>
<b>04</b>	<b>WATER</b> , EEN LEVENSNODZAKELIJK ELEMENT	<b>24</b>
<b>05</b>	<b>VIVAQUA</b> , TEN DIENSTE VAN DE VERBRUIKER	<b>27</b>
<b>06</b>	<b>VIVAQUA</b> , TEN DIENSTE VAN ZIJN PARTNERS	<b>32</b>
<b>07</b>	<b>VIVAQUA</b> , TEN DIENSTE VAN DE STAD EN HAAR INWONERS	<b>34</b>
<b>08</b>	<b>VIVAQUA</b> , TEN DIENSTE VAN DUURZAME ONTWIKKELING	<b>37</b>
<b>09</b>	<b>VIVAQUA</b> EN ZIJN PERSONEEL	<b>38</b>
<b>10</b>	<b>PERSPECTIEVEN</b>	<b>41</b>
<b>11</b>	<b>TRANSPARANTIE</b> EN BESTUUR	<b>43</b>

# KERNCIJFERS



BEDIENDE  
BEVOLKING  
**2,25**  
MILJOEN  
INWONERS



GEPRODUCEERD  
VOLUME  
**136,4**  
MILJOEN  
M<sup>3</sup>



PRIJS VAN  
HET WATER IN  
BRUSSEL  
**3,60**  
€ / M<sup>3</sup>



VERKOCHT  
VOLUME  
**135,7**  
MILJOEN  
M<sup>3</sup>



OMZET  
**310,5**  
MILJOEN  
D'EUROS



INVESTERINGEN  
**98,972**  
MILJOEN  
EUROS



**478.170**  
M<sup>3</sup>  
DRINKWATER  
RESERVOIRS



**458.754**  
AANTAL  
METERS





**512** KILOMETER  
AANVOER



**2 355** KILOMETER  
RIOLEN



**233** KILOMETER  
VERDELING



**109** KILOMETER  
SANERINGS-  
COLLECTOREN



**4 086** KILOMETER  
DISTRIBUTIE



**29** REGENWATERBEKKENS



**1 473** MEDEWERKERS



# 01 HET WOORD VAN DE VOORZITSTER

2017 was gekenmerkt door twee ingrijpende gebeurtenissen die meteen ook de toekomst van het bedrijf zullen bepalen: de fusie door overname van HYDROBRU door VIVAQUA en de uittreding van de Vlaamse gemeenten.

Inzake waterdistributie en sanering is VIVAQUA voortaan het enige aanspreekpunt voor de gebruikers en de gemeenten van het Brusselse Gewest. De fusie was een werk van lange adem, maar er stond dan ook heel wat op het spel. Deze rationalisatie van de Brusselse watersector, die inspeelt op onze doelstellingen inzake goed bestuur, zal ons toelaten een coherent en doeltreffend beleid te voeren waar de burger baat bij heeft. De economische, financiële, technische en organisatorische touwtjes zijn nu immers in handen van één intercommunale. Bovendien is het aantal bestuurders gedaald, want voortaan worden de dossiers van A tot Z opgevolgd door slechts één Raad van Bestuur en één Raad van Zaakvoerders.

De besprekingen tussen VIVAQUA en de Vlaamse gemeenten die uit de intercommunale wilden treden, hebben uiteindelijk tot een akkoord geleid. Op 1 januari 2018 hebben de 16 Vlaams-Brabantse gemeenten het beheer van de distributie- en saneringsactiviteiten op hun grondgebied overgenomen om het toe te vertrouwen aan andere openbare operatoren: Farys-TMVW, De Watergroep of Infrac Rio-Bra. In het belang van de betrokken klanten werden de activiteiten in de best mogelijke omstandigheden overgedragen en is er geprobeerd om de continuïteit te behouden. Het akkoord omvatte met name de overname van het personeel, de infrastructuur en het materieel die voor de distributie- en saneringsactiviteiten werden ingezet en een exclusiviteitscontract voor VIVAQUA inzake waterlevering voor de komende 18 jaar. In totaal hebben 95 Nederlandstalige colle-

ga's besloten om over te stappen naar de nieuwe Vlaamse operatoren, met behoud van al hun statutaire rechten.

Ons bedrijf bevindt zich op een keerpunt en moet zich op talrijke uitdagingen voorbereiden, onder andere in verband met de nieuwe waterleveringscontracten en de oprichting van een regulator in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, die onze gesprekspartner zal zijn om de waterprijs vast te leggen.

We zijn ervan overtuigd dat VIVAQUA nog transparanter en doeltreffender moet worden. Laurence Bovy, de nieuwe directrice-generaal, kreeg dan ook de opdracht om een nieuw strategisch plan 2019-2024 uit te werken.

Ter voorbereiding van dat strategisch plan werd een interne diagnose uitgevoerd. Met de informatie die werd ingezameld, kon een breed en objectief beeld van VIVAQUA worden geschetst, met zijn sterktes en zwaktes. Deze diagnose bracht ook aan het licht dat er een verlangen naar verandering is en dat onze intercommunale gewoonweg moet evolueren.

Tegelijkertijd werden meerdere prioritaire projecten, bedoeld om de dienstverlening aan de klant, de doeltreffendheid en het welzijn op het werk te verbeteren, op gang getrokken, zoals de elektronische facturering, de oprichting van een performant callcenter, het telewerk, de administratieve vereenvoudiging en het beheer van de slapende voorraden. Anderzijds werden nieuwe samenwerkingsovereenkomsten afgesloten die gunstige perspectieven bieden voor de toe-

komst, onder andere met de SWDE en Leefmilieu-Brussel – BIM.

Om de toegang tot water voor iedereen te garanderen, zullen we ons blijven inzetten om het openbaar waterbeheer te verdedigen en zullen we nog maar eens blijf geven van ons enorme aanpassingsvermogen.

De zowat 1 400 beambten van VIVAQUA zijn zich maar al te bewust van het belang van hun opdrachten en zullen hun competentie en hun ervaring ten dienste blijven stellen van de watersector en de Brusselse bevolking.

**Faouzia Hariche**







38 km  
leidingen  
aangelegd  
in het  
Brusselse  
Gewest



## 02 VIVAQUA, SLEUTELSPELER VAN DE WATERCYCLUS IN DE DRIE GEWESTEN VAN HET LAND

### 02.1 INLEIDENDE OPMERKINGEN

Op 31 december 2017 is VIVAQUA gefusioneerd met HYDROBRU, de operator belast met de distributie en de sanering in het Brusselse Gewest, en werd het zo de enige operator in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest inzake productie en distributie van drinkwater en afvoer van regenwater en afvalwater. Omdat HYDROBRU geen activiteitsverslag 2017 opstelt, geeft dit activiteitsverslag een geconsolideerd overzicht van de activiteiten van de twee operatoren.

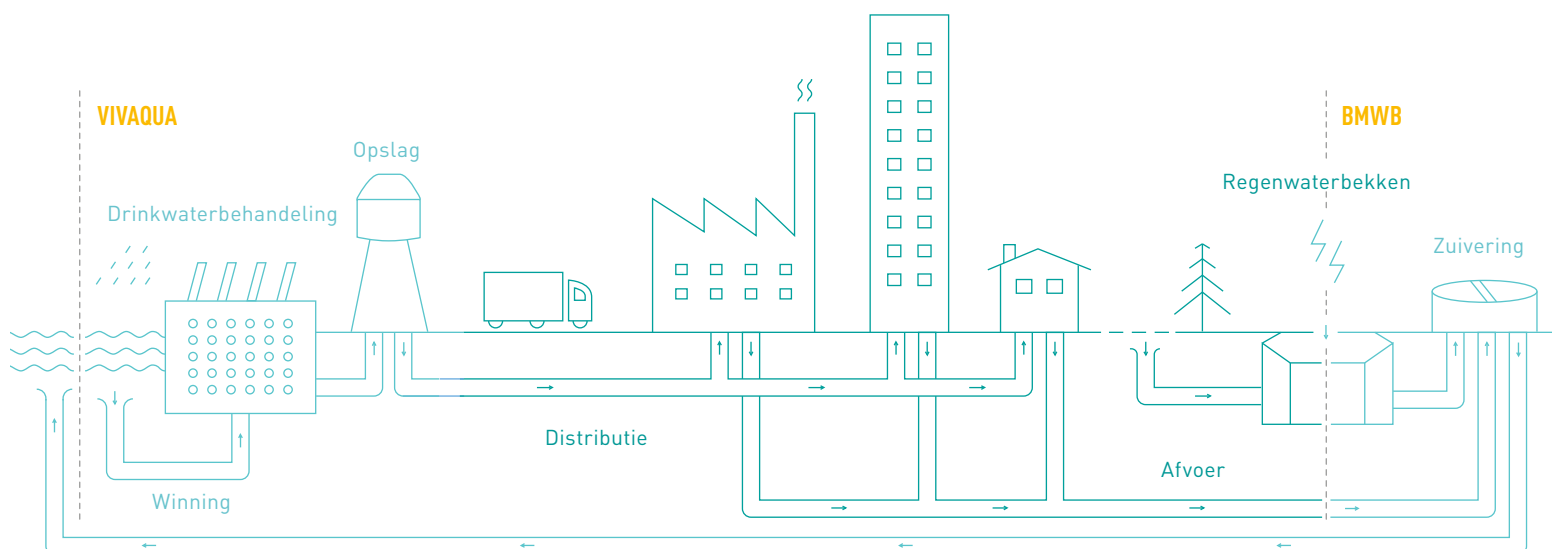
Op 1 januari 2018 zijn de Vlaamse gemeenten-vennoten uit VIVAQUA getreden en hebben ze de distributie- en saneringsactiviteiten aan andere operatoren toevertrouwd. VIVAQUA zal echter gedurende minimaal 18 jaar exclusief drinkwater in 't groot te blijven leveren. Het verslag zet dus de activiteiten van VIVAQUA uiteen op hun grondgebied in het Vlaamse Gewest in 2017.

In het financieel verslag dat bij dit activiteitsverslag is gevoegd, staan de geconsolideerde cijfers van VIVAQUA en HYDROBRU voor het boekjaar 2016-2017. De fusie van de twee operatoren had immers plaats op 31 december 2017, met terugwerkende kracht op 1 januari 2016.

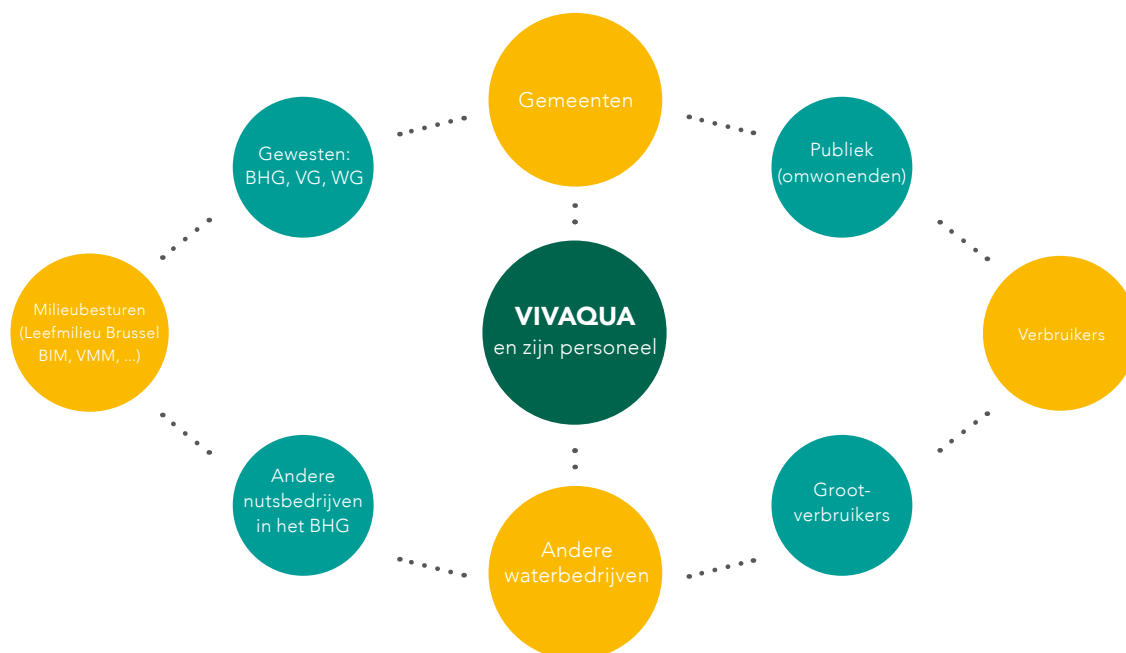
### 02.2 DE WATERCYCLUS

De antropische watercyclus omvat het beheer van het water voor de menselijke behoeften. Hij start met het beheer van de watervoorraad en eindigt, na zuivering, met de lozing van het afvalwater in de natuur. Hij maakt gebruik van de natuurlijke waterkringloop en kan er ook een impact op hebben, soms op een ingrijpende manier. VIVAQUA beheert deze antropische watercyclus in grote mate in het Brusselse Gewest, maar ook gedeeltelijk voor een aantal gemeenten in het Vlaamse en het Waalse Gewest.

#### DE WATERCYCLUS



## VIVAQUA, CENTRALE OPERATOR VAN DE WATERCYCLUS



### 02.3 OPDRACHTEN VAN VIVAQUA

VIVAQUA is een intercommunale (cvba) die in handen is van de 19 Brusselse gemeenten, een aantal Vlaamse (15) en Waalse gemeenten (4) alsook van de *Intercommunale des Eaux du Centre du Brabant wallon*, die op 31 december 2017 de in BW is geworden. Zijn opdrachten zijn:

- continu drinkwater van een onberispelijke kwaliteit produceren, transporteren en distribueren en dit tegen een correcte prijs
- afvalwater (rioolwater) opvangen om het te saneren, met inbegrip van de strijd tegen overstromingen op gemeentelijk vlak.

Al dan niet rechtstreeks levert VIVAQUA water aan 2,25 miljoen personen - meer dan een vijfde van de Belgische bevolking - in de drie gewesten van het land.

### 02.4 DE PRODUCTIE EN HET TRANSPORT VAN DRINKWATER

#### Productie

In 2017 heeft VIVAQUA ongeveer 136,4 miljoen m<sup>3</sup> water geproduceerd, of een daggemiddelde van 373 682 m<sup>3</sup>, rekening houdend met de lozingen.

Dit jaar is qua productie bijzonder. Tijdens de winter van 2016-2017 werden de grondwaterlagen immers amper aangevuld en de hittegolf in het begin van de zomer zette de voorraden onder druk.

Sinds het jaarbegin was de productie van de winningen met vrij verval abnormaal laag, met op jaarbasis een daggemiddelde dat 10 à 15 % lager lag dan het gemiddelde van vijf zogenaamd normale jaren.

Het Maasdebiet in Tailfer was vanaf midden juni heel laag, en dit gedurende verschillende weken, terwijl een dergelijk debiet zich normaal pas in september voordoet. Desondanks was in 2017 toch ongeveer 40 % van VIVAQUA's productie afkomstig van oppervlaktewater, tegen gewoonlijk 35 %.

Tijdens de hittegolf eind juni / begin juli zijn de leveringen flink gestegen. In juni bedroeg die stijging 11 % voor al onze institutionele klanten samen (de andere waterbedrijven).

#### Waterleveringen

	2016	2017
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST	67 911 839	68 249 325
VLAAMS GEWEST	46 721 661	46 994 580
WAALS GEWEST	19 106 615	20 433 464





## Waterproductie

	GRONDWATER	OPPERVLAKTEWATER
2013	83,3	49,3
2014	85,3	47,1
2015	80,1	55,5
2016	87,1	47,1
2017	82,0	54,4

VIVAQUA zorgt ervoor dat de klok rond, alle dagen van de week, voldoende drinkwater van onberispelijke kwaliteit kan worden geleverd aan de gebruiker. Indien nodig kan het op eender welk moment de waterlevering aanzienlijk verhogen.

## Behandeling van het water

Om water van een onberispelijke kwaliteit te garanderen, verbetert VIVAQUA de processen voor de behandeling van het water in zijn winningen en installaties

In 2017 werd in Ligny daarom een nieuw, veelbelovend filtermateriaal getest: filtralite. Dit is een product afkomstig van vermalen geëxpandeerde klei en is bedoeld voor de behandeling van drinkwater. Dankzij zijn zeer poreuze structuur kunnen de filters doeltreffender werken en kan hun levensduur worden verlengd, waardoor er zowel energie als waswater kan worden bespaard.

## Aanvoer

Het aanvoernet, de hoofdverdeelreservoirs en het verdeelnet brengen het gewonnen water tot aan het distributienet.

De centrale voor afstandscontrole en -bediening van de win-, aanvoer- en opslaginstallaties van VIVAQUA is gelegen in Brussel. Vanuit die Centrale Dispatching kan VIVAQUA elke dag van de week de klok rond ingrijpen in het hele produc-

tiesysteem. De dispatchers leiden het geproduceerde water naar de verschillende reservoirs, krijgen voortdurend informatie van het systeem en grijpen in bij alarm.

In het kader van de werken om de lijn Brussel-Charleroi (GEN) op vier sporen te brengen, heeft VIVAQUA in 2017 de bouw beëindigd van de 'nœud du Hameau' (Sint-Genesius-Rode). In deze knoop worden verschillende belangrijke leidingen met elkaar verbonden (feeder van Henegouwen, aanvoer van het water van Callois en dat van Braine naar de hoofdreservoirs) en zo kan de aanvoer van VIVAQUA worden veiliggesteld.

## Verdeling

De hoofdverdeelreservoirs zijn voornamelijk bedoeld om het inkomende en uitgaande debiet te regelen en de schommelingen in het verbruik op te vangen. Vanuit de reservoirs wordt het water via een verdeelnet naar de distributienetten geleid. Dit verdeelnet is in totaal zo'n 230 km lang en bestaat uit leidingen met een diameter tussen 20 en 150 cm. Het omvat ook ondersteuningsreservoirs, waarmee men het hoofd kan bieden aan plaatselijke en tijdelijke verplichtingen inzake druk en debiet.

## Investerings

De intercommunale verbindt er zich toe om dit kostbare en soms wel 100 jaar oude productie- en transportapparaat regelmatig te onderhouden en te renoveren door grootschalige investeringswerken uit te voeren, zodat de komende generaties ervan kunnen blijven gebruikmaken.

In 2017 heeft VIVAQUA zo 5,5 miljoen euro geïnvesteerd in dat apparaat door onder andere renovatiewerken te verrichten en elektrische installaties aan de norm aan te passen.

## Belangrijkste werken in 2017

In het station van Tailfer wordt de behandeling van het beton voortgezet. Inmiddels werd al meer dan 80 % van de te behandelen oppervlakken hersteld. Samen met de modernisering van de elektromechanica zijn deze interventies bedoeld om de levensduur te verlengen van dit productieapparaat, dat in

## HET AANVOERNET



2017 goed was voor 40 % van de totale productie van VIVAQUA.

Er werd in 2017 doorgedaan met de renovatie van de elektrische installaties en de aanpassing aan de norm van de oude installaties, voor zowel de HS- als de LS-installaties.

VIVAQUA heeft ook werkzaamheden verricht in zijn reservoir van Bois-de-Villers. Een eerste fase van dichtingswerken aan de binnenkant werd in 2017 uitgevoerd. Twee andere fases volgen in 2018 en 2019.

Op zijn verdeelnet heeft VIVAQUA enkele grote werken uitgevoerd voor de vernieuwing van leidingen, met name in Brussel-Stad, Elsene en Tervuren.

### 02.5 DE DISTRIBUTIE VAN DRINKWATER

Op het vlak van de distributie handelt VIVAQUA voor rekening van zijn partners of voor eigen rekening in heel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en tot eind 2017 deed het dat ook in een aantal Vlaams-Brabantse gemeenten.

Zijn technische activiteiten omvatten met name het toezicht op de kwaliteit van het gedistribueerde water, de exploitatie en de uitbreiding van het distributienet, het onderhoud van de inrichtingen voor brandbestrijding, de opsporing van lekken, de controle van de binneninstallaties en het beheer van de technische galerijen die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ter beschikking stelt van de nutsbedrijven.

### Investeringen

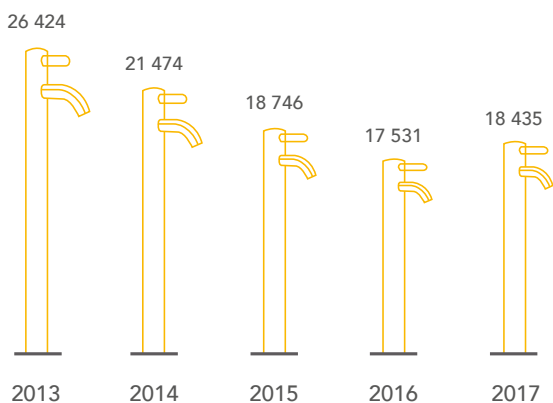
Om een goed niveau van bedrijfszekerheid van het drinkwaterdistributienet voor de gebruikers te waarborgen, voert VIVAQUA een actief renovatie- en uitbreidingsbeleid.

In zijn studiebureau ontwerpt het projecten voor de bouw, de uitbreiding, de aanpassing en het onderhoud van de waterdistributie-installaties. Als aannemer en bouwheer voert VIVAQUA het werkenprogramma uit, met eigen middelen of door een beroep te doen op onderaannemers.

In 2017 heeft VIVAQUA zo 18,4 miljoen euro geïnvesteerd in het distributienet van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Er werden 38 km leidingen aangelegd (uitbreiding, vervanging of verdubbeling), voornamelijk van nodulair gietijzer en van elektro-lasbaar polyethyleen. Door de al sterke verstedelijking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijft de uitbreiding van het distributienet beperkt. Dat de totale lengte van de leidingen jaarlijks toeneemt, is voornamelijk toe te schrijven aan de verdubbeling van leidingen om de toevoer veilig te stellen.



## INVESTERINGEN OP HET BRUSSELSE DISTRIBUTIENET VAN 2013 TOT 2017



### Voorbeelden van werken in 2017

In het Brusselse Gewest hebben de ploegen van VIVAQUA in de buurt van de Begoniastraat (Watermaal-Bosvoorde) leidingen uit 1925 vervangen en hebben ze 2 285 meter leidingen van polyethyleen aangelegd (187 vertakkingen, waarvan 29 loden, werden hernomen).

In de wijk rond de Vorstse Steenweg (Sint-Gillis) heeft VIVAQUA 2 931 meter leidingen van nodulair gietijzer aangelegd (335 vertakkingen, waarvan 13 loden, werden hernomen). De vervangen leidingen dateerden van vóór 1914. De grote woondichtheid, met dus veel vertakkingen op de leidingen, was een factor die de werken vertraagde.

In het Vlaamse Gewest stond VIVAQUA tot eind december 2017 voor rekening van de IWVB in voor het volledige of gedeeltelijke beheer van het distributienet in Grimbergen, Halle, Kortenberg, Machelen, Sint-Genesius-Rode, Tervuren en Wemmel alsook van zijn eigen net in Dilbeek, Drogenbos, Merchtem, Sint-Pieters-Leeuw en Zaventem. VIVAQUA beheerde tot die datum voor eigen rekening ook het distributienet van Steenokkerzeel, Wezembeek-Oppem, Linkebeek en Kraainem.

### De meters

Omdat bij de facturering van het waterverbruik in het Brusselse Gewest rekening wordt gehouden met het aantal gezinsleden moedigt VIVAQUA sinds 2002 de plaatsing van individuele meters aan in onroerende goederen met meerdere wooneenheden. Hierdoor kan elk gezin zich bewust worden van zijn verbruik en kan het ten volle de vruchten plukken van een verantwoord beheer van zijn verbruik.

Om hun goede werking te waarborgen, worden de meters,

naargelang van hun technische eigenschappen, om de acht à zestien jaar vervangen. VIVAQUA trekt jaarlijks een bedrag van 2 miljoen euro uit voor de vernieuwing van het meterpark.

### De verwijdering van loden vertakkingen

In 2003 ging VIVAQUA in Brussel van start met een campagne voor de vervanging van loden vertakkingen om de verbruikers te beschermen tegen alle gezondheidsrisico's. In 2017 werden nog ongeveer 503 loden vertakkingen verwijderd. Dat betekent dat er sinds de start van de campagne in totaal 46 185 werden vervangen. Tijdens de campagne voor de structurele verwijdering, van 2003 tot begin 2009, heeft VIVAQUA ongeveer 6 000 loden vertakkingen per jaar vervangen. De vertakkingen die nu nog worden vervangen, zijn resterende vertakkingen die nog niet konden worden aangepakt.

## 02.6 DE SANERING VAN AFVALWATER

Stedelijk afvalwater bestaat uit huishoudelijk en niet-huishoudelijk afvalwater alsook regenwater dat in het openbaar rioolnet wordt opgevangen. Met het oog op een optimale opvang van het stedelijk afvalwater worden de aansluitingen, de riolen en de hydraulische kunstwerken (zoals de regenwaterbekkens) ontworpen, onderhouden, opnieuw gedimensioneerd en gerenoveerd in het kader van de jaarlijkse budgetten van het programma der werken 'sanering'.

Vanaf begin jaren 2000 heeft VIVAQUA geleidelijk deze bevoegdheid van de gemeenten overgenomen. Pas in 2011 waren alle Brusselse gemeenten voor het beheer van hun rioolnet bij de intercommunale aangesloten.

VIVAQUA zorgt ervoor dat het stedelijk afvalwater via het lokale rioolnet, de collectoren die het beheert en/of de gewestelijke collectoren naar de rioolwaterzuiveringsinstallaties wordt afgevoerd. Het onderhoudt die kunstwerken door ze te ruimen, te ontstoppen en er de ratten te verdelgen.

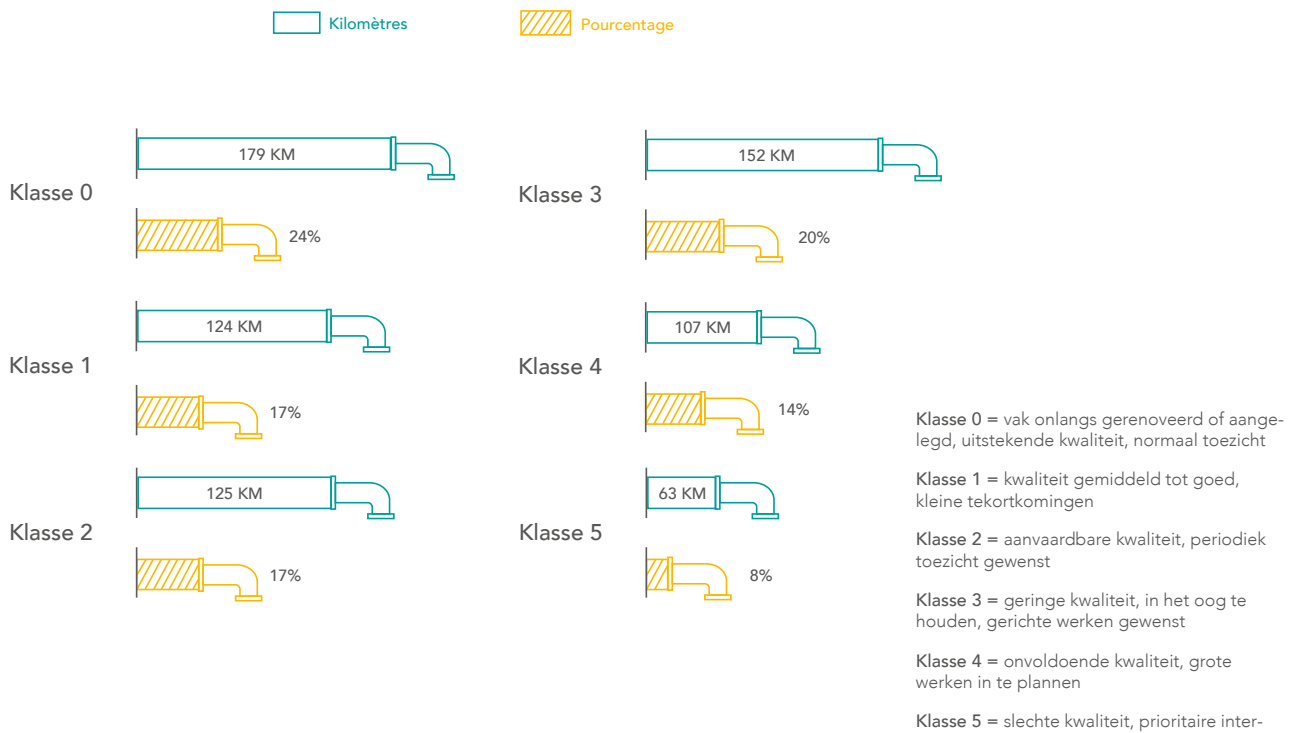
In het Brusselse Gewest is 99,5 % van de onroerende goederen op het rioolnet aangesloten. In het kader van de Europese kaderrichtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater werd daarom doorgegaan met werken voor de uitbreiding van het rioolnet in de vallei van de Verrewinkelbeek (Ukkel) en in die van de Neerpedebeek (Anderlecht). De echte uitdaging van de sanering is echter de herstelling van de bestaande netten, want decennialang werd er te weinig in geïnvesteerd. Op basis van de configuratie van het riool dat moet worden aangepakt, beslist het studie bureau welke techniek zal worden toegepast.



**25 000 m<sup>3</sup>: de  
capaciteit van het  
regenwaterbekken  
van de Ukkelbeek**



## GEÏNSPECTEERDE EN GEANALYSEERDE RIOOLVAKKEN EIND 2017



### Programma voor de plaatsbeschrijving van het rioolnet

Sinds 2008 brengt VIVAQUA het rioolnet van de negentien Brusselse gemeenten in kaart. Deze inspecties resulteren in een classificatie van elk rioolvak, op basis van zijn graad van veroudering en het daaraan verbonden instortingsgevaar.

De beoordelingsschaal van de te plannen interventies loopt van klasse 0 (gerenoveerd of in zeer goede staat, geen interventie nodig) tot klasse 5 (een grondige renovatie of herstelling nodig, interventie prioritair) en is bedoeld om voorrang te kunnen geven aan interventies op de rioolvakken die er het slechtst aan toe zijn.

Uit de statistieken van de analyses die in het begin van de campagne werden verricht, bleek dat 30 % van de geïnspecteerde vakken zich in klasse 4 of 5 bevond. Dit wil zeggen dat deze vakken vrij ingrijpend moesten worden gerenoveerd. Het voorbije decennium werd 730 km riool geïnspecteerd en geanalyseerd, wat neerkomt op 39 % van het totale Brusselse rioolnet. Bijna een kwart van de vakken die tot vandaag werden geïnspecteerd, behoort tot klasse 4 en 5. Daarom moet VIVAQUA blijven proberen om de doelstelling - per jaar 20 à 25 km riolen renoveren - te halen.

VIVAQUA maakt ook plaatsbeschrijvingen op vóór en na de werkzaamheden van derden die een impact op het net zouden kunnen hebben, waardoor gevaarlijke situaties snel kun-

nen worden ingeschat en schade aan de riolering kan worden vastgesteld.

### Investerings

De investeringsprojecten houden in de eerste plaats rekening met het instortingsgevaar, de bestrijding van de terugkerende overstromingen of de naleving van de milieunormen op het gebied van de opvang van afvalwater. In zijn studie bureau ontwerpt VIVAQUA projecten voor de bouw, de uitbreiding, de aanpassing en het onderhoud van de rioolnetten.

In 2017 heeft VIVAQUA zo 53,5 miljoen euro geïnvesteerd in het saneringsnet van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest om de duurzaamheid ervan te waarborgen. Van dat bedrag werd ongeveer 5,7 miljoen euro vrijgemaakt om onvoorziene omstandigheden, zoals wegverzakkingen, te kunnen opvangen.

### Voorbeelden van werken in 2017

In 2017 werden meerdere grootschalige werken gestart of voortgezet.

### Uitbreiding

- In de vallei van de Verrewinkelbeek (Ukkel) werden in 2017 de werken voortgezet om die vallei op het rioolnet

en, op termijn, op de rioolwaterzuiveringsinstallatie Brussel-Zuid aan te sluiten. Er zijn al ongeveer 8 van de in totaal 10 km leidingen aangelegd en voor zo'n 400 van de in totaal 560 onroerende goederen werd de rioolaansluiting al voorbereid. Deze aansluitingen kunnen echter pas echt in gebruik worden genomen op het moment dat de collector klaar is die de BMWB momenteel naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie Brussel-Zuid legt.

- In de landelijke vallei van de Neerpedebeek (Anderlecht) zijn slechts weinig onroerende goederen aangesloten op het rioolnet. Nochtans bevinden er zich in die vallei woningen, sportinstallaties, een school, een kinderdagverblijf, horeca, ... Op termijn komt al het afvalwater van ongeveer 1 300 inwoners en gebruikers in het riool terecht; het regenwater wordt hoofdzakelijk naar de waterloop afgeleid. Eind 2017 was al 1,2 km leiding (van de in totaal 2 km) aangelegd.

## Herstelling

In het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest

- Rond de nieuwe voetgangerszone is Brussel-Stad in volle metamorfose. De centrale lanen worden bovengronds volledig heraanlegd. Gelet op de configuratie van de zone heeft VIVAQUA voor de vernieuwing van zijn net technieken toegepast waarbij het wegdek niet hoeft te worden opgebroken en werd het aantal open sleuven beperkt (bemanteling, *pipe bursting*, ...).
- In het kader van de heraanleg van het wegdek werkte VIVAQUA aan de Ninoofsepoort in moeilijke omstandigheden aan het saneringsnet: onder de grondwaterlaag en op een plaats die bol staat van het historische belang. Er bevindt zich daar immers een oud bekken van het kanaal Brussel-Charleroi. Samen met deze werken werd ongeveer 800 meter riool gegunniteerd.
- Etterbeek wil de site van de Tuinen van de Jacht renoveren om er op korte termijn het nieuwe gemeentehuis, een rusthuis en verschillende residentiële gebouwen in onder te brengen. Vóór van start kon worden gegaan met de renovatie van de riolen, moesten er op grote diepte 1 km schaaldelen worden geplaatst en moesten er 150 vertakkingen worden hersteld.
- In de Elsensesteenweg, een gevoelige zone qua verkeersdrukke en winkels, waar het wegdek werd vernieuwd, heeft VIVAQUA in 2017 bijna 200 (van de in totaal 390 meter) schaaldelen geplaatst om het wegdek over een zo

klein mogelijke oppervlakte open te leggen. Het heeft eveneens 150 aansluitingen gerenoveerd.

- In verband met het project 'tramlijn 9' en de ondergrondse parking die het Gewest wilde bouwen onder het Koningin Astridplein (Jette) heeft VIVAQUA zijn riolen en aansluitingen verplaatst, zodat de grondwerken voor de parking in 2017 van start konden gaan.
- Op de Alsebergse Steenweg (Ukkel) verving de MIVB haar tramsporen en vernieuwde het Gewest de trottoirs en het wegdek. VIVAQUA maakte van de gelegenheid gebruik om bijna 1 km riool te renoveren (bemanteling en schaaldelen) alsook zo'n 300 privéaansluitingen en 80 straatkolkaansluitingen.

In het Vlaamse Gewest beheerde VIVAQUA tot eind december 2017 het rioolnet van Sint-Pieters-Leeuw en Zaventem én ook het eigen net in Drogenbos, Kraainem, Linkebeek en Wezembeek-Opem.

## 02.7 DE STRIJD TEGEN DE OVERSTROMINGEN

Vandaag is het beheer van de watercyclus, en in het bijzonder de strijd tegen de overstromingen, zonder een benadering per stroomgebied ondenkbaar geworden. Een stroomgebied is een zone met natuurlijke grenzen (bergkammen), waarvan al het water samenkomt in een gemeenschappelijke afvoerweg. Het omvat dus zones die door natuurlijk reliëf bepaald zijn en die zich over verschillende gemeenten kunnen uitstrekken.

In het Gewest zijn er zes stroomgebieden, waarvan de omvang en de types bebouwing sterk verschillen.



De gemeenten en Leefmilieu Brussel - BIM werken hoofdzakelijk samen aan oplossingen die ervoor moeten zorgen dat de hoeveelheid regenwater die in de riolen terechtkomt, wordt beperkt door middel van doordringbare zones, infiltratieputten, poelen en vijvers, ...

De BMWB en VIVAQUA ontwikkelen op hun beurt oplossingen om de te grote toevloed aan afvloeiend water in de leidingen te beteugelen. Een van de voornaamste oplossingen is de bouw en het operationele beheer van regenwaterbekkens.

In een regenwaterbekken, dat een echte aanvulling is van het rioolnet, kan bij onweer overvloedig stedelijk afvalwater in korte tijd worden opgeslagen om de burgers te beschermen tegen eventuele overloop- of overstromingsrisico's.

**Investeringsen**

In het Brusselse Gewest omvat het systeem voor de bestrijding van overstromingen waarvan VIVAQUA eigenaar is of waarvoor het verantwoordelijk is vandaag 24 operationele regenwaterbekkens op gemeentelijk vlak, met in totaal een opslagcapaciteit van ongeveer 186 000 m<sup>3</sup>.

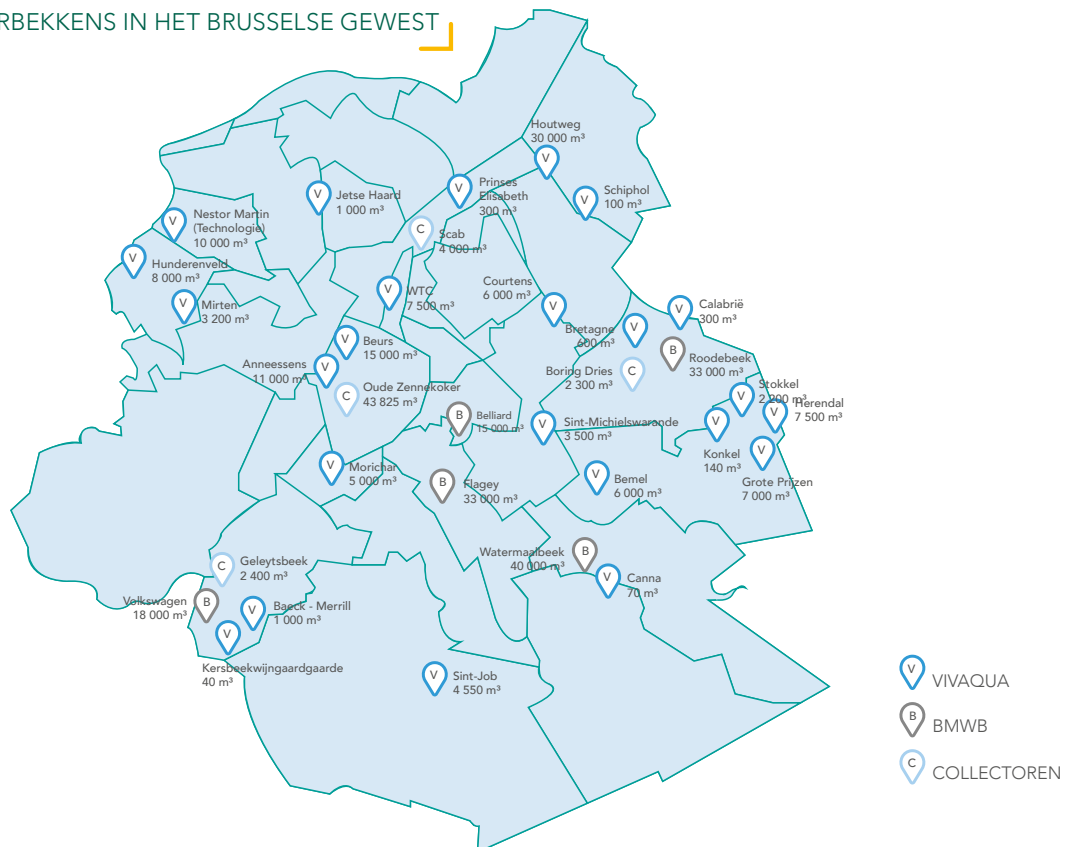
Tussen 2010 en 2016 heeft VIVAQUA maar liefst 61,42 miljoen euro geïnvesteerd om de opslagcapaciteit met 43 150 m<sup>3</sup> uit te

breiden. In 2017 heeft het nog eens 13,6 miljoen euro uitgetrokken voor de bouw van nieuwe regenwaterbekkens, waarop de bevolking van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest al geruime tijd zat te wachten.

Het regenwaterbekken Begonia (Watermaal-Bosvoorde), met een capaciteit van 4 000 m<sup>3</sup>, werd in 2017 in dienst genomen met het oog op de bescherming van de vallei van de Watermaalbeek. VIVAQUA heeft ook de bouw van vier regenwaterbekkens voortgezet: Ukkelbeek en Oude Molen (Ukkel), Bien-Faire (Watermaal-Bosvoorde) en Groot-Bijgaarden - Broek (Sint-Agatha-Berchem). Ze vertegenwoordigen samen een opslagcapaciteit van 35 000 m<sup>3</sup>. In verschillende hydraulische kunstwerken van het saneringsnet zijn ook werken van start gegaan om de elektromechanische uitrusting te vernieuwen.

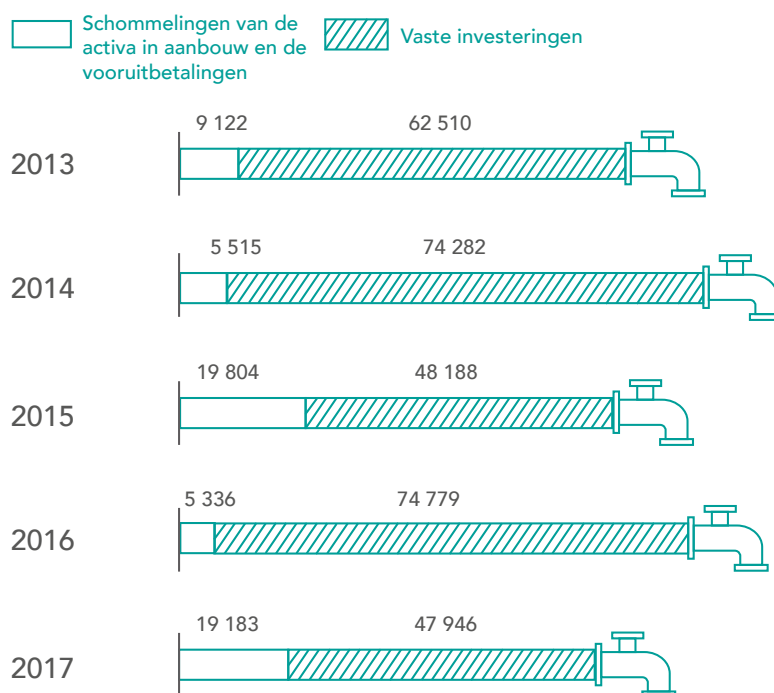
Bijkomende projecten op het Lainésquare (Vorst) en in de Grootveldlaan (Sint-Pieters-Woluwe) worden bestudeerd.

**DE REGENWATERBEKKENS IN HET BRUSSELSE GEWEST**





INVESTERINGEN OP HET SANERINGSNET VAN 2013 TOT 2017 (X 1 000 EURO),  
RIOLEN EN REGENWATERBEKKENS



**De werken aan de Ukkelbeek**

Deze grootschalige werken aan de Ukkelbeek zijn bijzonder en zijn bedoeld om een oplossing te bieden voor de terugkerende overstromingsproblemen in de vallei van de Ukkelbeek (Ukkel).

De werken zijn van start gegaan in 2016 en zullen tot 2018 duren. Het regenwaterbekken, dat met een tunnelboormachine wordt gegraven, volgt het tracé van de Ukkelbeek, die nu gekanaliseerd is en ontspringt in de De Frélaan om via de Brugmannlaan uit te monden in de Stallestraat. Bij hevige regenval zal het riool het overtollige water in het regenwaterbekken van de Ukkelbeek uitstorten.

Zodra de onweersbui achter de rug is, zullen pompen het water dat op 20 meter diepte is opgeslagen opnieuw in de riolen brengen. Het regenwaterbekken, met een lengte van 1,3 km en een diameter van 4,66 meter, heeft een capaciteit van 25 000 m<sup>3</sup> en kan het water opvangen dat afkomstig is van 65 km riolen en een oppervlakte van 542 ha.

**02.8 DE DIENSTVERLENING AAN DE KLANT**

VIVAQUA levert niet alleen technische diensten, maar zorgt ook voor het commerciële beheer van de betrekkingen met de verbruikers: afsluiting en stopzetting van abonnementen, afsluiting van aansluitingsdossiers, meteropneming, facturering en inning, en verstrekking van advies aan de klanten.

Om ervoor te zorgen dat er continu kwaliteitsvol en voldoende leidingwater met de juiste druk wordt geleverd, is VIVAQUA zowel tijdens de week als in het weekend de klok rond bereikbaar. De Centrale Wacht kan op elk moment een interventie verrichten, bijvoorbeeld als er een lek is in het net. In 2017 heeft de Centrale Wacht 8 684 keer moeten ingrijpen buiten de normale diensturen, wat een stijging van 2 % is in vergelijking met 2016. Tijdens het weekend staan er ook ploegen 'met piketdienst' paraat. Die hebben dan weer 15 151 uur buiten de normale diensturen gepresteerd. Dat is een stijging van 4 % in vergelijking met 2016.

Bij technische problemen inzake sanering buiten de diensturen neemt de Centrale Wacht bewarende maatregelen en assisteert hij de saneringsploegen met piketdienst. Die hebben dan weer 978 uur buiten de normale diensturen gepresteerd.

## 03 SLEUTELEVENEMENTEN 2017, OVERGANGSJAAR

### 03.1 UITTREDING VAN DE VLAAMSE GEMEENTEN

In een context van politieke en institutionele verandering zijn de Vlaamse gemeenten-vennoten en de intercommunale het eens geworden over een reorganisatie van de activiteiten in het Vlaamse Gewest. In mei 2017 werd een intentieverklaring ondertekend met de vertegenwoordigers van de Vlaamse gemeenten in verband met de institutionele, financiële, juridische, operationele en sociale aspecten. Dit leidde tot heel wat werkvergaderingen met de directies van de drie operatoren (De Watergroep, Farys en Infrac) die de activiteiten van VIVAQUA in het Vlaamse Gewest zullen voortzetten, om zo goed mogelijk alle aspecten van de overdracht van de activiteiten en de verantwoordelijkheden te beheren. Ook aan het sociale gedeelte werd veel aandacht besteed.

Het resultaat van deze onderhandeling was dat de belangen van VIVAQUA, zijn partners en het personeel zo goed mogelijk konden worden beschermd en dat in een context met weinig manoeuvreerruimte. Uiteindelijk zullen op 1 april 2018 de nieuwe operatoren die de oude gemeenten-vennoten hebben gekozen 95 beambten op vrijwillige basis overnemen. Er werden ook tripartiete distributiecontracten (VIVAQUA - gemeente - nieuwe operator) ondertekend, waarin de verkoop van water in 't groot op het grondgebied van de betrokken gemeenten (15 + 1) exclusief wordt behouden gedurende een hernieuwbare termijn van 18 jaar.

Dit activiteitsverslag is bovendien de ideale gelegenheid om nogmaals de 95 Nederlandstalige collega's die zijn overgestapt naar een nieuwe openbare operator te bedanken voor hun beroepsernst en hun dagelijkse inzet tijdens hun hele loopbaan bij VIVAQUA.

### 03.2 FUSIE VIVAQUA & HYDROBRU

Na een proces van in totaal bijna twee jaar, vormt de fusie met HYDROBRU een grote verandering voor de watersector in Brussel. VIVAQUA zal voortaan de enige operator zijn voor de distributie en het beheer van de riolen in het Brusselse Gewest en staat vanaf nu rechtstreeks in contact met de Brusselse gebruiker.

De fusie werd voltrokken vóór de notaris op 9 januari 2018 en hield met name heel wat besprekingen in met de Europese Investeringsbank en de Brusselse regering enerzijds, voor wat de overdracht van twee leningen (voor een totale verbintenis van bijna 400 miljoen euro tegenover de EIB) en de gewestwaarborg betreft, en met de advocaten en notarissen anderzijds, voor de aanpassing van de teksten van de statuten, overeenkomsten en andere zaken die noodzakelijk waren om het fusieproces tot een goed eind te brengen.



### 03.3 NIEUWE DIRECTIE

In september 2017 heeft mevrouw Faouzia Hariche het voorzitterschap van de intercommunale overgenomen van de heer Yvan Mayeur. Mevrouw Faouzia Hariche is tevens schepen van Openbaar Onderwijs, Jeugd, het Jonge Kind en Personeel van de Stad Brussel.

Na 11 jaar als directrice-generaal is Christiane Franck met pensioen gegaan en werd ze eind februari vervangen door Laurence Bovy aan het hoofd van VIVAQUA.

Het jaar 2017 werd tevens gekenmerkt door de oprichting van een post van financieel directeur.

Wat de informatica betreft, heeft de Algemene Directie besloten zich te laten bijstaan door een consultant. Zijn opdracht bestaat erin de strategie van het departement te herbepalen om te evolueren van een ondersteunende functie naar een functie van strategische samenwerking, rekening houdend met de mogelijkheden die aflopende dienstencontracten en nieuwe investeringen vanaf 2018 bieden.

A young boy with short brown hair and blue eyes is drinking water from a clear plastic cup. He is wearing a white t-shirt and is outdoors in a grassy area with green foliage in the background. The image is used as a background for a text overlay.

**Meer dan 500  
geanalyseerde  
parameters per dag  
om de kwaliteit van  
het leidingwater te  
garanderen**



### 03.4 INTERNE DIAGNOSE EN UITWERKING VAN HET STRATEGISCH PLAN

Gezien de interne en externe uitdagingen waarvoor VIVAQUA staat of op korte tijd zal staan, werd in april 2017 een diagnoseopdracht gestart om een objectief beeld te krijgen van de gezondheid van het bedrijf, met name op operationeel, institutioneel en financieel vlak. Deze oefening werd op verzoek van de nieuwe directrice-generaal intern verricht. Er werden bijna 150 interne gesprekken gevoerd, alle personeelscategorieën samen, in de verschillende vestigingen van VIVAQUA. Daarnaast werden een aantal externe interviews afgenomen om over een benchmarking van verschillende organisatorische elementen te beschikken. Dit werk leidde in oktober tot de overhandiging van een syntheseverslag, dat de eerste stap is naar een tweede fase in 2018: de bepaling van een bedrijfsstrategie 2019-2024.

### 03.5 ROADMAP 2017 - 2018 EN PRIORITAIRE PROJECTEN

Naast die strategische oefening is het Directiecomité vanaf april 2017 begonnen met de bepaling van prioritaire projecten op korte termijn voor een reeks kritieke onderwerpen, waarbij de focus in het bijzonder wordt gelegd op drie assen.

#### 1 Verbetering van de klantendienst

##### Oprichting van een performant callcenter

Het aantal oproepen is tussen 2012 en 2016 toegenomen met 82 % en minder dan 28 % van de oproepen werd behandeld in 2016. Er werd een prioritair project 'Callcenter' uitgerold om in de lente van 2018 te beschikken over een operationele tool. Daarmee kunnen de aanvragen beter worden gekanaliseerd, kan een 'snelweg' worden gecreëerd voor de eenvoudig te behandelen aanvragen, kunnen andere contactmogelijkheden worden aangeboden, kan voor een voicemail worden gezorgd waardoor de klok rond contact kan worden opgenomen, kan de reporting worden verbeterd en kan de stress van de beambten worden verminderd.

##### Elektronische facturering

VIVAQUA verstuurt elk jaar massa's papieren facturen (770 497 in 2017). De klassieke verzending per post is niet alleen duur (1,80 euro/factuur tegen 0,30 euro per factuur die elektronisch wordt verstuurd met het platform Doccle), de geleidelijke overschakeling naar een elektronische facturering is ook de eerste stap naar een maandelijkse facturering, zoals die al bestaat in andere openbare en privésectoren (energie, telecom, ...). Er werd al een levenschte test gelanceerd met VIVAQUA-medewerkers en in

de zomer van 2018 zou moeten worden gestart met de Brusselse klanten. De bedoeling is om op termijn te evolueren naar een maandelijkse voorschotfactuur.

##### Invoering van één loket voor de aansluitingen

Vóór 2017 was het beheer van de aansluitingsaanvragen - op het riool en op de drinkwaterdistributie - opgedeeld over verschillende aparte cellen in het bedrijf.

Naast de administratieve kosten in verband met de raakvlakken zorgde een dergelijke organisatie voor meerdere bezoeken ter plaatse, bood ze een onvoldoende dienstverlening en duurde de verwerking van de dossiers heel lang. Er werd dus een prioritair project gestart om het proces te rationaliseren en te vereenvoudigen om een betere dienstverlening te bieden aan de bevolking, bedrijven en verkavelaars.

### 2 Interne diagnose en uitwerking van het strategisch plan

#### Interne audittool

Om het risicobeheer te verbeteren en zich voor te bereiden om te evolueren binnen een gereguleerd kader is het absoluut noodzakelijk om te beschikken over een interne audittool. Op basis van aanbevelingen van Guberna (Belgisch Instituut voor Bestuurders) in 2017 is het de bedoeling een dergelijke tool in te voeren in de loop van 2018.

#### Administratieve vereenvoudiging

In april 2017 werd een projectgroep 'Simplif' (administratieve vereenvoudiging) in het leven geroepen met als opdracht concrete voorstellen van administratieve vereenvoudiging bij VIVAQUA voor te leggen (verkorting van sommige ondertekeningsrondes, wijziging van het proces voor registratie van de meteropnemingen op tegenspraak van de Klantendienst, automatisering, ...).

#### Analytische boekhouding

Na analyse zullen wijzigingen van de structuur van de analytische boekhouding worden doorgevoerd in januari 2018. Het is de bedoeling de procedures te verlichten en de indirecte kosten beter af te stemmen op de activiteiten (productie, distributie, sanering, ...), wat een betrouwbaarder economisch beeld van onze verschillende activiteiten zal geven.

#### Beheer van de slapende voorraden

In juni 2017 had VIVAQUA 59 000 artikelen in voorraad, waarvan 10 % de voorbije 15 jaar niet meer had bewogen. Om de kosten in verband met het beheer van die voorraden (opslag, verzekering, registratie, ...), waarvan de boekwaarde bovendien tot nul was herleid, te verminderen, werd een gedetailleerde

inventaris opgemaakt. Er werd besloten om 63 % van de al meer dan 15 jaar slapende artikelen af te danken en de opslagplaatsen te herzien.

### Proefproject telewerk

Afgaand op de vaststelling dat driekwart van de 540 beambten van de hoofdzetel buiten het Brusselse Gewest wonen en de signalen die werden gegeven in de welzijnsenquête van 2016, werd bij de Klantendienst een dag per week, op vrijwillige basis, telewerk uitgetest. 21 beambten hebben zich hiervoor kandidaat gesteld. De eerste vaststellingen zijn bemoedigend, zowel op het vlak van verlichting van de stress, waar dit personeel vaak mee kampt, als qua productiviteit (27 % meer telefonische oproepen die worden beantwoord).

### 3 Uitwerking van een Water Safety Plan

Risicomanagement in verband met de kwaliteit van het drinkwater wordt al in hoge mate dagelijks toegepast in het veld, maar VIVAQUA ontwikkelt, net als andere waterbedrijven in België, een Water Safety Plan en een systematische aanpak om de risico's te evalueren en te beheersen, zoals de Drinkwaterrichtlijn EU 2015/1787 aanbeveelt. De projectgroep heeft zich gewijd aan de inzameling van informatie en de evaluatie van het risico wat de grondwaterwinningen en de distributiezones betreft. Ook de maatregelen die al decennialang in het veld worden toegepast om het risico te verlagen, worden beoordeeld op hun doeltreffendheid en relevantie.

## 03.6 UITBREIDING VAN DE SAMENWERKINGEN

Met het oog op schaalvoordelen, meer doeltreffendheid of een grotere bekendheid wenst VIVAQUA meer partnerschappen te sluiten. Een aantal voorbeelden leveren hiervan het bewijs.

In november 2017 werd een overeenkomst ondertekend met Leefmilieu Brussel - BIM, waarin deze laatste VIVAQUA een opdracht toevertrouwt om tegen een vergoeding de Zenne te ruimen.

VIVAQUA heeft zich aangesloten bij meerdere opdrachtcentrales, waaronder die van de SPGE (waarmee over vier jaar tijd 260 000 euro kan worden bespaard op de verzekeringscontracten), die van De Watergroep voor de afsluiting van een raamovereenkomst met het oog op de levering van montagekits voor watermeters, of die van andere instellingen, met name het CIBG op het vlak van informatica.

VIVAQUA heeft zich ingeschreven voor twee projecten onder leiding van Sibelga. Het project SolarClick om zonnepanelen op het dak te installeren om ter plaatse in (een deel van) onze

energiebehoefte te voorzien. En het project NRClick om toegang te krijgen tot de tool voor energieboekhouding om de follow-up van ons gas- en elektriciteitsverbruik beter op te volgen.

VIVAQUA is nu ook lid van het netwerk van Guberna, het Belgisch Instituut voor Bestuurders, dat expert is op het vlak van bestuur van openbare en privébedrijven.

VIVAQUA heeft tevens onderhandeld met de *Société Wallonne des Eaux* (SWDE) over een globaal samenwerkingsakkoord. Daarmee werd een stabiel samenwerkingskader voor 20 jaar vastgelegd. De SWDE zal aan het Studiebureau van VIVAQUA de uitvoering toevertrouwen van haar ambitieuze project, 'de Transhennuyère', een project dat bedoeld is om tegen 2023-2024 de watervoorziening veilig te stellen van de Borinage en Picardisch Wallonië. Dit project zal VIVAQUA bovendien de gelegenheid bieden zijn positie als producent en leverancier van water in 't groot te verstevigen, want het zal jaarlijks 4 miljoen m<sup>3</sup> drinkwater extra leveren aan de SWDE.

## 03.7 BRUGEL

Op 15 december 2017 keurde het parlement van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest een ordonnantie goed die bepaalde dat er een onafhankelijk controleorgaan van de prijs van het water moest worden opgericht. Brugel, dat al de regulator van de energiesector in Brussel is, werd aangewezen om de controle op de prijs van het water te verrichten. De eerste werkvergaderingen tussen het Directiecomité van VIVAQUA en het Directiecomité van de toekomstige regulator gingen in 2017 van start.

## 03.8 WERKGROEP (WG) WATERARMOEDE

Op 22 maart 2017 richtte minister Fremault een WG Waterarmoede op en gaf die WG de opdracht om tegen eind 2017 concrete oplossingen voor te stellen voor de problemen inzake waterarmoede (toegang tot water) in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest.

Uit dit rondetafelgesprek blijkt dat de denkoefening over waterarmoede niet mogelijk is zonder rekening te houden met de andere aspecten van armoede op het vlak van huisvesting en energie. Armoede is eigenlijk allesomvattend.

De studie van de waterarmoede in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest toont aan dat de waterfactuur voor de meeste gezinnen betaalbaar is en slechts een klein gedeelte van de jaaruitgaven van die gezinnen vertegenwoordigt. Voor een beperkt aantal gezinnen levert de betaling van de waterfactuur



echter problemen op (te hoge waterfactuur ten opzichte van de beschikbare inkomsten, slecht budgetbeheer of onduidelijkheid van de procedures, weigering van de gezinnen om een beroep te doen op de bestaande steunmaatregelen, ...).

Dankzij de studie die werd gevoerd, konden concrete verbeteringsvoorstellen worden uitgewerkt die de komende maanden en jaren zouden moeten worden ingevoerd. Er wordt met name voorgesteld om de invorderingsprocedure van de schulden grondig te herzien, met name door niet langer een beroep te doen op de vrederechter, wat voor alle partijen voordeliger is. Er wordt ook overwogen over te stappen naar een maandelijkse voorschotfactuur en de leesbaarheid van de waterfactuur te verbeteren.

### 03.9 VERZAKKINGEN EN CRISISBEHEER

Donderdagvoormiddag 7 september 2017 stortte een gedeelte van de Leuvensesteenweg, een belangrijke Brusselse verkeersas in een dichtbevolkte wijk van Sint-Joost-ten-Node, in als gevolg van een lek op een grote waterleiding (300 mm diameter). Daardoor overstroomden de lagergelegen treinsporen en moesten 234 bewoners van de wijk worden geëvacueerd.

Er werd onmiddellijk een intern crisiscomité bijeengeroepen door de directrice-generaal om snel oplossingen te vinden voor de verschillende praktische kwesties (raming van de schade, contacten met Sibelga en Infrabel, permanent toezicht van de plaats, ...), om de ploegen in het veld te ondersteunen, de herstellingen te plannen, het verzekeringsdossier op te starten en, tot slot, de communicatie en de informatie aan de Raad van Bestuur, de gemeente en de pers in goede banen te leiden. Dit comité kwam dagelijks samen van donderdag 7 september tot en met maandag 11 september en daarna met een iets lagere regelmaat tot het einde van de werken. Het crisiscomité is geëvolueerd naar een 'feedbackcomité' om lessen te trekken uit het voorval op operationeel, logistiek, juridisch, communicatie-, ... vlak.





## 04 WATER, EEN LEVENSNOODZAKELIJK ELEMENT

### 04.1 DE KWALITEIT

VIVAQUA heeft als opdracht drinkwater van onberispelijke kwaliteit te produceren dat aan alle geldende gewestelijke en federale wetgevingen voldoet. VIVAQUA baseert zich hiervoor met name op de bepalingen van de wetgeving betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water van de Europese richtlijn 98/83/EG van 1998.

De kwaliteit van het water dat VIVAQUA distribueert, beantwoordt voor 100 % aan de drinkbaarheidsnormen die de drie gewesten en de federale staat opleggen en die nog strenger zijn dan de normen die de Europese Unie voorschrijft. Van heel wat chemische parameters, zoals nitraat, fluoride, aluminium, trihalomethanen en pesticiden, bevinden de concentraties zich ruim onder de wettelijke maximumgrenzen. VIVAQUA levert dus water dat 'veilig en gezond' is voor de verbruikers.

Het water dat in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest wordt gedistribueerd, bestaat voornamelijk uit grondwater (Modave, Vedrin, de streek van Bergen, ...) en uit oppervlaktewater dat drinkbaar wordt gemaakt (station van Tailfer). Om de waterserves te beschermen, moeten er wettelijk voorkomingsgebieden rond de winningen worden afgebakend.

Op microbiologisch vlak wordt het door VIVAQUA geleverde water behandeld en gecontroleerd om de pathogene micro-organismen te verwijderen en te verhinderen dat ze woekeren in het distributienet. Met de huidige behandelingen kan VIVAQUA zelfs organismen elimineren die uiterst resistent zijn tegen de klassieke ontsmettingsmethodes en die het wettelijk niet verplicht is te verwijderen. Voor deze bijzondere risico's heeft het Laboratorium weinig verspreide analysemethoden ontwikkeld. Andere Belgische drinkwaterbedrijven doen soms een beroep op deze specifieke competentie.

Na de herstelling of de aanleg van een leiding wordt de leiding bovendien gespoeld. Om er absoluut zeker van te zijn dat het water drinkbaar is, wacht VIVAQUA op de bevestiging van zijn laboratorium voordat het de leiding (opnieuw) in gebruik neemt. Deze strenge procedure maakt deel uit van de talrijke maatregelen voor het beheer van de risico's op de drinkwaternetten die al enkele decennia van toepassing zijn bij VIVAQUA.

Het Laboratorium behandelt de klachten en de vragen van de abonnees over de kwaliteit van het water. Een klacht wordt systematisch onderzocht, er wordt contact opgenomen met de

betrokken abonnee en deze krijgt een gepast antwoord, want de klacht kan een teken zijn van een aantasting van de kwaliteit van het drinkwater in het distributienet.

### 04.2 DE CONTROLES

Rekening houdend met de activiteiten van VIVAQUA voert het Laboratorium voornamelijk analyses uit in verband met de productie en de distributie van drinkwater. Het Laboratorium analyseert echter ook afvalwater, vooral voor rekening van externe klanten (in Brussel en Wallonië).

#### Monsternemingen en analyses

	Aantal monsternemingen	Aantal geanalyseerde parameters
PRODUCTIE	3 838	140 833
DISTRIBUTIE BRUSSEL	1 841	36 432
DISTRIBUTIE VLAANDEREN	641	16 132
KLANTEN	3 161	72 129

Om elke aantasting van de waterkwaliteit op te vangen en de verbruiker te garanderen dat het geproduceerde en gedistribueerde water volstrekt veilig is, liggen de frequentie van de analyses en het aantal geanalyseerde parameters beduidend hoger dan de wettelijke vereisten. Om elke afwijking in de waterkwaliteit zo vlug mogelijk vast te kunnen stellen, spitst de monitoring zich voornamelijk toe op de winningen en de behandelingsstations. Het Laboratorium meet ook de kwaliteit van de prestaties van individuele en collectieve zuiveringsinstallaties.

Het Laboratorium heeft de ontwikkeling voortgezet van analysemethoden voor farmaceutische verbindingen, zoals bijvoorbeeld ontstekingsremmers. Tot nu toe werd hiermee niet het minste spoor van dergelijke producten in drinkwater teruggevonden. De resultaten tonen dus aan dat er geen risico is voor de eindverbruiker.

Om een objectieve controle en een onafhankelijk oordeel te garanderen, respecteert het Laboratorium de accreditatienorm ISO 17025 en is het hiervoor gecertificeerd door Belac. Het La-

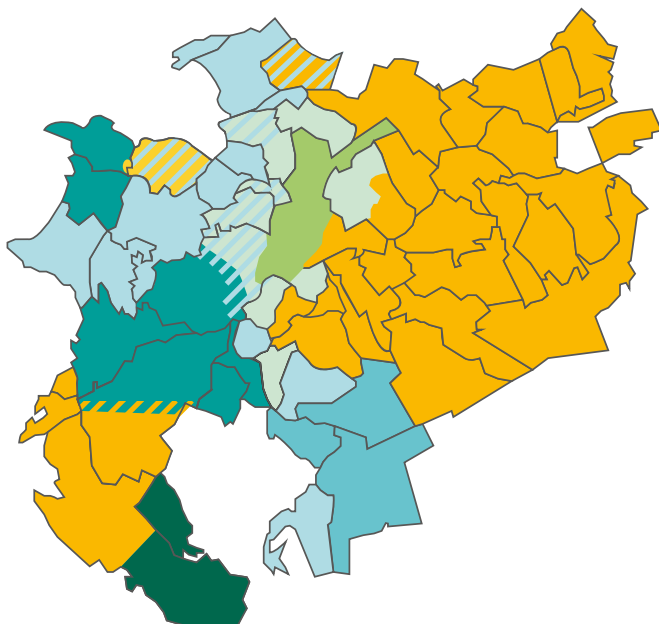
laboratorium beschikt over vier erkenningen, waarvan drie op gewestelijk en een op federaal niveau.

Het personeel van het Laboratorium neemt actief deel aan verschillende werkgroepen van buitenlandse deskundigen en aan internationale congressen. Het Laboratorium verricht ook onderzoekswerk via zijn medewerking aan Europese projecten en zijn samenwerking met universiteiten, in het bijzonder met de *Université Libre de Bruxelles*.

### De samenstelling naargelang van de productieplaatsen

Naargelang van zijn oorsprong kan de samenstelling van het water verschillen voor een aantal parameters zoals calcium, magnesium, kalium, natrium, chloride, sulfaten, nitraten, ...

### DISTRIBUTIEZONES NAARGELANG VAN HET RESERVOIR DAT OF DE AANVOERLEIDING DIE ZE BEVOORRAADT

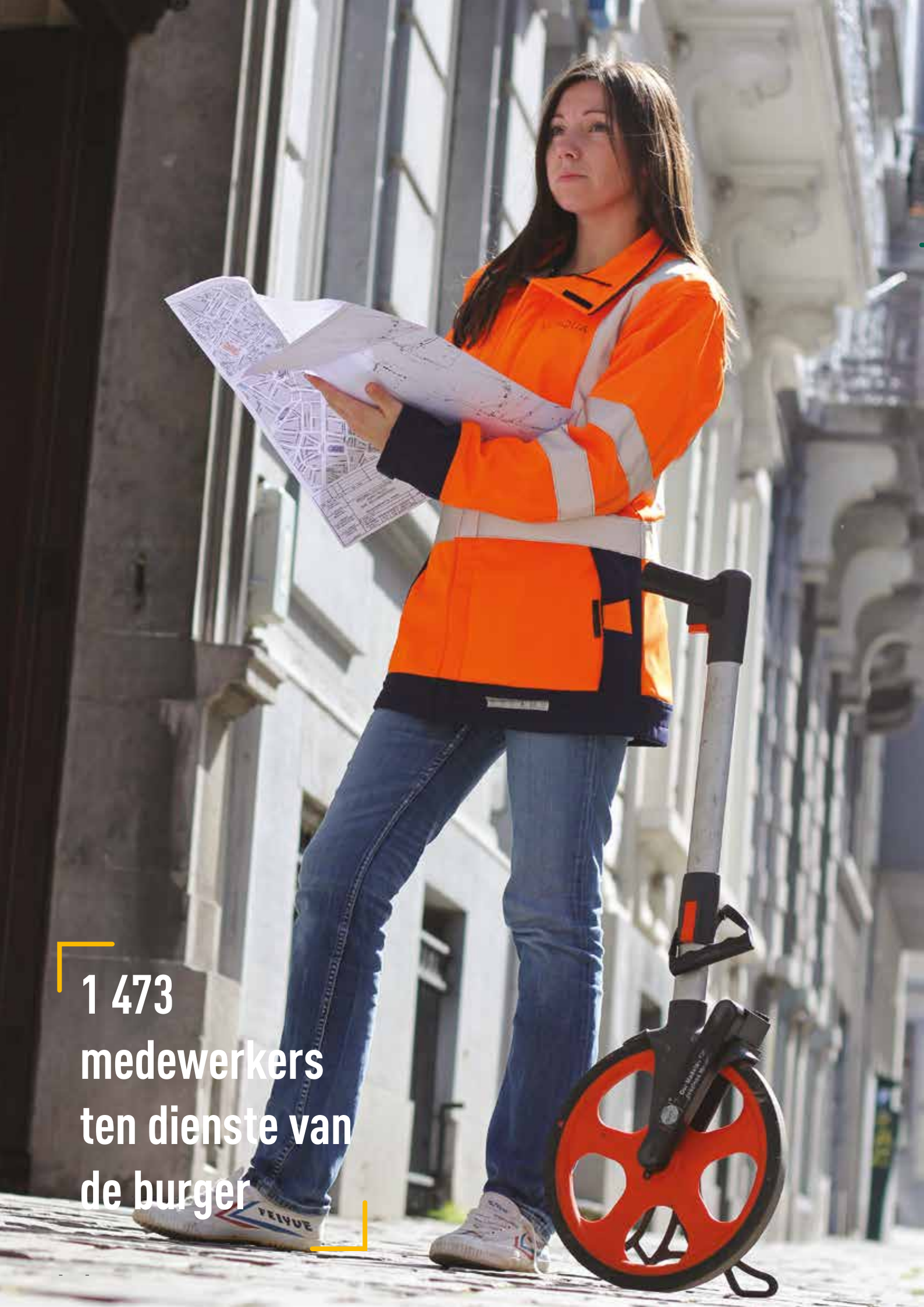


Legende

- 1. Callois
- 2. Daussoulx/Boitsfort - Daussoulx/Bosvoorde
- 3. Hainaut - Henegouwen
- 4. Rhode - Rode
- 5. Uccle - Ukkel
- 6. Boitsfort - Bosvoorde
- 7. Ixelles - Elsene
- 11. Callois/Uccle - Callois/ Ukkel
- 12. Boitsfort/Callois - Bosvoorde/Callois
- 13. Rhode/Uccle - Rode/ Ukkel
- 14. Rhode/Callois - Rode/ Callois

Het gedistribueerde water wordt geproduceerd of gewonnen in verschillende winsites die, voor het merendeel, in het Waalse Gewest verspreid liggen. Elke productiesite bevoorraadt een reservoir dat de distributie in een bepaalde zone regelt. Enkel de zone met de naam Daussoulx-Bosvoorde op de kaart links onder wordt rechtstreeks van drinkwater voorzien via een aanvoerleiding zonder dat het eerst via een reservoir passeert. Op deze kaart staan de distributiezones naargelang van het reservoir dat of de aanvoerleiding die ze bevoorraadt. Doordat het water een andere 'oorsprong' kan hebben, kan de samenstelling van het water van wijk tot wijk verschillen. De gedetailleerde parameters van het water uit die reservoirs of de aanvoerleiding kunnen worden geraadpleegd op onze website ([www.vivaqua.be](http://www.vivaqua.be)).

Parameter	Eenheid	Concentratie		Norm
		Minimaal	Maximaal	
PH		7,23	8,17	6,50 < pH < 9,20
GELEIDBAARHEID (20 °C)	µS/cm	321	826	2 100
TOTALE HARDHEID	°fH	13,5	43,8	67,5
CALCIUM	mg/l	48,2	159,2	270
MAGNESIUM	mg/l	3,6	21,9	50
NATRIUM	mg/l	12,1	38,7	200
KALIUM	mg/l	1,7	7,0	-
NITRAAT	mg/l	9,1	27,7	50
SULFAAT	mg/l	47,5	129,7	250
BICARBONAAT	mg/l	119,8	359,9	-
CHLORIDE	mg/l	12,2	41,7	250
FLUORIDE	µg/l	58	270	1 500
TOTALE PESTICIDEN	µg/l	< 0,070	0,11	0,5



1 473  
medewerkers  
ten dienste van  
de burger



# 05 VIVAQUA, TEN DIENSTE VAN DE VERBRUIKER

## 05.1 ABONNEES EN GEBRUIKERS

In het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, zoals in het Vlaamse Gewest, hebben deze termen een heel verschillende betekenis. De terminologie verschilt van gewest tot gewest: de abonnee in het Brusselse Gewest wordt de titularis genoemd in het Vlaamse Gewest en de gebruiker in het Brusselse Gewest wordt de klant genoemd in het Vlaamse Gewest.

### Wanneer een watermeter voor individueel gebruik één enkele wooneenheid bevoorraadt:

- is de abonnee de eigenaar van het goed dat op het openbare waterdistributienet aangesloten is, ook al bewoont hij het goed niet, en
- is de gebruiker de persoon die de waterdistributie geniet; hij kan de eigenaar of de huurder zijn.

VIVAQUA heeft dan in eerste instantie contact met de gebruiker.

### Wanneer een watermeter voor gemeenschappelijk gebruik meerdere wooneenheden bevoorraadt:

- is de abonnee hetzij de enige eigenaar van de verschillende goederen die via de enige meter op het openbare waterdistributienet aangesloten zijn, hetzij de syndicus van het gebouw, die handelt voor rekening van de eigenaars van al de betrokken wooneenheden, en

- genieten de gebruikers de waterdistributie; ze kunnen huurders of eigenaars-bewoners zijn.

VIVAQUA heeft dan enkel contact met de abonnee, die de waterfactuur tussen de verschillende gebruikers moet uitsplitsen. Deze gebruikers hebben geen rechtstreeks contact met VIVAQUA.

## 05.2 DE WATERMETER, EEN ESSENTIEEL ONDERDEEL VAN EEN VERANTWOORD VERBRUIK

VIVAQUA is voorstander van de plaatsing van individuele watermeters om verantwoord om te springen met water:

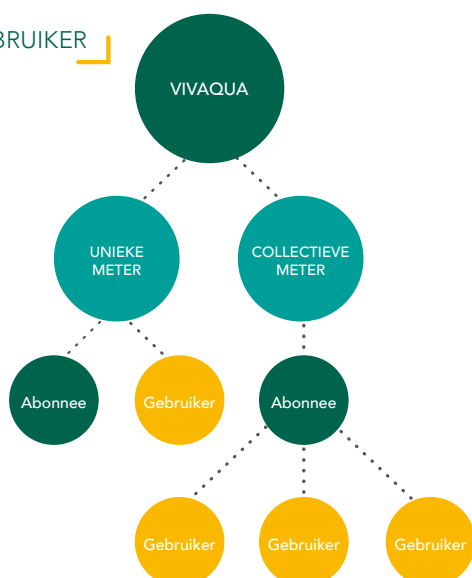
- er kan worden gebruikgemaakt van de voordelen van het solidaire tarief alsook van betaalmogelijkheden die zijn aangepast aan de financiële toestand van het gezin;
- eventuele waterlekken worden gemakkelijk en snel vastgesteld;
- het geld dat wordt uitgespaard dankzij waterzuinige huishoudapparaten wordt rechtstreeks terugverdiend;
- elk gezin krijgt zijn eigen waterfactuur zonder verdeling van het verbruik tussen de verschillende gezinnen;
- de eigenaar is niet meer verplicht om de onbetaalde facturen van zijn huurder te betalen.

### Evolutie van het aantal meters in het Brusselse Gewest van 2013 tot 2017

Jaar	Aantal meters	Aantal wooneenheden of gebruikseenheden	Bevolking
2013	328 537	619 331	1 147 043
2014	335 016	622 000	1 163 486
2015	342 184	625 393	1 175 173
2016	350 120	628 843	1 183 545
2017	357 544	633 180	1 191 041

In Vlaanderen beheert VIVAQUA 101 181 meters voor 126 094 wooneenheden.

### ABONNEE EN GEBRUIKER



## 05.3 DE WATERFACTUUR

De facturering van het water in Brussel verloopt op basis van vier elementen:

- de jaarlijkse forfaitaire abonnementsvergoeding 'distributie' per wooneenheid of gebruikseenheid (kantoor, winkel, werkplaats);
- de drinkwaterlevering (component distributie);
- de opvang en de afvoer van afvalwater (component gemeentelijke sanering of riolering); en
- de zuivering van het afvalwater (component gewestelijke sanering of zuivering).

Behalve de abonnementsvergoeding worden de drie andere bovengenoemde componenten van de prijs van het water gefactureerd aan de Brusselse gezinnen volgens een progressief tarief per verbruikte m<sup>3</sup>, dat bestaat uit vier prijsstapjes en dat het aantal personen waaruit het gezin bestaat in aanmerking neemt. Het verbruik in het kader van beroepsactiviteiten wordt gefactureerd volgens een lineair tarief, m.a.w. tegen een eenheidsprijs per kubieke meter. De jaarlijkse abonnementsvergoeding per wooneenheid (of per gebruikseenheid) is precies dezelfde in de negentien gemeenten en bedraagt 25,23 euro, incl. btw (bedrag onveranderd sinds 2013 in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest).

Het Vlaamse Gewest ging anders tewerk: het heeft de tariefstructuur voor het leidingwater geüniformeerd. De prijs van het verbruikte water berust sinds 2016 op drie elementen:

- een jaarlijks vastrecht van 100 euro, excl. btw (50 euro voor de distributie, 30 euro voor de (afvalwater)afvoer en 20 euro voor de zuivering per wooneenheid, met een korting van 20 euro, excl. btw, per gedomicilieerde persoon voor maximaal 5 personen per wooneenheid)
- een basistarief voor een jaarlijks verbruik van 30 m<sup>3</sup> per wooneenheid + 30 m<sup>3</sup> per gedomicilieerde persoon
- een dubbel zo hoog tarief voor de m<sup>3</sup> daarboven (comforttarief).

Voor het waterverbruik in de gebouwen zonder wooneenheden wordt een vlak tarief toegepast.

## 05.4 WATER, EEN GOED DAT TOEGANKELIJK MOET BLIJVEN

Om te vermijden dat de Brusselse gezinnen eenmaal per jaar geconfronteerd worden met de betaling van te grote sommen stelt VIVAQUA hun verschillende betalingsmogelijkheden ter beschikking.

### ROOSTER VAN DE TARIEVEN PER M<sup>3</sup> EN PER COMPONENT (INCL. 6 % BTW) IN 2017 IN HET BRUSSELSE GEWEST

Huishoudelijk verbruik	Per inwoner*	Distributie	Gemeentelijke sanering	Gewestelijke sanering (BMWV)	Gemiddelde prijs van het water
SCHIJF 1 - VITAAL	van 0 tot 15 m <sup>3</sup>	1,14 euro/m <sup>3</sup>	0,60 euro/m <sup>3</sup>	0,33 euro/m <sup>3</sup>	2,07 euro/m <sup>3</sup>
SCHIJF 2 - SOCIAAL	van 15 tot 30 m <sup>3</sup>	2,09 euro/m <sup>3</sup>	1,04 euro/m <sup>3</sup>	0,56 euro/m <sup>3</sup>	3,69 euro/m <sup>3</sup>
SCHIJF 3 - NORMAAL	van 30 tot 60 m <sup>3</sup>	3,10 euro/m <sup>3</sup>	1,53 euro/m <sup>3</sup>	0,82 euro/m <sup>3</sup>	5,44 euro/m <sup>3</sup>
SCHIJF 4 - COMFORT	meer dan 60 m <sup>3</sup>	4,59 euro/m <sup>3</sup>	2,18 euro/m <sup>3</sup>	1,18 euro/m <sup>3</sup>	7,95 euro/m <sup>3</sup>
GEMIDDELD TARIEF PER M <sup>3</sup> OP BASIS VAN EEN JAARLIJKS VERBRUIK VAN 35 M <sup>3</sup> PER PERSOON		1,83 euro/m <sup>3</sup>	0,92 euro/m <sup>3</sup>	0,49 euro/m <sup>3</sup>	3,24 euro/m <sup>3</sup>
* op jaarbasis					
Niet-huishoudelijk verbruik		Distributie	Gemeentelijke sanering	Gewestelijke sanering (BMWV)	Gemiddelde prijs van het water
LINEAIR TARIEF		2,29 euro/m <sup>3</sup>	1,07 euro/m <sup>3</sup>	0,59 euro/m <sup>3</sup>	3,95 euro/m <sup>3</sup>
INDUSTRIEEL TARIEF	van 0 tot 5 000 m <sup>3</sup>	2,29 euro/m <sup>3</sup>	1,07 euro/m <sup>3</sup>	0,59 euro/m <sup>3</sup>	3,95 euro/m <sup>3</sup>
	> 5 000 m <sup>3</sup>	1,72 euro/m <sup>3</sup>	1,07 euro/m <sup>3</sup>	0,59 euro/m <sup>3</sup>	3,38 euro/m <sup>3</sup>



### De regelmaat van de facturen

Overeenkomstig het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 21 november 2006 heeft VIVAQUA het principe van de tussentijdse facturen ingevoerd. De frequentie van de facturen hangt voor ieder gezin af van het watervolume dat het jaarlijks verbruikt.

In de praktijk wordt momenteel 44 % van de Brusselse meters jaarlijks gefactureerd. VIVAQUA heeft de ambitie om met name via de digitalisering en de maandelijkse voorschotfacturen het factureringstempo te verhogen, zodat de gezinnen de waterkosten beter kunnen opnemen in hun maandbudget.

### Percentage van de gefactureerde meters op basis van het aantal facturen per jaar

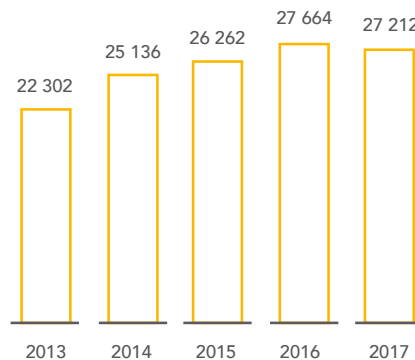
12 maandelijkse facturen	0,2
6 tweemaandelijke facturen	2,2
4 driemaandelijke facturen	16,2
3 viermaandelijke facturen	0,3
2 zesmaandelijke facturen	37,1
1 jaarlijkse factuur	44,8

### De afbetalingsplannen

VIVAQUA is zich bewust van zijn opdracht als openbare dienst en wil rekening kunnen houden met de delicate financiële situatie van sommige gezinnen.

Deze benadering blijkt in tijden van economische crisis des te noodzakelijker. In het afgelopen boekjaar werden zo 27 212 afbetalingsplannen toegekend aan de gebruikers, ofwel 452 afbetalingsplannen minder dan in 2016 (-2 %). In Vlaanderen heeft VIVAQUA 15 900 afbetalingsplannen toegekend, ofwel 3 013 afbetalingsplannen meer dan in 2016 (+23 %).

### EVOLUTIE VAN HET AANTAL AFBETALINGSPLANNEN IN HET BHG



### Het sociaal fonds

VIVAQUA werkt nauw samen met de negentien OCMW's van het Gewest, zodat de personen in moeilijkheden aangepaste technische en/of financiële oplossingen kunnen krijgen.

Elke persoon die het moeilijk heeft om zijn waterfactuur te betalen, ongeacht of hij sociale bijstand geniet, mag aankloppen bij het OCMW van zijn gemeente. Elk jaar financiert de intercommunale een sociaal fonds via een bijdrage van 0,03 euro per gefactureerde m<sup>3</sup> water, zoals vermeld staat in de tekst van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 14 juli 2011.

In 2017 werd 1 811 416 euro verdeeld onder de negentien OCMW's van het Gewest die het sociaal fonds beheren. In het afgelopen jaar werd 99 % van het bedrag waarmee het sociaal fonds werd gestijfd daadwerkelijk aangewend, wat neerkomt op een bedrag van 1 792 478 euro. Het bedrag dat de OCMW's in 2017 niet hebben opgebruikt, namelijk 18 937 euro, zal bij de dotatie van het sociaal fonds van 2018 worden gevoegd, die zo 1 804 340 euro bedraagt.

In Vlaanderen worden bepaalde klanten beschouwd als 'beschermde' klanten, zoals de personen die worden geholpen door het OCMW of de Rijksdienst voor Pensioenen of die een tegemoetkoming voor personen met een handicap ontvangen. Deze beschermde klanten hebben een aantal extra rechten, zoals de maandelijkse betaling van hun facturen, het verkrijgen



van afbetalingsplannen op maat, vrijstelling van aanmaningskosten of de mogelijkheid om gratis begeleiding te vragen om geld te besparen op het waterverbruik.

Bovendien ontvangen de personen die sociale bijstand genieten (leefloon, bestaansminimum, tegemoetkoming voor personen met een handicap, ...) een gewone factuur, maar daarop past de verdeler een sociaal tarief toe dat overeenstemt met 20 % van het gewone tarief.

## 05.5 EVOLUTIE VAN HET DRINKWATER-VERBRUIK

In Brussel zijn de gezinnen de belangrijkste verbruikers van drinkwater: ze vertegenwoordigen ongeveer twee derde van de volumes die de intercommunale levert. Het overige derde wordt voornamelijk gebruikt door de industriële en de dienstverlenende sector.

Hoewel het aantal inwoners in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest blijft stijgen, blijven de gefactureerde watervolumes sinds 2006 in het algemeen stabiel, wat wijst op een vermindering van het huishoudelijke verbruik per persoon. De twee belangrijkste factoren voor deze vermindering: huishoudapparaten die steeds minder water verbruiken en het feit dat verbruikers er zich steeds bewuster van zijn dat het noodzakelijk is rationeel om te springen met water. Het gemiddelde huishoudelijke verbruik in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest blijft dalen en bedraagt ongeveer 35 m<sup>3</sup> per jaar en per persoon. Het ligt ver onder het Europese gemiddelde van 55 m<sup>3</sup>.

## 05.6 DE SOLIDARITEIT TUSSEN DE EIGENAAR EN DE HUURDER

In Brussel werd de solidariteit die vroeger bestond tussen de eigenaar en de huurder grotendeels afgeschaft door de ordonnantie van 30 januari 2014. Enkel als er binnen de vijftien werkdagen niet wordt meegedeeld dat er een nieuwe huurder is, blijft de eigenaar verantwoordelijk voor de betaling van alle sommen die door zijn huurder verschuldigd zijn. Deze ordonnantie heeft voor VIVAQUA niet te verwaarlozen gevolgen gehad:

- ingewikkeldere verwerking van de verhuisformulieren om een onderscheid te maken tussen de gevallen waarin de resterende solidariteit van de eigenaar kan worden toegepast en die waarin dit niet kan;
- moeilijkere schuldinvordering, want deze procedure is nu voortaan enkel van toepassing op de huurder, die van nature minder solvabel is dan de eigenaar;

- stijging van het aantal onbetaalde facturen in een mate die niet kan worden bepaald, maar die ongetwijfeld groter is dan de algemene stijgende trend die zich zonder deze gewijzigde wetgeving zou hebben voorgedaan;
- stijging van het aantal aanvragen om individuele meters te plaatsen in de gebouwen die tot dan werden bevoorrad door een meter voor meerdere wooneenheden.

Als het gebouw individuele meters heeft, is de eigenaar in het Vlaamse Gewest nooit verantwoordelijk voor een factuur die zijn huurder niet heeft betaald. In de andere gevallen zijn de principes dezelfde als die van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest.

## 05.7 DE SCHULDINVORDERING

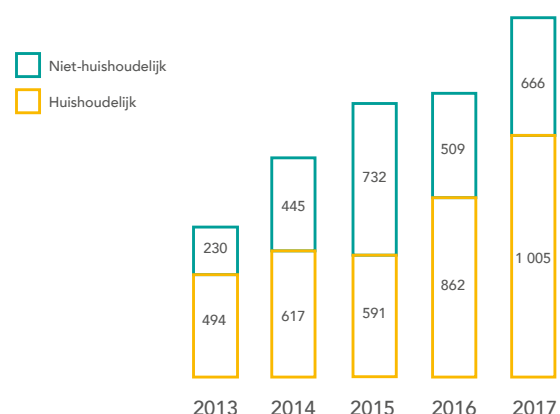
In Brussel is de schuldinvorderingsprocedure – onbetaalde jaarlijkse facturen – vastgelegd in de ordonnantie van 8 september 1994 tot regeling van de openbare drinkwaterlevering.

Wanneer er geen reactie komt op de ingebrekestelling, dan wordt voor de huishoudelijke klanten een aanvraag tot onderbreking van de waterlevering voor advies gestuurd aan de burgemeester en/of de voorzitter van het OCMW in de woonplaats van de gebruiker.

### SCHULDINVORDERINGSPROCEDURE VASTGELEGD IN DE ORDONNANTIE VAN 8 SEPTEMBER 1994



### AANTAL EFFECTIEVE ONDERBREKINGEN VAN DE WATERLEVERING IN HET BRUSSELSE GEWEST



Met toepassing van deze ordonnantie was VIVAQUA verplicht om in 2017 4 694 aanvragen tot onderbreking van de waterlevering voor advies voor te leggen. Na die kennisgevingen en een uitspraak van de vrederechter of van de rechtbank van eerste aanleg om de waterlevering daadwerkelijk te onderbreken, past VIVAQUA de uitspraak toe. Er verstrijkt dus een lange wachttijd, soms van meerdere jaren, tussen de vervaldatum van de factuur en de afsluiting van de watertoevoer.

Voor de niet-huishoudelijke klanten kan de waterlevering zonder uitspraak worden onderbroken na afloop van de invorderingsprocedure.

In 2017 werd de waterlevering onderbroken in 1 671 gevallen, waarvan 1 005 keer bij huishoudelijke gebruikers.

Het aantal onderbrekingen schommelt van jaar tot jaar naargelang van het economische milieu of de complexiteit van de administratieve en gerechtelijke follow-up van een aantal dossiers voor schuldinvoering. De in de loop van een boekjaar effectief uitgevoerde afsluitingen hebben daardoor meestal betrekking op facturen die al meer dan een jaar, of zelfs meerdere jaren, openstaan.

In Vlaanderen kan de waterlevering voor niet-huishoudelijke klanten ook zonder uitspraak worden onderbroken na afloop van de invorderingsprocedure. Voor de huishoudelijke klanten moet de distributeur het advies vragen van de lokale commissies (LAC - Lokale AdviesCommissie), die afbetalingsplannen kunnen toekennen of het bezoek van een controleur ter plaatse kunnen eisen. Deze adviezen zijn bindend.

VIVAQUA heeft de watertoevoer afgesloten in 16 gevallen in de Vlaamse gemeenten die het rechtstreeks beheert (allemaal huishoudelijke gebruikers) en in 147 gevallen voor rekening van de IWVB (waarvan 142 bij huishoudelijke gebruikers en 5 bij niet-huishoudelijke gebruikers).

VIVAQUA vindt dat de waterlevering te vaak wordt onderbroken. In het kader van de WG Waterarmoede blijft het verder zoeken naar betalingsmogelijkheden die beter passen bij de financiële situaties van de gebruikers in moeilijkheden.

## 05.8 DE ONINBARE SCHULDEN

Het aantal onbetaalde facturen waarvan de vervaldatum is verstreken, blijft stijgen. Zo is het bedrag van 29,0 miljoen euro in 2011 opgelopen tot 48,5 miljoen euro in 2017, dit is een stijging van 67 % in zes jaar. Deze evolutie is het gevolg van verschillende factoren, waaronder de steeds grotere kwets-

baarheid van een gedeelte van de Brusselse bevolking.

Na afloop van een schuldinvoeringsprocedure en met inachtneming van strikte voorwaarden (met name als de schuldenaar het land heeft verlaten of als de factuur te oud is geworden) kan VIVAQUA besluiten om een aantal schuldvorderingen te laten vallen en ze te boeken als oninbare schulden (boekverlies).

In 2017 beliep het bedrag van de oninbare schulden in Brussel 1,4 miljoen euro, wat neerkomt op 0,62 % van de gefactureerde bedragen.

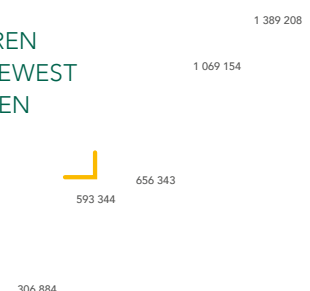
In Vlaanderen heeft VIVAQUA in de gemeenten die het rechtstreeks beheert en in de gemeenten van de IWVB respectievelijk 27 000 euro en 206 000 euro geboekt als oninbare schulden.

## 05.9 DE TEVREDENHEID VAN DE VERBRUIKER

In 2003 is gestart met de tevredenheidsenquêtes bij onze klanten. Sindsdien heeft VIVAQUA meer dan 9 500 ingevulde tevredenheidsvragenlijsten ontvangen. Deze aanpak is bedoeld om na te gaan of een proces goed wordt verwezenlijkt of om aan het licht te brengen hoe onze klanten deze of die situatie ervaren. De vragenlijsten werden anoniem ingevuld. De enquêtes hadden betrekking op verschillende onderwerpen (de werken op het distributie-, het sanerings- en het verdeelnet, de wachtdienst, de vervanging van meters, de kwaliteit van het water, de Klantendienst, de sitebezoeken).

In 2017 werd enkel de vragenlijst in verband met de distributiewerken gebruikt. VIVAQUA heeft 143 ingevulde vragenlijsten ontvangen. De respondenten zijn meestal zeer tevreden over de duur van de onderbreking van de waterlevering (86,9 %) en over de zuiverheid van het water (92,9 %). Ze zijn echter minder tevreden over de informatie in verband met de werken (55 %) en over de voorlopige herstelling (60 %). Het percentage personen dat bevestigend antwoordt op de vraag of ze leidingwater drinken, stijgt langzaam maar zeker (62,6 % in 2016 en 65,2 % in 2017).

### BEDRAG VAN DE FACTUREN DIE IN HET BRUSSELSE GEWEST ALS ONINBARE SCHULDEN WERDEN GEBOEKT (IN EURO)



## 06 VIVAQUA, TEN DIENSTE VAN ZIJN PARTNERS

Naast de band met de Brusselse verbruiker, die wordt geregeld door de Brusselse wetgeving, heeft VIVAQUA tevens contractuele banden met andere operatoren van de watersector of privépartners.

### 06.1 DRINKWATERLEVERING

VIVAQUA levert water in 't groot aan een aantal andere wateroperatoren zodat ze dat water daarna kunnen verdelen via hun eigen distributienetten.

\* VIVAQUA is eigenaar van de netten van Dilbeek, Drogenbos, Merchtem (Hamme), Zaventem en Sint-Pieters-Leeuw.

### 06.2 KATHODISCHE BESCHERMING EN BEHEER VAN DE HYDRANTEN

In Waals-Brabant verzekert VIVAQUA de kathodische bescherming van de distributieleidingen evenals de monsterneming en de analyse van die watermonsters op het hele grondgebied dat door de in BW wordt beheerd. VIVAQUA is er ook verantwoordelijk voor de controle, het onderhoud en de herstelling van de hydranten (brandkranen). In 2017 werden meer dan 7 583 hydranten gecontroleerd en werden er 1 830 hersteld. Sinds begin 2016 worden al de resultaten van die controles (bereikbaarheid, signalisatie en debiet), die al jaarlijks werden doorgespeeld aan de gemeenten, ook in real time ter beschikking gesteld van de brandweerkorpsen van Waals-Brabant. Op dat grondgebied verzorgt de Centrale Wacht buiten de kantooruren de wachtdienst.

### 06.3 LABORATORIUMANALYSES

Het laboratorium van VIVAQUA verricht voor verschillende klanten - zowel openbare als privéklanten - analyses van de kwaliteit van het water. Deze analyses vertegenwoordigen ongeveer 27 % van de parameters die jaarlijks worden geanalyseerd (exclusief HYDROBRU en IWVB) en hebben betrekking op de meest uiteenlopende domeinen: drinkwater, proceswater en afvalwater. VIVAQUA voert hoofdzakelijk analyses uit voor grote klanten, zoals de in BW, INASEP en het FAVV, maar ook voor heel wat kleinere klanten zoals hotels, besturen, bedrijven en particulieren.

Leveringen (m <sup>3</sup> )	2016	2017
<b>VIVAQUA-NET DAT RECHTSTREEKS OF VIA DE IWVB VAN WATER WORDT VOORZIEN</b>		
BRUSSELS AIRPORT	521 786	578 813
DILBEEK	2 314 686	2 163 144
DROGENBOS	377 570	380 420
KRAAINEM	644 298	562 797
LINKEBEEK	225 347	229 357
MERCHTEM (HAMME)	25 361	25 903
STEENOKKERZEEL	310 944	293 745
WEZEMBEEK-OPPEM	633 055	663 580
ZAVENTEM	1 700 416	1 606 887
SINT-PIETERS-LEEUW	1 642 193	1 783 414
<b>SUBTOTAAL VIVAQUA-NET</b>	<b>8 395 656</b>	<b>8 288 060</b>
<b>VENNOTEN WAARVOOR VIVAQUA DE DIENSTVERLENING VERZORGT</b>		
VIA HYDROBRU	67 908 834	68 243 150
VIA DE IWVB*	5 989 288	5 974 985
<b>SUBTOTAAL VENNOTEN</b>	<b>73 898 122</b>	<b>74 218 135</b>
<b>KLANTEN (GEMEENTEN EN INSTELLINGEN)</b>		
AIEC	33 854	32 007
AIEM	96 922	88 934
CILE	1 766 106	2 319 008
IECBW	5 119 476	5 165 018
IWVB - BEERSEL	789 131	891 910
IDEA	7 326	24 175
SOCIÉTÉ WALLONNE DES EAUX	12 073 400	12 795 799
FARYS	31 532 121	31 758 687
DE WATERGROEP	15 465	80 938
<b>SUBTOTAAL KLANTEN</b>	<b>51 433 801</b>	<b>53 156 476</b>
<b>ALLERLEI</b>	<b>12 536</b>	<b>14 698</b>
<b>ALGEMEEN TOTAAL</b>	<b>133 740 115</b>	<b>135 677 369</b>



## 06.4 INSPECTIE, CARTOGRAFIE EN RUIMING VAN HET RIOOLNET

In het kader van de tripartiete overeenkomst tussen INASEP, de SPGE en VIVAQUA werd in het Waalse Gewest een ploeg samengesteld en opgeleid voor de inspectie, de cartografie en de ruiming van het rioolnet van de provincie Namen. In 2017 werden werken uitgevoerd in een twintigtal gemeenten (met name in Florennes, Mont-Godinne, Mariembourg en Andenne), goed voor een totaal van 170 km geïnspecteerde riolen.

## 06.5 VIVAQUA-HOME

VIVAQUA-Home omvat alle betalende activiteiten van VIVAQUA afwaarts van de meter, zoals erkenning van de privé- of industriële installaties in het Vlaamse Gewest, tests op privé-distributienetten, opsporing van lekken of onderhoud van de hydranten.

In het kader van VIVAQUA-Home wordt tevens een dienst aangeboden om de aanwezigheid van legionella onder controle te hebben in zorginstellingen, hotels, zwembaden of alle andere gebouwen die publiek ontvangen. Daarvoor analyseert het laboratorium monsters die door de dienst Verificatie werden genomen.

Aantal  
monsternemingen

2013	705
2014	581
2015	721
2016	787
2017	718



## 07 VIVAQUA, TEN DIENSTE VAN DE STAD EN HAAR INWONERS

In het algemeen kader dat door het Waterbeheersplan (WBP) van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest (2016-2021) is vastgelegd, werkt VIVAQUA in Brussel samen met andere actoren, elk binnen zijn eigen bevoegdheidsdomein. Dit WBP, dat de steun krijgt van de gewestminister van Milieu, past zelf in een algemenere gewestelijke en Europese context om milieudoelstellingen te halen in een ruimer kader. Deze doelstellingen worden opgesomd in de Kaderrichtlijn Water, die werd omgezet in de Kaderordonnantie Water van oktober 2006. VIVAQUA volgt hiermee dus een algemeen beleid op heel lange termijn van de watersector.

### 07.1 ORGANISATIE EN COÖRDINATIE VAN DE WERKEN - OSIRIS

In het kader van zijn activiteiten 'drinkwaterdistributie' en 'sanering' investeert VIVAQUA voortdurend in zijn netten door ze te vernieuwen en aan te passen, zodat het zijn abonnees een kwaliteitsvolle dienstverlening kan bieden. Bovendien breidt het die netten uit om te kunnen voldoen aan de nieuwe behoeften van de bevolking en de veranderende stadsstructuur. Deze investeringen worden gepland, gecoördineerd en verwezenlijkt met de andere Brusselse actoren (Sibelga, Proximus, Elia, MIVB, Beliris, ...) en de bevoegde wegbeheerders (de 19 gemeenten of het Gewest), met inachtneming van de ordonnantie bouwplaatsen die geldt op het gewestelijke grondgebied. De volledige coördinatie- en vergunningsprocedure verloopt via Osiris, het gewestelijke platform dat een elektronische omzetting is van de ordonnantie bouwplaatsen.

### 07.2 VEILIGHEID EN IMPACT OP DE OMWONENDEN EN DE MOBILITEIT

VIVAQUA ziet erop toe dat de impact van zijn activiteiten op de stad beperkt blijft en past zijn uitvoeringsmethodes in die zin aan. Als het binnen de grenzen van de veiligheids- en duurzaamheidsregels technisch mogelijk is, gebruikt VIVAQUA werkmethodes waarbij geen sleuf hoeft te worden gegraven:

- voor de distributie: de ondermijning van de openbare weg of het inzetten van een zuigwaggen die de oppervlakte van

de werkzone kleiner maakt;

- voor de sanering: *pipe bursting*, horizontale boring, plaatsing schalen, gunnitering, bemanteling of graven van galerijen.

Inzake mobiliteit worden de geplande werken uitgevoerd met inachtneming van de wegcode en de ordonnantie bouwplaatsen in het Brusselse Gewest (mededeling van de werken aan de omwonenden 3 dagen vóór aanvang van de werken, omleiding van het plaatselijk verkeer, doorgang voor voetgangers, ...).

In nood staat de Centrale Wacht elke dag van de week de klok rond paraat om uit te rukken voor incidenten op het net en de omgeving ter plaatse te beveiligen. Buiten de normale diensturen, tijdens de weekends en op feestdagen voeren ploegen met piketdienst dringende herstellingen uit op het distributienet. En voor het beheer van de riolen oordelen deze ploegen over de urgentiegraad (diagnose). De werken worden daarna zo vlug mogelijk verricht door de ploegen overdag of de onderaannemer.

### 07.3 STRIJD TEGEN DE OVERSTROMINGEN

VIVAQUA zet zich in voor de strijd tegen de overstromingen en werkt daarom met andere actoren samen om het Brusselse Gewest te beschermen bij plots en hevig onweer, dat de voorbije decennia wel vaker boven Brussel losbarst. De overstromingen zijn voornamelijk te wijten aan de ondoordringbare bodem, waarvan de oppervlakte de laatste 50 jaar is toegenomen, en aan de periodes met uitzonderlijke regenval, voornamelijk in de zomer.

VIVAQUA is een van de actoren van het coördinatieplatform van de wateroperatoren, dat streeft naar een duurzamer waterbeheer, met name via het regenwaterbeheer. Het Waterbeheersplan van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest geeft de richtlijn die de actoren in kwestie moeten volgen.

Bij de inrichting van nieuwe verkavelingen legt VIVAQUA de verkavelaar technische voorschriften op inzake riolering, maar ook inzake tijdelijke opvang van regenwater om het afwaartse rioolnet niet te overbelasten. De naleving van deze voorschriften vormt daarna een voorwaarde om de nieuwe wegen als openbare weg over te nemen. VIVAQUA begeleidt en ad-



visiert de verkavelaars ook om hen te helpen hun verplichtingen na te komen.

Tot slot richtte VIVAQUA in 2013 een dienst 'advies overstromingen' op om de bewoners van wie de kelder onderloopt door de terugstroming van het rioolwater te helpen zich beter te beschermen. Hoewel deze kwestie niet behoort tot zijn verantwoordelijkheid als openbare dienst wil VIVAQUA toch zijn expertise ten dienste stellen van de bewoners van woningen die gevoelig zijn voor deze rioolgerelateerde problematiek.

#### **07.4 VASTE EN MOBIELE FONTEINEN, EVENEMENTEN**

VIVAQUA wil leidingwater als drank promoten. Het was daarom van de partij op een aantal evenementen (Irisfeest, Milieufest, nationale feestdag, autoloze zondag, Sint-Verhaegen van de VUB-ULB, Pride) alsook op verschillende sporthappenings, zoals de *Relais givrés* en BXL Tour (fietswedstrijd van 50 km).

Vaste fonteinen, echt straatmeubilair met sobere en tijdloze lijnen, werden neergeplant op het grondgebied van verschillende gemeenten-vennoten van VIVAQUA. Elsene heeft 5 fonteinen (Fernand Cocqplein, Vijvers van Elsene, Kleutersgarde, Adolphe Buyllaan en Adolphe Saxplein) laten plaatsen, terwijl de *Royal Léopold Club* (Ukkel) geopteerd heeft voor één vaste fontein tussen haar hockeyterreinen en haar clubhuis.

De mobiele fonteinen van VIVAQUA werden zo ontworpen dat ze moeiteloos opgaan in het straatbeeld. Ze kunnen gerichter worden geplaatst en kunnen het aantal punten voor drinkwaterdistributie verhogen op openbare evenementen zoals de nationale feestdag.

Ter gelegenheid van Wereldwaterdag heeft VIVAQUA zijn installaties van Callois en Bosvoorde opengesteld voor het publiek en heeft het een tentoonstelling georganiseerd over de bouw van het regenwaterbekken van de Ukkelbeek (Dekenijstraat, Ukkel).







Elke dag 1,5 liter  
leidingwater drinken  
kost 1,97 euro per jaar

## 08 VIVAQUA, TEN DIENSTE VAN DUURZAME ONTWIKKELING

VIVAQUA houdt bij zijn werking al jaren rekening met de drie dimensies van duurzame ontwikkeling (de sociale, de economische en de ecologische dimensie).

### 08.1 ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

'Toegang tot water' blijft voor VIVAQUA een fundamenteel recht. In het kader van zijn beleid inzake ontwikkelingssamenwerking zal het daar dan ook naar blijven streven.

Om de verschillende uitdagingen doeltreffend te kunnen aanpakken, heeft VIVAQUA in 2017 besloten een nieuwe strategie inzake ontwikkelingssamenwerking te volgen. Deze strategie moet in de eerste plaats oog hebben voor de bijzonderheden en behoeften van VIVAQUA en de prioriteiten van het moment.

Het actieplan voorziet in verschillende aspecten, zoals de opstelling van een *travelpolicy*, de samenstelling van een pool 'vrijwillige beampten' en de uitwerking van gemeenschappelijke projecten met andere waterbedrijven.

Als we het overzicht van de verwezenlijkingen 2017 bekijken, springen met name twee omvangrijke projecten in het oog die tot een goed einde werden gebracht. Het meerjarige project met Regideso (gefinancierd door de EU) om het verlies van water (lekken, fraude, ...) in het distributienet van Kinshasa te verminderen. En het project met de ONEE (*Office National de l'Electricité et de l'Eau*) in Marokko (gefinancierd door het BTC) om opleidingsworkshops uit te werken en op te zetten in België en Marokko, zodat de competenties van de werknemers van de ONEE kunnen worden uitgebreid, voornamelijk op het vlak van 'kwaliteit' en 'sanering'.

### 08.2 FONDS VOOR INTERNATIONALE SOLIDARITEIT

VIVAQUA werkt nauw samen met het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest voor het beheer van het Fonds voor internationale solidariteit. Sinds 2014 gaat per m<sup>3</sup> water die de intercommunale verkoopt 0,005 euro naar dat fonds.

De Raad van Bestuur wilde zijn steun aan het Fonds voor internationale solidariteit opvoeren door een samenwerkings-

overeenkomst van twee jaar te ondertekenen met Leefmilieu Brussel - BIM. VIVAQUA verzorgt zo gratis het operationele beheer van het secretariaat van het fonds.

Na de derde projectoproep werden 17 dossiers ingediend. Het selectiecomité heeft 4 projecten gekozen die in 3 verschillende landen (Burundi, Democratische Republiek Congo en Rwanda) zullen worden uitgevoerd voor een totaalbedrag van 317 320 euro. Het geld dat niet wordt opgebruikt, wordt bij de dotatie 2018 van het Fonds voor internationale solidariteit gevoegd.

De gekozen projecten kunnen vanaf 2018 van start gaan. Het gaat om:

- de inrichting van 32 drinkwaterbronnen en 380 latrines in Rwanda voor 640 gezinnen (ongeveer 3 840 personen), in samenwerking met de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe
- het drinkbaar maken en aanvoeren van water in de agglomeratie Boko (Democratische Republiek Congo) voor ongeveer 5 000 bewoners, in samenwerking met de Belgische Ingenieurs Zonder Grenzen .
- de voorziening van drinkwater en sanering in landelijke omgeving in Burundi voor 675 gezinnen (ongeveer 4 000 personen), 3 scholen (952 leerlingen), 1 lyceum (150 scholieren) en een gezondheidscentrum (40 patiënten/dag en 10 bedden), met de steun van het Belgische Rode Kruis
- de installatie voor en distributie van drinkwater door hydraulische boring voor 1 200 inwoners van Kinshasa (Democratische Republiek Congo), in samenwerking met vzw Ndjisanika Handicap.

### 08.3 MILIEU

Milieubescherming vormt de kern van de bedrijfsstrategie.

#### 1 Bescherming van de winsites

Het laatste dossier dat VIVAQUA in december 2017 heeft ingediend voor de afbakening van de voorkomingsgebieden rond zijn grondwaterwinningen was dat voor de winning van Vedrin. Op die manier werd meer dan 1 300 hectare rond deze

winning omgevormd tot voorkomingsgebied. De kantoniers zullen er strenger toezicht houden en er zullen met name tests worden uitgevoerd om te kijken of de koolwaterstoftanks wel waterdicht zijn.

In 2017 hadden er heel wat werkvergaderingen plaats met het Waalse Gewest en de waterproducenten om een wettelijk kader vast te leggen in verband met de afbakening van de voorkomingsgebieden voor het oppervlaktewater. De Waalse regering moet de eindtekst in 2018 nog valideren, waarna de zonegrenzen voor de winning van Tailfer kunnen worden voorgesteld.

Hoewel de SPGE de systematische vervanging van alle stookolietanks in de voorkomingsgebieden niet langer financiert, wil VIVAQUA zijn milieubeleid blijven voeren om zo zijn winningen optimaal te kunnen beschermen.

VIVAQUA zet ook zijn beleid inzake bosbeheer voort, met name door heel wat terreinen te herbebossen en bij het beheer nog meer de focus te leggen op biodiversiteit. De oppervlakte van de zones waar later wordt gemaaid, breidt uit, waardoor de biodiversiteit verbetert.

## 2 Energie-audit

VIVAQUA heeft een extern organisme (*Institut de Conseil et d'Etudes en Développement Durable*) in de arm genomen om een energie-audit uit te voeren in zijn drie grootste productiesites. Uit de audit bleek dat de stations van Tailfer, Vedrin en Havré goed werden beheerd. De energie-efficiëntie is immers een dagelijkse bekommernis van de stationsbeheerders, met name via programma's voor preventief onderhoud en een follow-up van de draaiende machines. Er kwamen ook mogelijkheden tot verbetering naar voren, voornamelijk op het vlak van de evolutie naar een uitvoerigere energieboekhouding, de voortzetting van de actie 'relamping', de energierecuperatie en het gebruik van groene energie zoals die van fotovoltaïsche zonnepanelen.

## 3 Turbine

Het water dat in de streek van Spontin wordt gewonnen, wordt tot op de top van de heuvel gepompt om zich daarna aan de andere kant naar beneden te storten naar de aanvoercollector. Om te vermijden dat het water met een te hoge snelheid de collector instroomt, wordt de druk van het water getemperd, met een aanzienlijk energieverlies tot gevolg. Daarom werd een project op poten gezet om een deel van die energie te recupereren. Eind 2017 werd een turbine van 50 kW geïnstalleerd (die jaarlijks het energieverbruik van 50 personen produceert). De eerste tests zullen begin 2018 plaatshebben.

## 4 Energietransitie

VIVAQUA heeft zich geschaard achter twee projecten die onder leiding van Sibelga staan.

Het project SolarClick beoogt de installatie van zonnepanelen op de daken van overheidsgebouwen om te voorzien in (een gedeelte van) de behoeften van de site. Het project NRClick is dan weer een tool om het gas- en elektriciteitsverbruik op te volgen.

## 5 Mobiliteit

Heel wat van de 1 473 personeelsleden opteren voor hun woon-werkverkeer voor de zachte mobiliteit.

Te voet	Fiets	NMBS	Openbaar vervoer	Carpooling	Autosolist en moto's
85	107	390	164	74	653
6 %	7 %	26 %	11 %	5 %	44 %

Voor het tiende jaar op rij heeft VIVAQUA, van 18 tot 22 september 2017, deelgenomen aan de Week van de Mobiliteit in het Brusselse Gewest met een bewustmakings- en affichecampagne.

## 6 Afvalpreventie en -beheer

In het kader van zijn wettelijke verplichtingen houdt VIVAQUA een afvalregister bij en centraliseert het de attesten voor de afvoer van zijn gevaarlijk afval. Op verzoek legt het dat register daarna voor aan de bevoegde instanties (met name in het Waalse Gewest).

Om het personeel bewust te maken voor zijn papierverbruik en om dat verbruik beter te beheersen, werd in de hoofdzetel een boekhouding voor het verbruikte papier opgezet. Er werd eveneens een project 'administratieve vereenvoudiging' gestart om het papierverbruik aanzienlijk te verminderen.

## 7 Verantwoord verbruik

VIVAQUA steunt sinds 2012 de eerlijke handel. De koffie, de thee, de suiker en het fruitsap die in het bedrijf ter beschikking worden gesteld, dragen sindsdien het Max Havelaar-label.

VIVAQUA neemt ook deel aan het project BacUp, een project voor duurzame stadslandbouw dat uit de grond werd gestampt door Gembloux Agro-Bio Tech (universiteit van Luik). De BacUps zijn lichte en dus gemakkelijk te verplaatsen containers die op daken van gebouwen worden 'neergeplant' om er moestuintjes in aan te leggen. Op het dak van de hoofdzetel staan er zo 45 van dergelijke containers.

# 09 VIVAQUA EN ZIJN PERSONEEL

## 09.1 SAMENSTELLING VAN HET PERSONEEL

### Opsplitsing van de personeelssterkte

KADERLEDEN (ADMINISTRATIEVE EN TECHNISCHE)	61	4 %
BEAMBTEN	621	42 %
ARBEIDERS	758	51 %
ROSETTA'S (STARTBAANOVEREENKOMSTEN)	24	2 %
FIRST-STAGES (JONGERENGARANTIE IN HET BHG)	9	1 %
<b>TOTAAL</b>	<b>1 473</b>	

### Opsplitsing mannen/vrouwen

MANNEN	1 262	86 %
VROUWEN	211	14 %
<b>TOTAAL</b>	<b>1 473</b>	

## 09.2 INTERNE COMMUNICATIE

Voor VIVAQUA is communiceren met zijn voltallige personeel essentieel. Daarom voert het bedrijf een dynamisch beleid voor interne communicatie en wordt de informatie via verschillende tools en kanalen verspreid.

Aquanews, het bedrijfsblad voor alle VIVAQUA-medewerkers (in actieve dienst of gepensioneerd), deelt de verwezenlijkingen van het bedrijf mee en plaatst het personeel en zijn werk op de voorgrond. Ter aanvulling van het bedrijfsblad werden een honderdtal interne communiqués per e-mail en via het intranet verspreid ter attentie van al de personeelsleden. Bovendien geeft de newsletter voor de managers - die voor de eerste keer verscheen in april 2017 - wekelijks een antwoord op de vragen die de ongeveer 170 managers van het bedrijf hebben gestuurd naar de 'managersmailbox'.

Het intranet is een bevoorrecht middel om snel informatie te verspreiden: het wordt regelmatig bijgewerkt en blijft voor de beampten in actieve dienst toegankelijk van thuis uit. Deze

raadpleegmogelijkheid is vooral bestemd voor het arbeiderspersoneel dat op zijn werkplek niet over een computer beschikt.

Er worden regelmatig informatiezittingen voor de managers georganiseerd, waarop soms specifieke thema's aan bod komen, zoals het diagnoseverslag, de financiële gegevens, de IT-consultancyopdracht, de prioritaire projecten, ...

De tweede tournee van the Team (informatiezittingen onder leiding van een ploeg waarin alle directies vertegenwoordigd zijn en die bedoeld zijn om de bottom-upcommunicatie te verbeteren) vond plaats in juni. De tevredenheidsenquête heeft aangetoond dat deze aanpak wordt gewaardeerd, want 89 % van de 1 100 collega's die erbij betrokken waren, bleek tevreden.

VIVAQUA hield ook 2 Happy Hours, niet-verplichte vergaderingen voor de kaderleden. Deze informatiezittingen waren gewijd aan cybercriminaliteit en aan de voertuigen van morgen.

In 2017 werd er in het bijzonder aandacht besteed aan de communicatie rond de uittreding van de Vlaamse gemeenten, zowel algemene informatie (voor het voltallige personeel) als informatie die vooral bestemd was voor de Nederlandstalige collega's, die rechtstreeks bij deze uittreding betrokken waren en die op de hoogte werden gehouden aan de hand van informatiezittingen, communiqués, individuele brieven, individuele gesprekken met de HR, ...

## 09.3 ARBEIDSONGEVALLEN

In vergelijking met de voorbije jaren zijn de frequentiegraad en de graad van ernst, indicators die worden bijgehouden in het kader van de arbeidsongevallen, gedaald.

In 2017 werd er aangifte gedaan van 136 arbeidsongevallen. 19 van die ongevallen hadden plaats op de weg van het werk (voornamelijk met fietsers). Bij de andere ongevallen ging het vooral om niet-gecoördineerde bewegingen, glij- of struikelpartijen en de goederenbehandeling, te wijten aan ongeschikte arbeidsmethodes of onoplettendheid. Daarbij liepen de beampten oppervlakkige verwondingen op (in de helft van de gevallen), verstuikingen, verzwikkingen en ontwrichtingen. In die gevallen is 'opleiding' - via preventiewerkshops en toolboxmeetings - de aangewezen maatregel om dergelijke ongevallen in de toekomst te vermijden. Op die manier kan het



aantal ongevallen en de ernst ervan worden gedrukt.

## 09.4 OPLEIDINGEN (SITUATIE EN AMBITIES)

Op het vlak van opleiding is er bij VIVAQUA nog wat werk aan de winkel, met een gemiddelde van slechts 6 uur/jaar/beambte in 2017, en het wil dan ook een inhaalbeweging doen. Sinds 2017 werden er meerdere opleidingscycli opgestart, en met name:

- een opleiding 'conflictbeheersing' en 'hoe omgaan met agressief gedrag' voor de beambten van de Klantendienst, van de Centrale Wacht, in het veld en van het laboratorium. De opleidingen zijn in de herfst van 2017 begonnen en lopen tot mei 2018 (93 beambten zullen de opleiding volgen);
- eind 2017 is een managementopleiding (5 modules) van gestart gegaan en voor deze eerste editie hebben 21 beambten zich op vrijwillige basis ingeschreven. Het is eveneens de bedoeling om tijdens die opleiding medewerkers van verschillende directies gedurende meerdere dagen samen ervaringen te laten opdoen. Andere collega's zullen deze opleiding de komende jaren kunnen volgen.

## 09.5 ALLERLEI

In 2017 konden verlofdagen worden 'weggeschonken' uit solidariteit met collega's die in een erg moeilijke gezinssituatie waren terechtgekomen. Zo hebben 92 personen in totaal 131 verlofdagen geschonken aan 3 collega's.

## 09.6 UITDAGINGEN

Gelet op de huidige personeelsstructuur van het bedrijf zal VIVAQUA worden geconfronteerd met zware uitdagingen die het zo goed mogelijk zal moeten beheren om tot een vlotte overgang te komen.

Door de principiële beslissing van 2013 om beambten die met pensioen gaan niet langer te vervangen, is de gemiddelde leeftijd van de beambten in het bedrijf vrij hoog (47 jaar). En dat is vooral verontrustend voor de arbeiders, gelet op de moeilijkheidsgraad van de meeste taken die hun worden toevertrouwd. De graad van afwezigheid door ziekte is de laatste jaren trouwens sterk gestegen, net zoals het aantal beambten (voornamelijk arbeiders) met medische beperkingen.

Samen met de vakbonden heeft VIVAQUA een eerste reeks, voor-

lopig bescheiden, initiatieven gelanceerd, waarmee de toestand op korte termijn kan worden beheerd, maar die volstaan niet. Ze moeten gepaard gaan met ingrijpendere maatregelen om op lange termijn op deze problematiek te kunnen anticiperen.

Omdat er tegen 2024 heel wat beambten met pensioen gaan en er bepaalde profielen (IT, assetmanagers, ...) binnen het bedrijf ontbreken, zal de komende maanden de kaart moeten worden getrokken van de kennisoverdracht en van de noodzakelijke verjonging van de ploegen, zodat de toekomst met vertrouwen tegemoet kan worden gezien.

Op zeer korte tijd is het aantal Rosetta's' (startbaanovereenkomsten) toegenomen: van 17 in december 2016 tot 24 een jaar later. Voorts werden in de loop van 2017 First-stages aangeboden aan Brusselse jongeren (13).

Om het personeel van de sectoren te ontlasten, werden in de zomer van 2017 voor de eerste keer studenten aangeworven voor een tijdrovend karweitje (invoer van gegevens). Mét succes.

Er werd een werkgroep 'reclassering om medische redenen' opgericht om de situaties in het bedrijf op te lijsten en een duidelijk zicht te krijgen van de oorzaken.

Er werd een eerste lijst van kritieke beroepen / noodlijdende functies opgesteld in overleg met de vakbondsvertegenwoordigers, om zo vlug mogelijk meerdere examens (technicus netten, kantonier, lasser, bediener zware tuigen, ...) te kunnen organiseren.

# 10 PERSPECTIEVEN

## 10.1 REGULATOR

Krachtens een ordonnantie die op 15 december 2017 werd goedgekeurd, werd aan een onafhankelijk orgaan (Brugel) een algemene opdracht toevertrouwd voor toezicht op en controle van de prijs van het water. Brugel was tot nu toe voornamelijk belast met opdrachten voor de regulering van de elektriciteits- en de gasmarkt.

Brugel heeft de opdracht gekregen de tariefmethodologieën vast te leggen en alle tarieven voor de waterlevering en voor prestaties van de watersector, alsook de algemene voorwaarden van de operatoren goed te keuren. De eerste tarieven op basis van de nieuwe methodologie worden pas op 1 januari 2021 van kracht. Brugel kan echter met ingang van 1 januari 2020 instemmen met overgangsaanpassingen van de huidige tarieven.

## 10.2 STRATEGISCH PLAN 2019-2024

Als gevolg van de strategische diagnose die in 2017 intern werd verricht, wordt 2018 gewijd aan de hertekening van de algemene bedrijfsstrategie, wat moet leiden tot een strategisch plan 2019-2024, een periode die samenvalt met de volgende gemeentelijke legislatuur.

Dit strategisch plan zal worden omgezet in concrete actieplannen met doelstellingen waaraan instrumenten worden gekoppeld om de vorderingen te meten. Het is de bedoeling dat het zo veel mogelijk een participatieve aanpak wordt waarbij alle personeelscategorieën betrokken worden. Dit zal externe begeleiding vergen en dus werd aan een consultancybureau een opdracht voor aanneming van diensten gegund om de aanpak te ondersteunen.

## 10.3 INNOVATIE

### Warmterecuperatie in de riolen

VIVAQUA heeft een prototype ontworpen van een warmtewisselaar die bij renovatiewerken in het rioolnet kan worden geïnstalleerd. Het project past in de duurzame transformatie van de gemeenten door de niet-ontgonnen energiebronnen in de stedelijke omgeving optimaal te gebruiken. Het eerste prototype van een warmtewisselaar, dat gekoppeld is aan een warmtepomp, werd getest in een technisch lokaal van het regenwaterbekken onder de Mirtenlaan te Molenbeek. Dankzij een partnerschap met de polytechnische faculteit van de ULB konden precieze gegevens worden verkregen over het aantal kilowatt die dagelijks werden geproduceerd.

Omdat het systeem zijn sporen heeft verdiend, werd het uitgekozen in het kader van de renovatie van een gemeentegebouw

van 15 000 m<sup>2</sup> in Ukkel. Het is de bedoeling om 20 tot 25 % van de behoeften aan verwarming en airconditioning te dekken.

De werken gaan van start rond juli 2018. Er zijn ook besprekingen aan de gang tussen VIVAQUA en drie andere potentiële partners: Beliris, de Stad Brussel en Valencia (Spanje).

### Smart metering

VIVAQUA heeft zich aangesloten bij een Europees consortium dat bestaat uit nog 12 andere partners, 6 waterbedrijven en 6 deskundigen (op het vlak van juridische zaken, overheidsopdrachten, communicatie, technologie). Dit consortium is bedoeld om het aanbod van de industriële bedrijven en van de start-ups te stimuleren op het vlak van de ontwikkeling van een technologie 'slimme meter via opensourcesoftware' die beantwoordt aan de behoeften van de openbare operatoren. Deze nieuwe techniek zou ervoor moeten zorgen dat deze operatoren helemaal niet meer afhankelijk hoeven te zijn van de technologieën die momenteel door de privéoperatoren worden gecommmercialiseerd en die de klanten in hun keuze beknotten. Het consortium geniet de financiële steun van de Europese Commissie via een van haar programma's Horizon 2020 (PCP - *pre-commercial procurements*). Als de Europese Commissie met dit project instemt, wordt in 2018 een bestek opgemaakt.

## 10.4 NIEUWE SAMENWERKINGEN

Er zal met het Rioolmuseum van de Stad Brussel een partnerschap worden gesloten om te helpen de essentiële rol die onze rioolwerkers vervullen ten dienste van de bevolking meer bekendheid te geven (terbeschikkingstelling van archief en oude uitrustingen, steun aan de opleiding van de gidsen, delen van 'posts' op de sociale netwerken, ...).

Sibelga en VIVAQUA willen convergentiepunten vinden in het wederzijdse gebruik van de geografische informatiesystemen. Deze toegang tot locatiegegevens zou meer veiligheid moeten bieden in het kader van de grondwerken in de omgeving van de gasleidingen en elektriciteitskabels (voor de werken van VIVAQUA) of de waterleidingen (voor de werken van Sibelga).

## 10.5 NIEUWE LEGISLATUUR

In oktober 2018 hebben gemeenteraadsverkiezingen plaats. Op basis van het resultaat van de verkiezingen worden de bestuursorganen van VIVAQUA (Raad van Bestuur en Raad van Zaakvoerders) op de jaarvergadering van de intercommunale van juni 2019 opnieuw samengesteld. In het kader daarvan en om zijn communicatie met de gemeentelijke en gewestelijke mandatarissen te verbeteren, gaat VIVAQUA in 2018 van start met een periodieke newsletter die hun zal worden gestuurd.





De klok rond en  
alle dagen van  
de week staan  
onze technische  
ploegen paraat

# 11 TRANSPARANTIE EN BESTUUR

## 11.1 TRANSPARANTIE

### Deelname aan benchmarkings in alle transparantie

VIVAQUA neemt al verschillende jaren deel aan de Europese benchmarking van de watersector EBC (*The European Benchmarking Co-operation*, [www.waterbenchmark.org](http://www.waterbenchmark.org)) voor drinkwater en samen met de BMWB voor afvalwater. Deze herhaaldelijke deelname bracht de bevestiging dat, in vergelijking met de andere Belgische waterbedrijven, de waterprijs in Brussel laag is.

Omdat VIVAQUA nog tot 31 december 2017 eigenaar was van het distributienet van vier Vlaamse gemeenten heeft het in 2017 ook deelgenomen aan de benchmarking die de VMM (Vlaamse Milieu Maatschappij), de tariefregulator in het Vlaamse Gewest, had georganiseerd. In 2017 werden twee benchmarkings georganiseerd: de ene over 'de nieuwe distributieaansluitingen' en de andere over 'assetmanagement'. De resultaten van die benchmarkings worden in 2018 bekendgemaakt.

### Andere transparantiegerichte beslissingen in 2017

#### Afgeleide mandaten

De 'afgeleide' mandaten die beambten in naam en voor rekening van VIVAQUA bij Hydralis, Savena en derde instellingen uitoefenden, worden voortaan gratis uitgeoefend.

#### Vivaqua Consult

Met het oog op transparantie en vereenvoudiging van de structuur heeft de Raad van Bestuur in april 2017 besloten Vivaqua Consult te ontbinden.

#### Algemene verordening gegevensbescherming

VIVAQUA wenst zich zo snel mogelijk te schikken naar de nieuwe dwingende bepalingen die strengere verplichtingen opleggen inzake persoonsgegevensbescherming (*General Data Protection Regulation* - Europese reglementering waarvan de conformeringstermijn in principe op 25 mei 2018 vastgelegd is) en waar sancties aan verbonden zijn die kunnen oplopen tot 4 % van de omzet van het bedrijf. Hiertoe werd

in november 2017 een opdracht voor aanneming van diensten gelanceerd om over deze deskundigheid te beschikken die bij VIVAQUA ontbreekt. In eerste instantie worden de verwerkte persoonsgegevens nauwkeurig in kaart gebracht en ingedeeld in categorieën (gegevens in verband met de abonnees, de beambten, enz.).

## 11.2 BESTUUR EN ORGANISATIE

Omdat de toestand van de intercommunale op 1 januari 2018 veranderd is, is de volgende informatie die van 2017, die tot 31 december 2017 geldt.

### Maatschappelijk doel en hoofdzetel

Als coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid is VIVAQUA een zuivere intercommunale die tot 31 december 2017 38 steden en gemeenten verenigde:

Anderlecht, Braine-l'Alleud, Braine-le-Château, Brussel, Dilbeek, Drogenbos, Elsene, Etterbeek, Evere, Ganshoren, Grimbergen, Halle, Jette, Koekelberg, Kortenberg, Kraainem, Machelen, Merchtem, Ottignies-Louvain-la-Neuve, Oudergem, Schaarbeek, Sint-Agatha-Berchem, Sint-Genesius-Rode, Sint-Gillis, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joost-ten-Node, Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Pieters-Leeuw, Sint-Pieters-Woluwe, Steenokkerzeel, Tervuren, Ukkel, Vorst, Waterloo, Watermaal-Bosvoorde, Wemmel, Wezembeek-Oppem, Zaventem en een intercommunale, de *Intercommunale des Eaux du Centre du Brabant Wallon* (de IECBW is op 31 december 2017 de in BW geworden).

VIVAQUA is gesticht op 12 december 1891 en is onderworpen aan de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales.

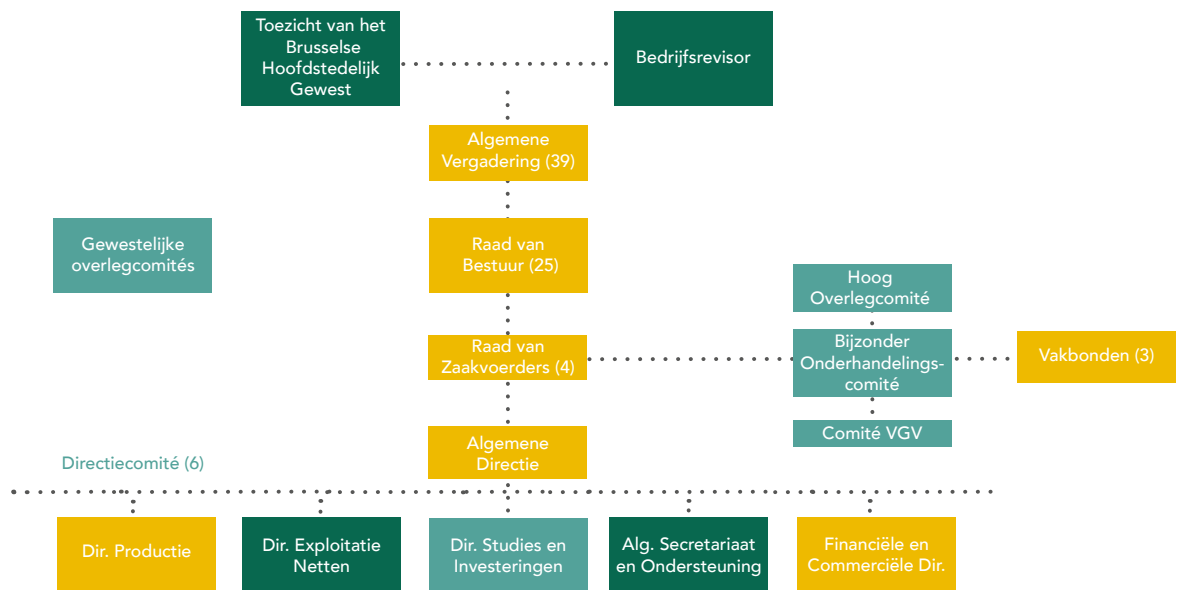
Krachtens het samenwerkingsakkoord van 13 februari 2014 staat VIVAQUA onder het wettelijk toezicht van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Op 1 januari 2018 zijn de volgende gemeenten geen gemeenten-vennoten meer: Dilbeek, Drogenbos, Grimbergen, Halle, Kortenberg, Kraainem, Machelen, Merchtem, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Steenokkerzeel, Tervuren, Wemmel, Wezembeek-Oppem en Zaventem.



## Organisatie

### BEDRIJFSSTRUCTUUR



## 11.3 STATUTAIRE ORGANEN

### Raad van Bestuur

#### Voorzitter

##### Yvan Mayeur

burgemeester van Brussel, op de zitting van de RvB van 20 september 2017 vervangen door **Faouzia Hariche**, schepen van Brussel

#### Ondervoorzitter

##### Jacques Oberwoits

gemeenteraadslid van Brussel

### Gedelegeerd bestuurders

##### Cathy Marcus

schepen van Sint-Gillis

##### Oscar Dubru

gemeenteraadslid van Anderlecht

### Bestuurders

##### Dirk Philips

schepen van Zaventem

##### Francis Wingelinckx

gemeenteraadslid van Waterloo

##### Vincent Scourneau

burgemeester van Braine-l'Alleud

##### Martial Dewaels

gemeenteraadslid van Ganshoren

##### Christina Karkan

gemeenteraadslid van Etterbeek

##### Alain Destexhe

gemeenteraadslid van Elsene, op de zitting van de RvB van 24 mei 2017 vervangen door **Solange Pitroipa**, gemeenteraadslid van Elsene

##### Jonathan Biermann

schepen van Ukkel

##### David Cordonnier

gemeenteraadslid van Evere

##### Romain De Reusme

schepen van Elsene

##### Victoria de Vigneral

gemeenteraadslid van Sint-Gillis

##### Luc Deconinck

burgemeester van Sint-Pieters-Leeuw

##### Anja Deridder

gemeenteraadslid van Halle

##### Pierre Dewaels

gemeenteraadslid van Jette

##### Touria Laaraj

gemeenteraadslid van Sint-Joost-ten-Node

##### Abdullah Mohammad

gemeenteraadslid van Sint-Joost-ten-Node

##### Philippe Pivin

burgemeester van Koekelberg

##### Stijn Quaghebeur

schepen van Dilbeek

##### Vincent Vanhalewyn

schepen van Schaarbeek

##### Mohamed Echouel

gemeenteraadslid van Schaarbeek

##### Gérardine Bastin

gemeenteraadslid van Sint-Jans-Molenbeek

##### Abdelmalek Talhi

gemeenteraadslid van Vorst

### Secretaris

##### ir. Karl Mot

secretaris generaal, op de zitting van de RvB van 26 april 2017 vervangen door **Christophe Piron**, secretaris van de beheersorganen

## College van Commissarissen

Het College van Commissarissen werd op de buitengewone zitting van de Algemene Vergadering van 15 maart 2017 afgeschaft en is in 2017 niet bijeengekomen.

## Commissaris-revisor

**RSM InterAudit**

## 11.4 DAGELIJKS BEHEER

### Raad van Zaakvoerders

#### Voorzitter

**Yvan Mayeur**

Burgemeester van Brussel, op de zitting van de RvB van 20 september 2017 vervangen door **Faouzia Hariche**, schepen van Brussel

#### Ondervoorzitter

**Jacques Oberwoits**

gemeenteraadslid van Brussel

### Gedelegeerd bestuurders

#### Cathy Marcus

schepen van Sint-Gillis

#### Oscar Dubru

gemeenteraadslid van Anderlecht

### Secretaris

**Karl Mot**, op de zitting van de Raad van Zaakvoerders van 29 maart 2017 vervangen door **Christophe Piron**, secretaris van de beheersorganen.

In het kader van het fusieproject VIVAQUA/HYDROBRU hebben de heren Jacques Martroye de Joly, voorzitter van HYDROBRU, en Pierre Lardot, ondervoorzitter van HYDROBRU, de vergaderingen van de Raad van Zaakvoerders bijgewoond

### Directie

#### Directeur-generaal

**Christiane Franck**, op 1 maart 2017 vervangen door **Laurence Bovy**

#### Secretaris-generaal en directeur Algemeen Secretariaat en Ondersteuning

**ir. Karl Mot**

#### Directeur Productie

**ir. Alain De Lombaert**

#### Directeur Studies en Investeringsen

**ir. Olivier Broers**

#### Directeur Exploitatie Netten

**ir. Olivier Lagneau**

#### Directeur van de Financiële en Commerciële Directie

**Yves Bourdeau**, sinds 1 maart 2017

### Gewestelijke Overlegcomités

Om al de gemeenten-vennoten een betere vertegenwoordiging te geven, komen de Gewestelijke Overlegcomités vier keer per jaar bijeen.

Ze zijn ermee belast een aantal problematieken te bestuderen die eigen zijn aan hun respectieve gewest, er de verschillende aspecten van te analyseren en tot een synthese te komen. Ze kunnen daarnaast geraadpleegd worden door de Raad van Bestuur over kwesties van gewestelijke aard. Hun leden vervullen bovendien de rol van bemiddelaar tussen VIVAQUA en elk van zijn gemeenten-vennoten. De directeur-generaal en de secretaris-generaal van VIVAQUA nemen deel aan de zittingen.

### Brussels Gewestelijk Overlegcomité

#### Voorzitter

**Jacques Oberwoits**

gemeenteraadslid van Brussel

#### Ondervoorzitter

**Romain De Reusme**

schepen van Elsene

#### Leden

**Josiane De Kock**

gemeenteraadslid van Jette

**Mustafa Ulusoy**

gemeenteraadslid van Anderlecht

**Frédéric Lambin**

gemeenteraadslid van Oudergem

**Christian De Beco**

gemeenteraadslid van Etterbeek

**Georges Pollet**

gemeenteraadslid van Evere

**Pierre Lardot**

gemeenteraadslid van Elsene

**Joëlle Petit**

gemeenteraadslid van Ganshoren, in juni 2017 vervangen door **Carine Delwit**, gemeenteraadslid van Ganshoren

**Mohamed Nasri**

gemeenteraadslid van Koekelberg

**Gérardine Bastin**

gemeenteraadslid van Sint-Jans-Molenbeek

**Saïd Ahruil**

schepen van Sint-Gillis

**Touria Laaraj**

gemeenteraadslid van Sint-Joost-ten-Node

**Burim Demiri**

gemeenteraadslid van Schaarbeek

**Chantal Dubocage**

gemeenteraadslid van Sint-Agatha-Berchem

**Daniel Hublet**

gemeenteraadslid van Ukkel

**Jean-Manuel Cisey**

schepen van Watermaal-Bosvoorde

**Ariane Calmeyn**

gemeenteraadslid van Sint-Lambrechts-Woluwe

**Alexandre Pirson**

gemeenteraadslid van Sint-Pieters-Woluwe

**Yvan Mayeur**

burgemeester van Brussel, in oktober 2017 vervangen door

**Faouzia Hariche**, schepen van Brussel

**Secretaris**

**Nathalie Van Remoortel**, op 19 oktober 2017 vervangen door **Geert Dekegel**

**Aangekaarte onderwerpen****Maart**

De niet-geregistreerde debieten en het netrendement

**Juni**

Ordonnantie bouwplaatsen en Osiris, een stand van zaken

Het waterbeheersplan in Brussel

**Oktober**

De omvangrijke werken die in het BHG aan de gang zijn

Rol van de ombudsman 'werken' van VIVAQUA

**December**

De prijs van het water in het BHG en in België

**Vlaams Gewestelijk Overlegcomité****Voorzitter**

**Stijn Quaghebeur**

schepen van Zaventem

**Ondervoorzitter**

**Dirk Philips**

schepen van Zaventem

**Leden**

**Marc Vettori**

schepen van Drogenbos

**Kristien Goeminne**

schepen van Kortenberg





P1

P3

P2

VIVAQUA beheert 24  
regenwaterbekkens

**Guillaume von Wintersdorff**

gemeenteraadslid van Kraainem

**Lucien Wauters**

schepen van Sint-Pieters-Leeuw

**Wim Desloovere**

schepen van Zaventem

**Damien Thiéry**

burgemeester van Linkebeek

**Jenny Vandermeiren**

gemeenteraadslid van Steenokkerzeel

**Willy De Schouwer**

gemeenteraadslid van Machelen

**Jelle Dewilde**

gemeenteraadslid van Grimbergen

**Anja Deridder**

gemeenteraadslid van Halle

**Jan Erkelbout**

gemeenteraadslid van Dilbeek

**Saba Parsa**

gemeenteraadslid van Sint-Genesius-Rode

**Walter Vansteenkiste**

burgemeester van Wemmel

**Christine Tinlot**

gemeenteraadslid van Tervuren

**Chantal Mostaert**

gemeenteraadslid van Merchtem

**Olivier Mingers**

gemeenteraadslid van Wezembeek-Oppem

**Secretaris**

**Geert Dekegel**

**Aangekaarte onderwerpen**

**Maart**

Voorstelling van de Vlaamse regulator

Onderhandeling met de Vlaamse gemeenten

**Juni**

Waterscan

**Oktober**

Verzakking Leuvensesteenweg

De uittreding van de Vlaamse gemeenten

**December**

De uittreding van de Vlaamse gemeenten – stand van zaken

**Waals Gewestelijk Overlegcomité**

**Voorzitter**

**Francis Wingelinckx**

gemeenteraadslid van Waterloo

**Ondervoorzitter**

**Vincent Scourneau**

gemeenteraadslid van Braine-l'Alleud

**Leden**

**Patricia Piron**

gemeenteraadslid van Braine-le-Château

**Gérard Hancq**

schepen van Waterloo

**Secretaris**

**Ingrid Van Brussel**

**Aangekaarte onderwerpen**

**Februari**

De niet-geregistreerde debieten en het netrendement

**Juni**

POWALCO

**September**

De voorkomingsgebieden rond de winningen

**December**

Het Waalse waterlandschap

## 11.5 AANWEZIGHEDEN

### Raad van Zaakvoerders (20 vergaderingen)

YVAN MAYEUR	13/16 vervangen door
FAOUZIA HARICHE	4/4
JACQUES OBERWOITS	17/20
CATHY MARCUS	19/20
OSCAR DUBRU	16/20

AANWEZIGHEIDSPERCENTAGE 86 %

### Raad van Bestuur (12 vergaderingen)

YVAN MAYEUR	5/7 vervangen door
FAOUZIA HARICHE	5/5
JACQUES OBERWOITS	10/12
CATHY MARCUS	11/12
OSCAR DUBRU	9/12
FRANCIS WINGELINCKX	12/12
VINCENT SCOURNEAU	7/12
MARTIAL DEWAELS	12/12
CHRISTINA KARKAN	11/12
ALAIN DESTHEXE	2/4 vervangen door
SOLANGE PITROIPA	7/8
DAVID CORDONNIER	10/12
ROMAIN DE REUSME	11/12
VICTORIA DE VIGNERAL	10/12
LUC DECONINCK	11/12
ANJA DERIDDER	11/12
PIERRE DEWAELS	12/12
TOURIA LAARAJ	0/12
ABDULLAH MOHAMMAD	12/12
PHILIPPE PIVIN	8/12
STIJN QUAGHEBEUR	10/12
VINCENT VANHALEWYN	11/12

MOHAMED ECHOUEL	7/12
GÉRARDINE BASTIN	11/12
ABDELMALEK TALHI	12/12
DIRK PHILIPS	11/12
JONATHAN BIERMANN	12/12

AANWEZIGHEIDSPERCENTAGE 83 %

### Brussels Gewestelijk Overlegcomité (4 vergaderingen)

JACQUES OBERWOITS	3/4
ROMAIN DE REUSME	3/4
MUSTAFA ULUSOY	4/4
FRÉDÉRIC LAMBIN	3/4
CHANTAL DUBOCCAGE	4/4
YVAN MAYEUR	0/2 vervangen door
FAOUZIA HARICHE	1/2
CHRISTIAN DE BECO	4/4
GEORGES POLLET	3/4
JOËLLE PETIT	1/1 vervangen door
CARINE DELWIT	0/3
JOSIANE DE KOCK	4/4
MOHAMED NASRI	2/4
GÉRARDINE BASTIN	3/4
SÁĪD AHRUIL	1/4
TOURIA LAARAJ	0/4
BURIM DEMIRI	0/4
DANIEL HUBLET	3/4
JEAN-MANUEL CISEY	4/4
ARIANE CALMEYN	2/4
ALEXANDRE PIRSON	4/4
PIERRE LARDOT	1/4

AANWEZIGHEIDSPERCENTAGE 63 %

## Vlaams Gewestelijk Overlegcomité

### (4 vergaderingen)

MARC VETTORI	4/4
GUILLAUME VON WINTERSDORFF	4/4
WIM DESLOOVERE	3/4
CHRISTINE TINLOT	2/4
OLIVIER MINGERS	3/4
STIJN QUAGHEBEUR	4/4
DAMIEN THIÉRY	1/4
JENNY VANDERMEIREN	0/4
WILLY DE SCHOUWER	0/4
JELLE DEWILDE	3/4
ANJA DERIDDER	4/4
JAN ERKELBOUT	3/4
LUCIEN WAUTERS	4/4
SABA PARSÀ	1/4
CHANTAL MOSTAERT	1/4
KRISTIEN GOEMINNE	0/4
WALTER VANSTEENKISTE	3/4
DIRK PHILIPS	4/4

**AANWEZIGHEIDSPERCENTAGE** 61 %

## Waals Gewestelijk Overlegcomité

### (4 vergaderingen)

FRANCIS WINGELINCKX	4/4
VINCENT SCOURNEAU	3/4
GÉRARD HANCQ	3/4
PATRICIA PIRON	2/4

**AANWEZIGHEIDSPERCENTAGE** 88 %

## 11.6 VERGOEDINGEN

### Raad van Zaakvoerders

4 zaakvoerders (voorzitter, ondervoorzitter en 2 gedelegeerd bestuurders)

- emolumenten: 57 111,74 euro bruto/jaar
- voordelen van alle aard: een voertuig voor de voorzitter en de gedelegeerd bestuurders (de ondervoorzitter en de nieuwe voorzitter hebben van dit voordeel afgezien)

### Raad van Bestuur

25 leden (allen gelijkwaardig qua bedrag, de zaakvoerders worden niet meer vergoed voor hun aanwezigheid op de zittingen van de Raad van Bestuur sinds maart 2017)

- presentiegeld: 714,07 euro bruto op basis van 12 zittingen per jaar (indexering op 01-07-2017)

### Gewestelijke overlegcomités

- presentiegeld: 190,24 euro bruto per zitting op basis van 4 zittingen per jaar (geïndexeerd op 194,05 euro sinds 01-07-2017)

### Directrice-generaal

- Bezoldiging: 225 874,90 euro bruto (249 298 euro op jaarbasis, omdat mevrouw Bovy op 23 januari 2017 bij VIVAQUA is gestart en in 2017 geen vakantiegeld werd uitbetaald)
- Andere voordelen ten laste van de werkgever: lease-voertuig, maaltijdcheques, hospitalisatieverzekering, dienstgsm en tablet-pc



## VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Laurence Bovy, VIVAQUA, Keizerinlaan 17-19 - 1000 Brussel

## LAY-OUT

© ID FIRST - idfirst.be



# VIVAQUA

WATER VOOR HET LEVEN

## HOOFDZETEL

Keizerinlaan 17-19 - 1000 Brussel  
Tel.: (02)518 81 11 - Fax: (02)518 83 06  
BTW BE 0202.962.701  
E-mail: [info@VIVAQUA.be](mailto:info@VIVAQUA.be)  
[www.VIVAQUA.be](http://www.VIVAQUA.be)  
Register van de burgerlijke vennootschappen 227  
ISO 9001

---

# FINANCIËEL VERSLAG 2016 - 2017







---

# FINANCIEEL VERSLAG 2016 - 2017

<b>01</b>	<b>JAARREKENING</b> OP 31 DECEMBER 2017	<b>4</b>
<b>02</b>	<b>JAARVERSLAG</b>	<b>24</b>
<b>03</b>	<b>VERSLAG</b> VAN DE COMMISSARIS-REVISOR	<b>33</b>

# JAARREKENING

## 1 BALANS

ACTIVA IN EURO MET DECIMALEN	2015	2016 / 2017
<b>VASTE ACTIVA</b>	721 775 172,73	1 443 088 884,34
Oprichtingskosten	217 983 327,14	198 616 661,18
Immateriële vaste activa	0,00	0,00
Materiële vaste activa	503 747 575,96	1 244 322 837,07
TERREINEN EN GEBOUWEN	463 433 010,36	1 141 756 020,88
INSTALLATIES, MACHINES EN UITRUSTING	2 945 392,70	2 852 866,48
MEUBILAIR EN ROLLEND MATERIEEL	3 906 722,16	2 986 886,67
OVERIGE MATERIËLE VASTE ACTIVA	14 220 947,84	17 605 090,22
ACTIVA IN AANBOUW EN VOORUITBETALINGEN	19 241 502,90	79 121 972,82
<b>Financiële vaste activa</b>	44 269,63	149 386,09
VERBONDEN ONDERNEMINGEN - DEELNEMINGEN	0,02	0,02
ONDERNEMINGEN WAARMEE EEN DEELNEMINGSVERHOUDING BESTAAT		
DEELNEMINGEN	25 000,00	25 000,00
ANDERE FINANCIËLE VASTE ACTIVA		
AANDELEN	8 466,09	74 752,09
VORDERINGEN EN BORGTICHTEN IN CONTANTEN	10 803,52	49 633,98
<b>VLOTTENDE ACTIVA</b>	115 939 591,24	223 122 460,37
Vorderingen op meer dan één jaar	0,00	0,00
OVERIGE VORDERINGEN	0,00	0,00
Voorraden en bestellingen in uitvoering	12 168 302,30	8 014 356,93
VOORRADEN		
GROND- EN HULPSTOFFEN	8 644 893,83	7 953 241,60
GOEDEREN IN BEWERKING	27 084,14	46 687,69
BESTELLINGEN IN UITVOERING	3 496 324,33	14 427,64
Vorderingen op ten hoogste één jaar	51 129 720,15	130 839 692,22
HANDELSVORDERINGEN	50 523 597,06	113 182 635,30
OVERIGE VORDERINGEN	606 123,09	17 657 056,92
<b>Geldbeleggingen</b>	43 200 000,00	60 904 487,94
OVERIGE BELEGGINGEN	43 200 000,00	60 904 487,94
Liquide middelen	4 881 207,40	18 729 758,25
Overlopende rekeningen	4 560 361,39	4 634 165,03
<b>TOTAAL ACTIVA</b>	<b>837 714 763,97</b>	<b>1 666 211 344,71</b>

<b>PASSIVA IN EURO MET DECIMALEN</b>	<b>2015</b>	<b>2016 / 2017</b>
<b>EIGEN VERMOGEN</b>	<b>471 565 194,64</b>	<b>646 584 067,90</b>
<b>Kapitaal</b>	<b>540 872,00</b>	<b>3 167 172,32</b>
GEPLAATST KAPITAAL	540 872,00	3 167 172,32
<b>Uitgiftepremies</b>	<b>1 987 986,58</b>	<b>1 987 986,58</b>
<b>Herwaarderingsmeerwaarden</b>	<b>354 485 005,10</b>	<b>354 411 493,72</b>
<b>Reserves</b>	<b>112 402 334,37</b>	<b>262 809 264,57</b>
WETTELIJKE RESERVE	54 087,20	394 770,85
BELASTINGVRIJE RESERVES	112 348 247,17	262 414 493,72
<b>Overgedragen resultaat</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Kapitaalsubsidies</b>	<b>2 148 996,59</b>	<b>24 208 151,16</b>
<b>VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN</b>	<b>22 366 814,90</b>	<b>33 875 416,73</b>
<b>Voorzieningen voor risico's en kosten</b>	<b>22 366 814,90</b>	<b>33 875 416,73</b>
PENSIOENEN EN SOORTGELIJKE VERPLICHTINGEN	7 284 000,00	8 700 000,00
GROTE HERSTELLINGS- EN ONDERHOUDSWERKEN	3 356 997,76	4 273 648,50
OVERIGE RISICO'S EN KOSTEN	11 725 817,14	20 901 768,23
<b>SCHULDEN</b>	<b>343 782 754,43</b>	<b>985 751 860,08</b>
<b>Schulden op meer dan één jaar</b>	<b>253 617 143,44</b>	<b>770 195 817,01</b>
FINANCIËLE SCHULDEN	246 501 870,90	763 076 883,47
KREDIETINSTELLINGEN	38 201 876,74	574 143 555,27
OVERIGE LENINGEN	208 299 994,16	188 933 328,20
HANDELSCHULDEN	7 107 335,73	7 107 335,73
LEVERANCIERS	7 107 335,73	7 107 335,73
OVERIGE SCHULDEN	7 936,81	11 597,81
<b>Schulden op ten hoogste één jaar</b>	<b>83 663 123,47</b>	<b>142 856 942,52</b>
SCHULDEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR DIE BINNEN HET JAAR VERVALLEN	17 083 351,88	53 728 583,01
FINANCIËLE SCHULDEN		
KREDIETINSTELLINGEN	0,00	8 087 669,88
HANDELSCHULDEN		
LEVERANCIERS	25 943 511,25	49 915 803,59
ONTVANGEN VOORUITBETALINGEN OP BESTELLINGEN	17 425 704,90	3 281 487,36
SCHULDEN MET BETREKKING TOT BELASTINGEN, BEZOLDIGINGEN EN SOCIALE LASTEN	15 934 003,58	16 036 717,34
BELASTINGEN	11 486 106,97	9 853 169,37
BEZOLDIGINGEN EN SOCIALE LASTEN	4 447 896,61	6 183 547,97
OVERIGE SCHULDEN	7 276 551,86	11 806 681,34
<b>Overlopende rekeningen</b>	<b>6 502 487,52</b>	<b>72 699 100,55</b>
<b>TOTAAL PASSIVA</b>	<b>837 714 763,97</b>	<b>1 666 211 344,71</b>



## 2 RESULTATENREKENING

### IN EURO MET DECIMALEN

	2015	2016 / 2017
<b>BEDRIJFSOPBRENGSTEN</b>	<b>310 205 848,28</b>	<b>834 203 927,06</b>
OMZET	292 416 290,58	598 494 793,82
WIJZIGING IN DE VOORRAAD GOEDEREN IN BEWERKING EN GEREED PRODUCT EN IN DE BESTELLINGEN IN UITVOERING	- 525 210,61	-5 870 164,13
GEPRODUCEERDE VASTE ACTIVA	7 977 622,46	203 578 008,46
ANDERE BEDRIJFSOPBRENGSTEN	10 085 180,53	35 945 884,43
NIET-RECURRENTE BEDRIJFSOPBRENGSTEN	251 965,32	2 055 404,48
<b>BEDRIJFSKOSTEN</b>	<b>-288 020 931,61</b>	<b>-750 610 666,44</b>
HANDELSGOEDEREN, GROND- EN HULPSTOFFEN	13 516 999,95	27 763 194,36
INKOPEN	13 413 143,51	27 354 921,85
WIJZIGING IN DE VOORRAAD	103 856,44	408 272,51
DIENSTEN EN DIVERSE GOEDEREN	99 708 543,64	271 965 892,80
BEZOLDIGINGEN, SOCIALE LASTEN EN PENSIOENEN	125 815 192,02	247 665 443,95
AFSCHRIJVINGEN EN WAARDEVERMINDERINGEN OP OPRICHTINGSKOSTEN, OP IMMATERIËLE EN MATERIËLE VASTE ACTIVA	27 437 992,90	111 019 282,05
WAARDEVERMINDERINGEN OP VOORRADEN, OP BESTELLINGEN IN UITVOERING EN OP HANDELSVORDERINGEN	64 820,38	6 853 603,61
VOORZIENINGEN VOOR RISICO'S EN KOSTEN	356 722,93	2 940 876,69
ANDERE BEDRIJFSKOSTEN	21 096 403,24	82 268 805,28
NIET-RECURRENTE BEDRIJFSKOSTEN	24 256,55	133 567,70
<b>BEDRIJFSWINST (BEDRIJFSVERLIJES)</b>	<b>22 184 916,67</b>	<b>83 593 260,62</b>
<b>FINANCIËLE OPBRENGSTEN</b>	<b>267 194,92</b>	<b>1 862 627,09</b>
OPBRENGSTEN UIT FINANCIËLE VASTE ACTIVA	39,40	5 669,23
OPBRENGSTEN UIT VLOTTENDE ACTIVA	83 853,89	82 641,57
ANDERE FINANCIËLE OPBRENGSTEN	183 301,63	1 774 316,29
<b>FINANCIËLE KOSTEN</b>	<b>-11 124 725,57</b>	<b>-49 994 115,05</b>
KOSTEN VAN SCHULDEN	11 063 312,64	54 123 176,21
ANDERE FINANCIËLE KOSTEN	61 412,93	-4 129 061,16
<b>WINST UIT DE GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING, VÓÓR BELASTINGEN (VERLIJES UIT DE GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING, VÓÓR BELASTINGEN)</b>	<b>11 327 386,02</b>	<b>35 461 772,66</b>
<b>BELASTINGEN OP HET RESULTAAT</b>		
BELASTINGEN		
REGULARISERING VAN BELASTINGEN EN TERUGNEMING VAN VOORZIENINGEN VOOR BELASTINGEN		
<b>WINST VAN HET BOEKJAAR</b>	<b>11 327 386,02</b>	<b>35 461 772,66</b>
<b>TE BESTEMMEN WINST VAN HET BOEKJAAR</b>	<b>11 327 386,02</b>	<b>35 461 772,66</b>

IN EURO MET DECIMALEN	2015	2016 / 2017
<b>RESULTAATVERWERKING</b>		
TE BESTEMMEN RESULTAAT	11 327 386,02	35 461 772,66
TE BESTEMMEN RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR	11 327 386,02	35 461 772,66
TOEVOEGING AAN HET EIGEN VERMOGEN	11 327 386,02	35 461 772,66
AAN DE WETTELIJKE RESERVE	-	-
AAN DE OVERIGE RESERVES	11 327 386,02	35 461 772,66
UIT TE KEREN WINST	0,00	0,00
VERGOEDING VAN HET KAPITAAL	0,00	0,00
<b>OVERGEDRAGEN RESULTAAT</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

### 3 TOELICHTING

#### IN EURO MET DECIMALEN

#### STAAT VAN DE OPRICHTINGSKOSTEN

Nettoboekwaarde per einde van het vorige boekjaar	217 983 327,14
MUTATIES TIJDENS HET BOEKJAAR:	
- NIEUWE KOSTEN TIJDENS HET BOEKJAAR	
- AFSCHRIJVINGEN	19 366 665,96
- ANDERE	
Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	198 616 661,18
WAARVAN: - KOSTEN VAN OPRICHTING OF VAN KAPITAALVERHOOGING, KOSTEN BIJ UITGIFTE VAN LENINGEN EN ANDERE OPRICHTINGSKOSTEN	
- HERSTRUCTURERINGSKOSTEN VERBONDEN AAN DE PENSIOENEN	198 616 661,18

#### STAAT VAN DE IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

Kosten van opzoeking en ontwikkeling	
Aanschaffingswaarde	
PER EINDE VAN HET VORIGE BOEKJAAR	822 653,77
AANSCHAFFINGEN, MET INBEGRIJF VAN DE GEPRODUCEERDE VASTE ACTIVA	-
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	822 653,77
Afschrijvingen en waardeverminderingen	
PER EINDE VAN HET VORIGE BOEKJAAR	822 653,77
GEBOEKT	
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	822 653,77
Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	0,00

## STAAT VAN DE MATERIËLE VASTE ACTIVA

	Terreinen en gebouwen	Installaties, machines en uitrusting	Meubilair en rollend materieel
<b>a) Aanschaffingswaarde</b>			
PER EINDE VAN HET VORIGE BOEKJAAR	499 470 292,22	19 506 791,89	26 368 579,71
AANSCHAFFINGEN, MET INBEGRIJ VAN DE GEPRODUCEERDE VASTE ACTIVA	992 208 548,27	1 707 348,24	1 588 594,31
OVERDRACHTEN EN BUITENGEBRUIKSTELLINGEN	-36,02		
OVERBOEKINGEN VAN EEN POST NAAR EEN ANDERE	18 679 795,05		
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	1 510 358 599,52	21 214 140,13	27 957 174,02
<b>b) Meerwaarden</b>			
PER EINDE VAN HET VORIGE BOEKJAAR	354 485 005,10		
GEBOEKT			
AFGEBOEKT	-73 511,83		
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	354 411 493,27		
<b>c) Afschrijvingen en waardeverminderingen</b>			
PER EINDE VAN HET VORIGE BOEKJAAR	390 522 286,96	16 561 399,19	22 461 857,55
GEBOEKT	332 491 827,99	1 799 874,46	2 508 429,80
TERUGGENOMEN, WANT OVERTOLLIG			
AFGEBOEKT	-43,04		
OVERBOEKINGEN VAN EEN POST NAAR EEN ANDERE			
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	723 014 071,91	18 361 273,65	24 970 287,35
<b>d) Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar</b>			
(A) + (B) - (C)	1 141 756 020,88	2 852 866,48	2 986 886,67
WAARVAN MEUBILAIR EN ROLLEND MATERIEEL			

	Leasing en soortgelijke rechten	Overige materiële vaste activa	Activa in aanbouw en vooruitbetalingen
<b>a) Aanschaffingswaarde</b>			
PER EINDE VAN HET VORIGE BOEKJAAR		16 982 954,49	19 241 502,90
AANSCHAFFINGEN, MET INBEGRIJ VAN DE GEPRODUCEERDE VASTE ACTIVA		4 744 167,16	78 560 264,97
OVERDRACHTEN EN BUITENGEBRUIKSTELLINGEN OVERBOEKINGEN VAN EEN POST NAAR EEN ANDERE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR		21 727 121,65	-18 679 795,05 79 121 972,82
<b>b) Meerwaarden</b>			
PER EINDE VAN HET VORIGE BOEKJAAR			
GEBOEKT			
AFGEBOEKT			
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR			
<b>c) Afschrijvingen en waardeverminderingen</b>			
PER EINDE VAN HET VORIGE BOEKJAAR		2 762 006,65	
GEBOEKT		1 360 024,78	
TERUGGENOMEN, WANT OVERTOLLIG AFGEBOEKT			
OVERBOEKINGEN VAN EEN POST NAAR EEN ANDERE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR		4 122 031,43	
<b>d) Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar</b>			
(A) + (B) - (C)		17 605 090,22	79 121 972,82
WAARVAN MEUBILAIR EN ROLLEND MATERIEEL			

## STAAT VAN DE FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	Verbonden onderne- mingen	Ondernemingen met deelnemings- verhouding	Andere ondernemingen
<b>DEELNEMINGEN</b>			
Aanschaffingswaarde per einde van het vorige boekjaar	0,02	25 000,00	8 466,09
AANSCHAFFINGEN			72 536,00
OVERBOEKING VAN EEN POST NAAR EEN ANDERE OVERDRACHTEN EN BUITENGEBRUIKSTELLINGEN			-6 250,00
Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	0,02	25 000,00	74 752,09
<b>VORDERINGEN</b>			
Nettoboekwaarde per einde van het vorige boekjaar			10 803,52
TOEVOEGINGEN			46 742,46
TERUGBETALINGEN			-7 912,00
ANDERE			
Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar			49 633,98



## GELDBELEGGINGEN, OVERIGE BELEGGINGEN

	2015	2016 / 2017
AANDELEN	0,00	0,00
TERMIJNREKENINGEN BIJ KREDIETINSTELLINGEN MET EEN RESTERENDE LOOPTIJD OF OPZEGTERMIJN VAN:		
- HOOGSTENS ÉÉN MAAND		
- MEER DAN ÉÉN MAAND EN HOOGSTENS ÉÉN JAAR	43 200 000,00	60 904 487,94

## OVERLOPENDE REKENINGEN

LONEN 01-2018, BETAALD IN 12-2017	3 623 788,57
LASTEN MET BETREKKING TOT 2018	114 446,82
OPDRACHT IN CONGO - OVER TE DRAGEN KOSTEN	269 391,30
ALLERLEI	626 538,34
	<b>4 634 165,03</b>

## STAAT VAN HET KAPITAAL

	Bedragen	Aantal aandelen
MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL		
GEPLAATST KAPITAAL		
- PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	3 167 172,32	
SAMENSTELLING VAN HET KAPITAAL		
1.1 SOORTEN AANDELEN		
MAATSCHAPPELIJKE AANDELEN VAN CATEGORIE A	3 142 140,32	313 986
MAATSCHAPPELIJKE AANDELEN VAN CATEGORIE B	25 032,00	14
	3 167 172,32	314 000,00

## VOORZIENINGEN VOOR OVERIGE RISICO'S EN KOSTEN

SOCIALE VOORZIENINGEN	3 114 203,85
VOORZIENING VOOR DE RENOVATIE VAN HET BETON VAN TAILFER	4 600 000,00
VOORZIENING VOOR REACTIVERING VAN DE ACTIEVE KOOL	4 273 648,50
VOORZIENING VOOR KOSTEN IN VERBAND MET DE PENSIOENEN	8 700 000,00
VOORZIENING VOOR EEN GESCHIL MET EEN AANNEMER	1 294 428,60
VOORZIENING VOOR EEN GESCHIL OVER DE AFSCHRIJVINGSVERGOEDINGEN VAN DE VLAAMSE GEMEENTEN	929 963,14
VOORZIENING VOOR JURIDISCHE GESCHILLEN	750 000,00
VOORZIENING GEKOPPELD AAN DE VERTREKPREMIE VAN DE NEDERLANDSTALIGE BEAMBTEN	1 645 447,50
VOORZIENING VOOR FINANCIËEL RISICO	8 567 725,14
	<b>33 875 416,73</b>

**STAAT VAN DE SCHULDEN**

Uitsplitsing van de schulden met een oorspronkelijke looptijd van meer dan één jaar, naargelang van hun resterende looptijd

	Hoogstens één jaar	Meer dan 1 jaar maar hoogstens 5 jaar	Meer dan 5 jaar
<b>FINANCIËLE SCHULDEN</b>	53 728 583,01	214 521 887,15	548 554 996,32
KREDIETINSTELLINGEN	44 045 250,03	175 788 555,23	398 355 000,04
OVERIGE LENINGEN	9 683 332,98	38 733 331,92	150 199 996,28
<b>HANDELSSCHULDEN</b>		7 107 335,73	
<b>OVERIGE SCHULDEN</b>		11 597 81	
<b>TOTAAL</b>	<b>53 728 583,01</b>	<b>221 640 820,69</b>	<b>548 554 996,32</b>

**SCHULDEN MET BETREKKING TOT BELASTINGEN, BEZOLDIGINGEN EN SOCIALE LASTEN****BELASTINGEN**

NIET-VERVALLEN BELASTINGSSCHULDEN	9 853 169,37
GERAAMDE BELASTINGSSCHULDEN	
<b>BEZOLDIGINGEN EN SOCIALE LASTEN</b>	
ANDERE SCHULDEN MET BETREKKING TOT BEZOLDIGINGEN EN SOCIALE LASTEN	6 183 547,97

**OVERLOPENDE REKENINGEN**

UITSPLITSING VAN DE POST 492/3 VAN DE PASSIVA INDIEN DAARONDER EEN BELANGRIJK BEDRAG VOORKOMT

IN 2018 BETAALDE INTERESTEN MET BETREKKING TOT 2017	4 598 004,61
OVER TE DRAGEN INKOMSTEN: GEWESTSUBSIDIE	7 500 000,00
OVER TE DRAGEN INKOMSTEN: OVER TE DRAGEN INVESTERINGEN TEN LASTE VAN DERDEN	35 566 862,29
INKOMSTEN DERDEN WERKEN VLAAMSE GEMEENTEN	883 339,54
GEMEENTELIJKE SALDO'S SANERING	8 528 605,75
IN OVEREENSTEMMING TE BRENGEN EN UIT TE SPLITSEN BETALINGEN	15 557 617,01
ALLERLEI	64 671,35
	<b>72 699 100,55</b>

## BEDRIJFSRESULTATEN

	2015	2016 / 2017
<b>WERKNEMERS INGESCHREVEN IN HET PERSONEELSREGISTER</b>		
TOTAAL AANTAL OP DE AFSLUITINGSDATUM	1 516,00	1 438,70
GEMIDDELD PERSONEELSBESTAND BEREKEND IN VOLTijdSE EQUIVALENTEN	1 513,10	1 442,10
AANTAL DAADWERKELIJK GEPRESTEERDE UREN	2 121 041,00	4 003 669,50
<b>PERSONEELSKOSTEN</b>		
BEOLOFTINGEN EN RECHTSTREEKSE SOCIALE VOORDELEN	83 244 179,13	166 173 109,54
PATRONALE BIJDRAGEN VOOR SOCIALE VERZEKERINGEN	11 957 162,03	23 798 833,86
ANDERE PERSONEELSKOSTEN	5 308 851,08	10 378 904,91
PENSIOENEN	25 304 999,78	47 314 595,64
<b>VOORZIENINGEN VOOR PENSIOENEN</b>		
TOEVOEGINGEN (+); BESTEDINGEN EN TERUGNEMINGEN (-)	-423 659,96	0,00
<b>WAARDEVERMINDERINGEN</b>		
OP VOORRADEN EN BESTELLINGEN IN UITVOERING		
GEBOEKT	64 518,38	283 379,72
TERUGGENOMEN		
OP HANDELSVORDERINGEN		
GEBOEKT	302,00	6 570 223,89
TERUGGENOMEN		
<b>VOORZIENINGEN VOOR RISICO'S EN KOSTEN</b>		
TOEVOEGINGEN	4 946 755,01	33 440 640,56
BESTEDINGEN EN TERUGNEMINGEN	-4 590 032,08	-30 499 763,87
<b>ANDERE BEDRIJFSKOSTEN</b>		
BELASTINGEN EN TAKSEN OP DE BEDRIJFSUITOEFENING	20 716 943,92	41 171 784,89
ANDERE	379 459,32	41 097 020,39
<b>UITZENDKRACHTEN EN TER BESCHIKKING VAN DE ONDERNEMING GESTELDE PERSONEN</b>		
TOTAAL AANTAL OP DE AFSLUITINGSDATUM	0	0
GEMIDDELD AANTAL BEREKEND IN VOLTijdSE EQUIVALENTEN	0	0
AANTAL DAADWERKELIJK GEPRESTEERDE UREN	0	0
KOSTEN VOOR DE ONDERNEMING	0	0

**FINANCIËLE RESULTATEN**

	2015	2016 / 2017
<b>ANDERE FINANCIËLE OPBRENGSTEN</b>		
- KAPITAALSUBSIDIES	183 225,75	1 774 316,29
- ALLERLEI	75,88	0,00
<b>ANDERE FINANCIËLE KOSTEN</b>	61 412,93	-4 129 061,16

**BELASTINGEN OP DE TOEGEVOEGDE WAARDE EN BESLASTINGEN TEN LASTE VAN DERDEN**

<b>VIVAQUA</b>	2015	2016 / 2017
<b>DE BELASTING OP DE TOEGEVOEGDE WAARDE IN REKENING GEBRACHT:</b>		
AAN DE ONDERNEMING (AFTREKBAAR)	26 600 521,12	56 954 378,52
DOOR DE ONDERNEMING	39 459 165,21	80 625 735,46
<b>DE INGEHOUDEN BEDRAGEN TEN LASTE VAN DERDEN BIJ WIJZE VAN:</b>		
BEDRIJFSVOORHEFFING	25 894 515,62	50 332 421,89
ROERENDE VOORHEFFING		
<b>HYDROBRU</b>		
<b>DE BELASTING OP DE TOEGEVOEGDE WAARDE IN REKENING GEBRACHT:</b>		
AAN DE ONDERNEMING (AFTREKBAAR)	44 759 988,67	85 079 442,09
DOOR DE ONDERNEMING	36 953 120,60	69 743 814,61
<b>DE INGEHOUDEN BEDRAGEN TEN LASTE VAN DERDEN BIJ WIJZE VAN:</b>		
BEDRIJFSVOORHEFFING	264 090,94	563 459,59
ROERENDE VOORHEFFING		



## NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

### ZEKERHEDEN DOOR DERDEN GESTELD VOOR REKENING VAN HET BEDRIJF

BORG VAN HET BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJK GEWEST BIJ DE EUROPESE INVESTERINGSBANK	201 100 000,00
<b>DE GOEDEREN EN WAARDEN GEHOUDEN DOOR DERDEN IN HUN NAAM, MAAR TEN BATE EN OP RISICO VAN DE ONDERNEMING, VOOR ZOVER DEZE GOEDEREN EN WAARDEN NIET IN DE BALANS ZIJN OPGENOMEN</b>	
GEHERWAARDEERDE WAARDE VAN HET DISTRIBUTIENET DAT EIGENDOM BLIJFT VAN DE AANGESLOTEN GEMEENTEN	152 958 436,55
PRODUCTEN VOOR HET DEKKEN VAN HET RISICO OP SCHOMMELING VAN DE RENTEVOET BIJ AFGESLOTEN LENINGEN (MARK-TO-MARKET)	15 341 266,59
<b>ALLERLEI RECHTEN EN VERPLICHTINGEN</b>	
SALDO VAN DE VRIJSTELLING VOOR DE FINANCIERING VAN DE PENSIOENVERBINTENISSEN DIE BINNEN HET OPF HYDRALIS ZIJN AANGEGAAN	72 708 103,80

## FINANCIËLE BETREKKINGEN MET BESTUURDERS EN ZAAKVOERDERS

Rechtstreekse en onrechtstreekse bezoldigingen en ten laste van de resultatenrekening over de jaren 2016 en 2017 toegekende pensioenen:

- AAN DE BESTUURDERS EN ZAAKVOERDERS VAN VIVAQUA EN HYDROBRU	1 931 322,50
- AAN OUD-BESTUURDERS EN -ZAAKVOERDERS	0,00

## FINANCIËLE BETREKKINGEN MET DE COMMISSARIS(SEN) EN DE PERSONEN MET WIE HIJ (ZE) VERBONDEN IS (ZIJN)

- BEZOLDIGING VAN DE COMMISSARIS(SEN)	29 100
- ANDERE EXTERNE OPDRACHTEN DAN DE OPDRACHT VAN DE BEDRIJFSREVISOR	27 665

## TOEZICHT

Door de vankrachtwording van de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales is de goedkeuringsprocedure voor de jaarrekening niet meer van toepassing.

Het samenwerkingsakkoord tussen de drie gewesten van 13 februari 2014 regelt het toezicht op VIVAQUA door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (inwerkingtreding op 1 juli 2014).

Twee soorten toezicht: een vernietigings- en schorsingstoezicht op de akten van de Raad van Bestuur en de Algemene Vergadering en een goedkeuringstoezicht op de wijzigingen van de statuten, van de overeenkomsten inzake leveringen en diensten met de gemeenten en de intercommunales en van de regels betreffende de organisatie van het Statuut van het personeel.

## 4 SOCIALE BALANS

### STAAT VAN DE TEWERKGESTELDE PERSONEN

Werknemers waarvoor de onderneming een Dimona-verklaring heeft ingediend of die zijn ingeschreven in het algemeen personeelsregister

#### TIJDENS HET BOEKJAAR

	Totaal	Mannen	Vrouwen
<b>GEMIDDELD AANTAL WERKNEMERS</b>			
VOLTIJDS	1 339,65	1 197,35	142,30
DEELTIJDS	151,45	78,30	73,15
TOTAAL IN VOLTIJDSE EQUIVALENTEN (VTE)	1 455,85	1 258,25	197,60

#### AANTAL DAADWERKELIJK GEPRESTEERDE

##### UREN

VOLTIJDS	1 841 302,50	1 648 727,30	192 575,20
DEELTIJDS	160 527,30	83 859,80	76 667,50
TOTAAL	2 001 829,80	1 732 587,10	269 242,70

#### PERSONEELSKOSTEN

VOLTIJDS	183 491 750,73	162 169 866,53	21 321 884,20
DEELTIJDS	16 859 097,58	8 478 281,56	8 380 816,02
TOTAAL	200 350 848,31	170 648 148,09	29 702 700,22

#### TIJDENS HET VORIGE BOEKJAAR

	Totaal	Mannen	Vrouwen
GEMIDDELD AANTAL WERKNEMERS IN VTE	1 513,10	1 303,10	210,00
AANTAL DAADWERKELIJK GEPRESTEERDE UREN	2 121 041,00	1 826 666,00	294.375,00
PERSONEELSKOSTEN	100 510 192,24	86 560 591,84	13.949.600,40

## OP DE AFSLUITINGSDATUM VAN HET BOEKJAAR

	Voltijds	Deeltijds	Totaal in voltijdse equivalenten
<b>AANTAL WERKNEMERS</b>	1 316,2	159,8	1 438,7
<b>VOLGENS DE AARD VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMST</b>			
OVEREENKOMST VAN ONBEPAALEN DUUR (STATUTAIR)	1 283,2	158,8	1 404,9
OVEREENKOMST VAN BEPAALEN DUUR	33,0		33,0
OVEREENKOMST VOOR EEN DUIDELIJK OMSCHREVEN WERK		1,0	0,8
<b>VOLGENS HET GESLACHT EN HET STUDIENIVEAU</b>			
<b>Mannen</b>	1 175,2	88,8	1 244,2
LAGER ONDERWIJS	627,0	42,0	659,2
SECUNDAIR ONDERWIJS	326,0	23,0	344,1
HOGER NIET-UNIVERSITAIR ONDERWIJS	151,0	14,0	161,9
UNIVERSITAIR ONDERWIJS	71,2	9,8	79,0
<b>Vrouwen</b>	141,0	71,0	194,5
LAGER ONDERWIJS	20,0	7,0	25,3
SECUNDAIR ONDERWIJS	54,0	25,0	72,5
HOGER NIET-UNIVERSITAIR ONDERWIJS	42,0	30,0	64,9
UNIVERSITAIR ONDERWIJS	25,0	9,0	31,8
<b>VOLGENS DE BEROEPSCATEGORIE</b>			
DIRECTIEPERSONEEL	54,2	7,8	59,8
BEDIENDEN	534,0	100,0	610,4
ARBEIDERS	728,0	52,0	768,4

## INLICHTINGEN OVER DE OPLEIDINGEN VOOR DE WERKNEMERS TIJDENS HET BOEKJAAR

	Mannen	Vrouwen
<b>TOTAAL VAN DE FORMELE VOORTGEZETTE BEROEPSOPLEIDINGSINITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER</b>		
AANTAL BETROKKEN WERKNEMERS	679	27
AANTAL GEVOLGDE OPLEIDINGSUREN	8 112	493,5
NETTOKOSTEN VOOR DE ONDERNEMING	794 051,89	48 312,74
WAARVAN BRUTOKOSTEN RECHTSTREEKS VERBONDEN MET DE OPLEIDING		
<b>TOTAAL VAN DE MINDER FORMELE EN INFORMELE VOORTGEZETTE BEROEPSOPLEIDINGSINITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER</b>		
AANTAL BETROKKEN WERKNEMERS	72,5	22,5
AANTAL GEVOLGDE OPLEIDINGSUREN	822,25	175,00
NETTOKOSTEN VOOR DE ONDERNEMING	80 496,75	17 132,18

**TABEL VAN HET PERSONEELSVEROOR TIJDENS HET BOEKJAAR****INGETREDEN**

	Voltijds	Deeltijds	Totaal in voltijdse equivalenten
Aantal werknemers waarvoor de onderneming tijdens het boekjaar een Dimona-verklaring heeft ingediend of die tijdens het boekjaar zijn ingeschreven in het algemeen personeelsregister	44	1	44,3

**VOLGENS DE AARD VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMST**

VAN ONBEPAALED DUUR (STATUTAIR)	1	1	1,3
VAN BEPAALED DUUR	43		43
VOOR EEN DUDELIIK OMSCHREVEN WERK	0		0

**UITGETREDEN**

	Voltijds	Deeltijds	Totaal in voltijdse equivalenten
Aantal werknemers met een in de Dimona-verklaring aangegeven of een in het algemeen personeelsregister opgetekende datum waarop hun overeenkomst tijdens het boekjaar een einde nam	78	10	86

**VOLGENS DE AARD VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMST**

VAN ONBEPAALED DUUR (STATUTAIR)	44	10	52
VAN BEPAALED DUUR	34	0	34

**VOLGENS DE REDEN VAN BEËINDIGING VAN DE OVEREENKOMST**

PENSIOEN	31	9	38,2
WERKLOOSHEID MET BEDRIJFSTOESLAG	0	0	0
AFDANKING	3	0	3
ANDERE REDEN	44	1	44,8



## 5 WAARDERINGSREGELS

### A WIJZIGING VAN DE WAARDERINGSREGELS VOOR HET BOEKJAAR 2016 - 2017

Door de ordonnantie die het Brussels parlement op 23 juni 2017 heeft goedgekeurd, tot wijziging van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid en betreffende de fusie tussen wateroperatoren, is de fusie door overneming van HYDROBRU door VIVAQUA, die door de Algemene Vergadering van elke entiteit op 8 november 2016 werd goedgekeurd, van kracht geworden op 31 december 2017; het boekjaar van de gefuseerde entiteit slaat bijgevolg uitzonderlijk op een boekjaar van 24 maanden, m.a.w. de kalenderjaren 2016 en 2017.

Als gevolg van deze fusie werden nieuwe waarderingsregels toegepast ten opzichte van het boekjaar 2015 van VIVAQUA:

#### Materiële vaste activa

De als gevolg van de fusie met HYDROBRU door VIVAQUA overgenomen materiële vaste activa bestaan uit distributienetten, saneringsnetten, meters, aansluitingen, regenwaterbekkens, collectoren, pompstations en zinkers, die zich allemaal bevinden in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest.

Deze vaste activa worden op de actiefzijde genoteerd tegen hun netto aanschaffingswaarde; deze vaste activa worden nog altijd afgeschreven volgens hun afschrijvingsplan over een duur van 30 jaar vanaf de datum van hun verwezenlijking of ingebruikneming (zie verder).

De nieuwe aansluitingen ten laste van derden worden op de actiefzijde genoteerd en worden afgeschreven zoals de andere investeringen; de bij derden geïnde inkomsten op die investeringen worden op de passiefzijde genoteerd, bij de overlopende rekeningen, en worden opgesplitst in rekening gebracht op de resultatenrekening volgens de afschrijvingsduur van de investering in kwestie. Ook de gesubsidieerde projecten worden op de actiefzijde van de balans genoteerd en afgeschreven zoals de andere investeringen van dezelfde aard.

Enkel de kosten in verband met inspecties en analyses van rioolvakken die leiden tot een identificeerbare en geplande investering – en die in dat opzicht studiekosten vormen betreffende de genoemde projecten – worden op de actiefzijde van de balans genoteerd en afgeschreven over de termijn die geldt voor de onderliggende investering. De andere kosten worden geregistreerd op het lopende boekjaar.

De werken in verband met de regenwaterbekkens en de collectoren alsook de aanleg van nieuwe riolen worden geboekt onder 'in aanbouw' (rubriek 27) tot aan hun ingebruikneming (voorlopige oplevering); ze worden beschouwd als gebouwen en worden voor een eerste keer volledig afgeschreven in de loop van het jaar waarin ze voorlopig worden opgeleverd. De andere investeringswerken op het distributie- en het saneringsnet worden rechtstreeks geboekt onder Gebouwen.

#### Flottende activa, eigen middelen, schulden

De oninbaar verklaarde handelsvorderingen worden ten laste genomen in het boekjaar waarin ze als oninbaar worden verklaard.

#### Vorderingen op ten hoogste één jaar / Voorziening voor dubieuze vorderingen

Los van de bepalingen in het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 3 december 2015 tot vaststelling van een opvolgings- en rapporteringshulpmiddel ter bepaling van de reële kostprijs van het water in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest en met toepassing van het voorzichtigheidsbeginsel heeft VIVAQUA een voorziening voor handelsrisico aangelegd ten bedrage van 30, 75 en 100 % van de vorderingen op respectievelijk meer dan 1, 2 of 3 jaar. Deze waarderingsregel is vergelijkbaar met de regel die wordt toegepast door de Waalse operatoren die actief zijn in de drinkwaterdistributie. Het betekent echter geenszins dat VIVAQUA afziet van de vervolging van de vorderingen in kwestie, die volledig verschuldigd blijven. Het bedrag van de voorziening die op die manier wordt gevormd, wordt elk jaar bij de afsluiting van het boekjaar herbekeken.

## Subsidies

Voor de activiteit 'sanering' worden de investeringssubsidies geboekt op het moment dat de vorderingsnota wordt gestuurd naar het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest en worden ze afgeschreven volgens het afschrijvingsplan van de investeringen waarmee ze verband houden.

Voor de activiteit 'distributie' worden de investeringssubsidies geboekt bij ontvangst van de brief waarin het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest zijn engagement bevestigt en worden ze afgeschreven volgens het afschrijvingsplan van de investeringen waarmee ze verband houden.

## Omzet

De omzet in verband met de drinkwaterdistributie en de daarmee gerelateerde saneringsdiensten wordt bepaald op basis van de tijdens het boekjaar in kwestie verbruikte en gefactureerde volumes én op basis van een raming van de tijdens het voornoemde boekjaar verbruikte, maar nog niet gefactureerde volumes.

## Financiële instrumenten

Op het moment dat de jaarrekening wordt opgemaakt, moet voor elke beslissing om een financieel dekkingsinstrument te verbreken, maar die nog niet heeft geleid tot een daadwerkelijke verbreking van het voornoemde instrument, eventueel een voorziening worden gevormd ten bedrage van zijn mark-to-market-waarde op 31 december van het boekhoudkundige jaar in kwestie of van zijn mark-to-market-waarde op het moment dat de Raad van Bestuur de jaarrekening goedkeurt indien die waarde ongunstiger is voor de intercommunale dan de waarde op 31 december.

Voorts zal voor elk financieel instrument dat, wegens bijzondere omstandigheden van de markt, een risico van niet-geplafondeerde meerkosten van de financiële kosten vertoont, een voorziening worden gevormd ten bedrage van zijn mark-to-market-waarde op 31 december of op het moment dat de Raad van Bestuur de jaarrekening goedkeurt, indien de waarde dan ongunstiger is voor de intercommunale.

## Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De waarde van de zekerheden door derden gesteld voor rekening van het bedrijf omvat de borg van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest bij de Europese Investeringsbank en omvat het nog verschuldigde saldo van de financieringsprogramma's die in 2010 en 2014 door HYDROBRU werden aangegaan met de Europese Investeringsbank.

De waarde van de door de Brusselse gemeenten ter beschikking gestelde distributienetten is vastgesteld als volgt:

- op 31 december 1972 is een actuele waarde bepaald op basis van de vervangingswaarde en van de ouderdom
- aan die actuele waarde werden van 1973 af elk jaar de investeringen van het boekjaar toegevoegd; tot in 1984 zijn deze aangevuld met een herwaardering berekend op basis van de in het Belgisch Staatsblad gepubliceerde coëfficiënten
- van 1989 af is de waarde van het net proportioneel verminderd in verhouding tot de lengte van de buiten gebruik gestelde netgedeelten en is het net gewaardeerd tegen de gemiddelde prijs berekend op het einde van het voorafgaande boekjaar.

De waarde van de dekkingsproducten van de afgesloten leningen vertegenwoordigt de mark-to-market-waarde van die producten, zoals ze gewaardeerd zijn op 31 december van het betrokken boekjaar.

Onder 'allerlei rechten en verplichtingen' staat het saldo van de vrijstelling inzake de financiering van de pensioenverbintenissen van VIVAQUA die naar het OFP Hydralis zijn overgedragen en die VIVAQUA, krachtens de wet betreffende de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening, nog moet aanzuiveren in het kader van zijn hoofdelijke aansprakelijkheid.

## B GEOCOÖRDINEERDE TEKST VAN DE WAARDERINGSREGELS

### Algemene principes

De waarderingsregels zijn vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk II van het KB van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen.

## ACTIVA

### Oprichtingskosten

Sinds het boekjaar 2008 staat in deze rubriek het bedrag dat nodig is om de verbintenissen op pensioenvlak te dekken. In afwijking van artikel 59 van het KB tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen wordt het in deze rubriek vermelde bedrag over een periode van 30 jaar afgeschreven in hetzelfde tempo als de leningen die zijn aangegaan om deze dekking te waarborgen.

### Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa hadden betrekking op de rioolwaterzuiveringsinstallatie Brussel-Zuid. Ze werden op de activa van de balans geboekt tegen hun kostprijs. Ze werden volgens de lineaire industriële methode afgeschreven over de duur van de concessie, die vijftien jaar bedraagt en in 2015 eindigde. Dit komt neer op een afschrijving van 1/15 per jaar.

### Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden op de activa van de balans geboekt tegen hun aanschaffingswaarde, met inbegrip van de bijkomende kosten, indien gefactureerd in hetzelfde jaar als de aanschaffing, of tegen hun vervaardigingsprijs.

Vanaf boekjaar 2016 worden de materiële vaste activa niet meer geherwaardeerd. De herwaardering die tot 31 december 2015 werd geboekt, wordt echter voort afgeschreven. Deze afschrijving bedraagt 2 % per jaar. Omdat de terreinen en de gebouwen niet worden afgeschreven, wordt het principe van een 'verdeling per helften' tussen die terreinen en de gebouwen toegepast voor de berekening van de genoemde afschrijvingen.

### Afschrijvingsbeleid

De materiële vaste activa worden afgeschreven volgens de lineaire industriële methode. De afschrijvingen zijn berekend volgens precieze percentages:

- in gebruik zijnde installaties (winningen, aanvoer, verdeling, distributienetten in Vlaanderen, exploitatiegebouwen, ...): 5 %, sectorlokalen: 2 %, saneringsnetten in Vlaanderen: 3,33 %, hoofdzetel: 3,33 %
- distributie- en saneringsinstallaties in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest (distributienet, rioolnet, vervanging en plaatsing meters, aansluitingen, regenwaterbekkens, collectoren, pompstations en zinkers): 3,33 %
- mobiel materieel: de aankopen waarvan het bedrag lager ligt dan € 250 worden onmiddellijk ten laste genomen in de loop van het jaar, de aankopen waarvan het bedrag tussen € 250 en € 625 ligt, worden op de materiële vaste activa geboekt en worden tegen 100 % afgeschreven, de aankopen waarvan het bedrag hoger ligt dan of gelijk is aan € 625 worden tegen 20 % afgeschreven
- materieel van de Werkplaats Meters: 10 %
- materieel van de laboratoria: 15 %
- materieel van de Reprografie: 20 % of 10 %, naargelang van de waarschijnlijke levensduur van de vaste activa

- bouwmachines: 33,3 % voor de grote herstellingen of voor de aanpassingen aan reeds gebruikte voertuigen, 20 % voor dumpers, minigraafmachines en grasmaaiers en 10 % voor alle andere machines
- transportvoertuigen: 10 % voor de vrachtwagens van 12 ton en meer, 20 % voor de andere voertuigen, 33,3 % voor de grote herstellingen of voor de aanpassingen aan reeds gebruikte voertuigen
- gereedschap: de aankopen waarvan het bedrag lager ligt dan € 75 worden onmiddellijk ten laste genomen in de loop van het jaar, de aankopen waarvan het bedrag hoger ligt dan of gelijk is aan € 75 worden tegen 20 % afgeschreven
- kantoormeubilair en -materieel: 10 %, behalve elektrisch materieel: 20 %
- software en hardware: 20 %, 25 %, 33 % of 100 %, naargelang van de waarschijnlijke levensduur van de vaste activa, met uitzondering van het materieel waarvan het bedrag lager ligt dan € 250 met betrekking tot 'infrastructuur, kantoorautomatisering, applicaties, telecom en allerlei', dat onmiddellijk ten laste zal worden genomen in de loop van het jaar
- vervangstukken van de onderhoudsplannen voor de productie: 20 %
- telefoon: 20 % voor het telefoniematerieel, 33,33 % voor de smartphones en de gsm's; het materieel 'allerlei' waarvan het bedrag lager ligt dan € 250 zal ten laste worden genomen in de loop van het jaar
- elektrische huishoudapparatuur: 20 %
- elektrische fietsen: 100 %.

De werken in verband met de regenwaterbekkens alsook de aanleg van nieuwe riolen en collectoren worden geboekt onder 'in aanbouw' (rubriek 27) tot aan hun ingebruikneming (voorlopige oplevering); ze worden beschouwd als gebouwen (rubriek 221) en worden voor een eerste keer volledig afgeschreven in de loop van het jaar waarin ze in gebruik worden genomen (voorlopige oplevering). De andere investeringswerken op het distributie- en het saneringsnet worden rechtstreeks geboekt onder de rubriek 221 – Gebouwen.

## Financiële vaste activa

### a Deelnemingen en andere effecten in portefeuille

Deze vaste activa worden gewaardeerd tegen hun aanschaffingswaarde. Waardeverminderingen worden geboekt in de mate dat er een blijvende minderwaarde of depreciatie voorkomt.

### b Vorderingen

Ze worden gewaardeerd tegen hun nominale waarde. Waardeverminderingen worden geboekt in de mate dat er een blijvende minderwaarde of depreciatie voorkomt. Deze vaste activa worden in het geheel niet geherwaardeerd.

## Vorderingen op meer dan één jaar

Deze vorderingen worden gewaardeerd volgens dezelfde regels als de vorderingen vermeld onder de financiële vaste activa.

## Voorraden en bestellingen in uitvoering

De inventaris wordt gevaloriseerd tegen de gewogen gemiddelde eenheidsprijs en wordt permanent aangepast volgens de voorraadbewegingen, ongeacht of het gaat om inkomende voorraad als gevolg van bestellingen, uitgaande materialen of om welke aanpassing van de voorraad dan ook.

Wordt een economische waardevermindering van de goederen in voorraad vastgesteld, dan moet hun boekwaarde worden aangepast aan het niveau van hun marktwaarde.

In voorkomend geval worden de bestellingen in uitvoering gevaloriseerd tegen hun aanschaffingswaarde.

Er wordt een aanvullende waardevermindering verricht ingeval hun boekwaarde moet worden verlaagd tot het peil van hun realisatiewaarde of wanneer rekening moet worden gehouden met de waardeverminderingen. Deze worden toegepast als volgt:

- 33 % indien al drie jaar niet meer bewogen
- 66 % indien al vier jaar niet meer bewogen
- 100 % indien al vijf jaar of meer niet meer bewogen.

### Vorderingen op ten hoogste één jaar

Los van de bepalingen in het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 3 december 2015 tot vaststelling van een opvolgings- en rapporteringshulpmiddel ter bepaling van de reële kostprijs van het water in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest en met toepassing van het voorzichtigheidsbeginsel heeft VIVAQUA een voorziening voor handelsrisico aangelegd ten bedrage van 30, 75 en 100 % van de vorderingen op respectievelijk meer dan 1, 2 of 3 jaar. Deze waarderingsregel is vergelijkbaar met de regel die wordt toegepast door de Waalse operatoren die actief zijn in de drinkwaterdistributie. Het betekent echter geenszins dat VIVAQUA afziet van de vervolging van de vorderingen in kwestie, die volledig verschuldigd blijven. Het bedrag van de voorziening die op die manier wordt gevormd, wordt elk jaar bij de afsluiting van het boekjaar herbekeken.

De oninbaar verklaarde handelsvorderingen worden geregistreerd op het boekjaar waarin ze als oninbaar worden verklaard.

### Geldbeleggingen en liquide middelen

De geldbeleggingen en de liquide middelen worden gewaardeerd tegen hun nominale waarde.

## PASSIVA

### Kapitaal

Dit bestaat momenteel uit:

- 313 986 aandelen op naam van categorie A, waarop de gemeenten inschreven
- 14 aandelen op naam van categorie B, waarop de IECBW (de huidige in BW) in 2008 inschreef.

### Subsidies

Voor de activiteit 'sanering' worden de investeringssubsidies geboekt op het moment dat de vorderingsnota wordt gestuurd naar het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest en worden ze afgeschreven volgens het afschrijvingsplan van de investeringen waarmee ze verband houden.

Voor de activiteit 'distributie' worden de investeringssubsidies geboekt bij ontvangst van de verbintenisbrief van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest en afgeschreven volgens het afschrijvingsplan van de investeringen waarmee ze verband houden.

### Voorzieningen en uitgestelde belastingen

Bij het afsluiten van elk boekjaar verricht de Raad van Bestuur een volledig onderzoek van de vroeger aangelegde of nog aan te leggen voorzieningen, als dekking van de risico's en kosten waaraan VIVAQUA is blootgesteld.

### Schulden op meer dan één jaar

Ze omvatten de financiële schulden die bestaan uit leningen geplaatst bij Belgische instellingen. Ze maken het voorwerp uit van jaarlijkse afschrijvingen volgens een plan dat bij de afsluiting van de lening is opgemaakt en dat onafscheidelijk deel uitmaakt van genoemd contract.

Vanaf 2008 omvatten ze ook de schuld die het bedrijf is aangegaan om de verbintenissen op pensioenvlak te financieren en dit overeenkomstig de wettelijke bepalingen.



## Schulden op ten hoogste één jaar

De financiële schulden worden gewaardeerd tegen hun nominale waarde.

De in euro uitgedrukte handelsschulden worden gewaardeerd tegen hun nominale waarde. Ingeval ze in vreemde valuta zijn uitgedrukt, worden ze in euro omgezet tegen de koers van de dag van de verrichting; het verschil tussen de genoemde koers en die van de dag van de betaling wordt dan op de resultatenrekening geboekt. Op de afsluitingsdatum van het boekjaar worden ze opnieuw gewaardeerd op basis van de koers van die dag; enkel de vastgestelde wisselverliezen worden op de resultatenrekening ingeschreven.

Het bedrag van de voorziening voor vakantiegeld wordt vastgesteld overeenkomstig de fiscale bepalingen.

## RESULTATENREKENING

### Omzet

De omzet van het boekjaar wordt bepaald op basis van de tijdens het boekjaar in kwestie verbruikte en aan de eindgebruiker gefactureerde volumes én op basis van een raming van de tijdens het voornoemde boekjaar verbruikte, maar nog niet aan dezelfde eindgebruiker gefactureerde volumes.

### SOCIALE BALANS

Naar aanleiding van het advies van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen heeft VIVAQUA in 2012 besloten een sociale balans op te maken.

## NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

### Zekerheden door derden gesteld voor rekening van het bedrijf

De waarde van de zekerheden door derden gesteld voor rekening van het bedrijf omvat de borg van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest bij de Europese Investeringsbank en omvat het nog verschuldigde saldo van de financieringsprogramma's die in 2010 en 2014 door HYDROBRU werden aangegaan met de Europese Investeringsbank.

### De goederen gehouden door derden in hun naam, maar ten bate en op risico van de onderneming

De waarde van de door de Brusselse gemeenten ter beschikking gestelde distributienetten is vastgesteld als volgt:

- op 31 december 1972 is een actuele waarde bepaald op basis van de vervangingswaarde en van de ouderdom
- aan die actuele waarde werden van 1973 af elk jaar de investeringen van het boekjaar toegevoegd; tot in 1984 zijn deze aangevuld met een herwaardering berekend op basis van de in het Belgisch Staatsblad gepubliceerde coëfficiënten
- van 1989 af is de waarde van het net proportioneel verminderd in verhouding tot de lengte van de buiten gebruik gestelde netgedeelten en is het net gewaardeerd tegen de gemiddelde prijs berekend op het einde van het voorafgaande boekjaar.

### Termijnmarkten

De waarde van de dekkingsproducten van de afgesloten leningen vertegenwoordigt de mark-to-market-waarde van die producten, zoals ze gewaardeerd zijn op 31 december van het betrokken boekjaar.

### Allerlei rechten en verplichtingen

Onder 'allerlei rechten en verplichtingen' staat het saldo van de vrijstelling inzake de financiering van de pensioenverbintenissen van VIVAQUA die naar het OFP Hydralis zijn overgedragen en die VIVAQUA, krachtens de wet betreffende de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening, nog moet aanzuiveren in het kader van zijn hoofdelijke aansprakelijkheid.

# JAARVERSLAG

Overeenkomstig het Wetboek van Vennootschappen brengt de Raad van Bestuur verslag uit over het boekjaar 2016-2017.

## 1 COMMENTAAR BIJ DE JAARREKENING

### Voorafgaande opmerking

Door de ordonnantie die het Brussels parlement op 23 juni 2017 heeft goedgekeurd, tot wijziging van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid en betreffende de fusie tussen wateroperatoren, is de fusie door overneming van HYDROBRU door VIVAQUA, die door de Algemene Vergadering van elke entiteit op 8 november 2016 werd goedgekeurd, van kracht geworden op 31 december 2017; het boekjaar van de gefuseerde entiteit slaat bijgevolg uitzonderlijk op een boekjaar van 24 maanden, m.a.w. de kalenderjaren 2016 en 2017.

Door deze bijzondere situatie is het voor de meeste posten in de balans weinig relevant om de boekhoudkundige gegevens van beide boekjaren met elkaar te vergelijken.

### 1.1 ACTIVA

#### Oprichtingskosten

In 2008 werd in deze rubriek het bedrag opgenomen dat nodig is om de verbintenissen op pensioenvlak te dekken. Dat bedrag beliep toen k€ 255 000 en wordt sindsdien afgeschreven in hetzelfde tempo als dat waarin de lening wordt afgelost van eenzelfde bedrag waarmee de externalisering van de pensioenverbintenissen wordt gefinancierd. Het bedrag dat in 2016-2017 is afgeschreven, beloopt k€ 17 000.

Deze kosten worden beschouwd als herstructureringskosten die voortvloeien uit de wettelijke verplichting die wordt opgelegd aan openbare bedrijven om alle voornoemde pensioenverbintenissen te dekken. Deze bepaling legt de externalisering op van het pensioenfonds van het personeel en van zijn rechthebbenden, een fonds dat daarvoor beheerd werd binnen VIVAQUA. In 2009 is het OFP Hydralis opgericht, dat op 23 februari 2010 de erkenning van de CBFA kreeg.

Sinds het boekjaar 2014 staat in deze rubriek ook het bedrag in verband met de debiteuren ter financiering van het pensioenfonds. De historische waarde van dit bedrag beloopt k€ 35 500 en wordt afgeschreven over een periode van 30 jaar. In 2016-2017 werd k€ 2 367 afgeschreven.

#### Materiële vaste activa

Het gaat om de nettowaarde in de balans - na aftrek van afschrijvingen - van de investeringen op:

- de winning, de aanvoer, het verdeelnet, de bedrijfsgebouwen en, tot eind 2017, het distributie- en saneringsnet van de Vlaamse gemeenten voor een nettobedrag van k€ 452 280;
- het distributie- en saneringsnet in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest voor een bedrag van k€ 689 476 eind 2017;
- zijn eveneens in deze rubriek opgenomen, materiële vaste activa betreffende machines, uitrusting, meubilair, ... voor een nettobedrag van k€ 5 840;
- de andere materiële vaste activa voor een nettobedrag van k€ 17 605.

De activa in aanbouw worden geboekt tegen de aankoopprijs of hun uitvoeringskosten en overgeboekt naar vaste activa Terreinen en gebouwen zodra ze in gebruik worden genomen (voorlopige oplevering voor een bedrag van k€ 79 122).

De uitsplitsing van de materiële vaste activa staat vermeld in de Toelichting bij de jaarrekening.

### **Voorraden en bestellingen in uitvoering**

Deze rubriek, met een totaalbedrag van k€ 8 014, omvat hoofdzakelijk verbruiksgoederen die bijdragen aan de productie van drinkwater, aan de courante exploitatie van de gemeentenetten en aan de activiteit in verband met de sanering van de gemeentelijke rioolnetten.

### **Vorderingen op ten hoogste één jaar**

De vorderingen op ten hoogste één jaar die op 31 december 2017 k€ 130 840 bedragen, worden vertegenwoordigd door:

- de handelsvorderingen voor een bedrag van k€ 113 183, die hoofdzakelijk bestaan uit:
  - sommen verschuldigd door de abonnees voor hun waterverbruik;
  - het bedrag van de op te maken facturen;
  - met aftrek van de waardevermindering op de vorderingen van de abonnees (cf. waarderingsregels);
- de overige vorderingen voor een bedrag van k€ 17 657, die hoofdzakelijk bestaan uit:
  - saldo's van de gemeentelijke rekeningen voor de Vlaamse gemeenten;
  - het bedrag van de te ontvangen subsidies;
  - de terug te vorderen btw.

### **Geldbeleggingen**

De geldbeleggingen bedragen k€ 60 904. Het gaat om de waarde van het tijdelijke geldmiddelenoverschot dat op termijn is belegd.

### **Liquide middelen**

De liquide middelen bedragen k€ 18 730. Het gaat om het tegoed op de rekeningen-courant bij Belfius, BNP Paribas en ING.

### **Overlopende rekeningen**

Het bedrag van de overlopende rekeningen op de activa belooft k€ 4 634 en bestaat voornamelijk uit het bedrag van de lonen van januari 2018 die in december 2017 werden uitbetaald.

## **1.2 PASSIVA**

### **Kapitaal**

Het volledig geplaatste kapitaal bedraagt k€ 3 167. Het bestaat uit

- 313 986 aandelen van categorie A;
- 14 aandelen van categorie B, waarop de IECBW (de huidige in BW) in 2008 inschreef.

### **Reserves**

Deze rubriek omvat de wettelijke reserve (k€ 395) en de belastingvrije reserves (k€ 262 414).

De aanzienlijke toename in vergelijking met boekjaar 2015 is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de fusie met HYDROBRU (voor k€ 116 420) alsook aan de overboeking naar de reserve van het resultaat dat werd behaald in het boekjaar, dat uitzonderlijk over 24 maanden is gespreid en dat slaat op de twee entiteiten die op 31 december 2017 fuseerden (k€ 35 462).

De belastingvrije reserves kunnen eventueel bestemd worden voor de dekking van de financiële tegemoetkomingen, die wettelijk vereist zouden worden van VIVAQUA in geval van onvoldoende

beursprestatie van het pensioenfonds Hydralis en/of elke andere maatregel van de FSMA waardoor Hydralis verplicht grotere reserves zou moeten aanleggen.

In die zin vervullen de belastingvrije reserves economisch gezien de rol van een voorziening. Een recente verkennende studie van Nexyan, de actuaris die Hydralis heeft aangewezen in het kader van zijn wettelijke verplichtingen, over de kansen en de omvang van een financiële tegemoetkoming van VIVAQUA op middellange en lange termijn wegens de voornoemde risico's gaf de volgende conclusies: VIVAQUA heeft 1 kans op 4 om, boven op zijn basistoevoeging, k€ 37 627 te moeten storten aan Hydralis binnen de twee jaar, 1 kans op 2 om binnen de drie jaar een bedrag van k€ 37 746 te moeten storten en 3 kansen op 4 om tegen 2023 een gecumuleerd bedrag van k€ 36 576 te moeten injecteren.

### Overgedragen resultaat

Door het fiscaal stelsel dat op VIVAQUA van toepassing is (behoud van de rechtspersonenbelasting; niet-onderwerping aan de vennootschapsbelasting) kan VIVAQUA geen dividenden uitkeren aan zijn aandeelhouders; op die manier wordt zijn winst integraal overgeboekt naar de belastingvrije reserves.

### Kapitaalsubsidies

Deze rubriek vertegenwoordigt de totale waarde van de toegekende investeringssubsidies (behalve die voor een investering in het kasteel van Modave voor een bedrag van k€ 549), verminderd met het totale bedrag van de verrichte afschrijvingen, of k€ 24 398, dat als volgt wordt opgesplitst:

- k€ 4 842 voor de investeringen op het distributienet in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
- k€ 14 821 voor de investeringen op het saneringsnet in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
- k€ 2 942 voor de investeringen 'sanering' in de Vlaamse gemeenten
- k€ 1 785 voor de uitgevoerde renovatiewerken aan het kasteel van Modave
- k€ 8 voor de investeringen in de productie-installaties

### Voorzieningen en uitgestelde belastingen

Deze post bestaat uit verschillende voorzieningen voor een bedrag van k€ 33 875, dat als volgt is opgesplitst:

- voorziening voor de kosten verbonden aan de pensioenen (wet-Wijninckx): k€ 8 700
- voorziening voor de reactivering van de actieve korrelkool in Tailfer: k€ 4 274
- voorziening voor de renovatie van het beton van Tailfer: k€ 4 600
- sociale voorziening: k€ 3 114
- voorziening voor een geschil met een aannemer: k€ 1 294
- voorziening voor een geschil over de afschrijvingsvergoedingen van de Vlaamse gemeenten: k€ 930
- voorziening voor juridische geschillen: k€ 750
- voorziening gekoppeld aan de vertrekpremie van de Nederlandstalige beambten: k€ 1 645
- voorziening voor financiële risico's: k€ 8 568

### Schulden op meer dan één jaar

Deze rubriek omvat:

- de financiële schulden met het na 2017 terug te betalen saldo van de diverse leningen die voornamelijk zijn aangegaan om de investeringen te financieren (k€ 763 077). Ze vermeerderd met de waarde van de tijdens het jaar aangegane leningen en vermindert met de waarde van de terugbetalingen die in

de loop van het volgende jaar moeten worden gedaan volgens de aflossingstabel van de leningen. Sinds 2008 omvat ze ook de lening die werd aangegaan om de pensioenverbintenissen te financieren

- de handelsschulden tegenover de leveranciers

### Schulden op ten hoogste één jaar

Deze rubriek, met een bedrag van k€ 142 857, omvat:

- het gedeelte van de afschrijvingen van de aangegane leningen die binnen het jaar vervallen, volgens de aflossingstabel van de leningen (k€ 53 728)
- het gedeelte van de afschrijvingen van de aangegane leningen die eind 2017 vervielen, maar waarvan de betaling werd geboekt op de boekdatum van de eerste werkdag van 2018 (k€ 8 087)
- de handelsschulden tegenover de leveranciers (k€ 49 916)
- de ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen van werken (k€ 3 281)
- de schulden met betrekking tot de belastingen (hoofdzakelijk op de winning van water: k€ 9 854) en schulden met betrekking tot bezoldigingen (k€ 6 184)
- de overige schulden (k€ 11 807) omvatten hoofdzakelijk:
  - de btw op uitgegeven facturen voor abonnees (k€ 3 755)
  - de van de abonnees in contanten ontvangen borgtochten (k€ 578)
  - de rekeningen-courant ten gunste van de Vlaamse gemeenten (k€ 3 311)
  - de diverse crediteuren (k€ 1 472)

### Overlopende rekeningen

Het bedrag van de rekening beloopt k€ 72 699 en bestaat uit de volgende posten:

IN 2018 BETAALDE INTERESTEN MET BETREKKING TOT 2017	k€ 4 598
OVER TE DRAGEN INKOMSTEN: IN 2016 TOEGEKENDE GEWESTSUBSIDIE	k€ 7 500 <sup>[1]</sup>
OVER TE DRAGEN INKOMSTEN: BETALING DOOR DERDEN VAN NIEUWE AANSLUITINGEN	k€ 35 567
INKOMSTEN VAN DERDEN OP WERKZAAMHEDEN IN DE VLAAMSE GEMEENTEN	k€ 883
GEMEENTELIJKE SALDO'S SANERING	k€ 8 529
IN OVEREENSTEMMING TE BRENGEN EN UIT TE SPLITSEN BETALINGEN (VAN FACTUREN)	k€ 15 558
ALLERLEI	k€ 65

[1] In de loop van het boekjaar 2016 heeft de gewestregering ingestemd met een interventie in de vorm van een subsidie in twee schijven van elk € 5 miljoen om het vastgelegde investeringsprogramma van HYDROBRU te kunnen uitvoeren met inachtneming van de financiële ratio's opgelegd in het financieringscontract dat tussen HYDROBRU en de Europese Investeringsbank werd afgesloten en waarvoor het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest borg staat. Van dit bedrag van € 10 miljoen werd in het boekjaar 2016 € 4,5 miljoen uitgekeerd en in het boekjaar 2017 € 5,0 miljoen. Op basis van de financiële staten die op 31 december 2016 werden afgesloten, bleek in fine € 2,5 miljoen te volstaan om de contractuele verplichtingen van HYDROBRU ten opzichte van de Europese Investeringsbank na te leven. De Raad van Bestuur van HYDROBRU heeft daarom besloten de resterende € 2 miljoen aan subsidies die het in 2016 heeft ontvangen – en die niet nodig waren om de ratio's dat boekjaar na te leven – over te dragen op het boekjaar 2017. Zo is ook de in 2017 ontvangen subsidie van € 5 miljoen als gevolg van de fusie niet noodzakelijk om de EIB-ratio's na te leven. Rekening houdend met het feit dat VIVAQUA voor het boekjaar 2018 geen tariefverhoging zal mogen toepassen, heeft de Raad van Bestuur van VIVAQUA echter besloten om de nog niet gebruikte € 7,5 miljoen aan subsidies - waarvan € 0,5 miljoen nog niet is uitgekeerd - over te dragen op het boekjaar 2018.



## 1.3 RESULTATENREKENING

### BEDRIJFSRESULTAAT

De bedrijfswinst belooft k€ 83 593.

#### Bedrijfsopbrengsten

##### a) Omzet

VIVAQUA heeft, over de 24 maanden van het boekjaar, een omzet van k€ 598 495 geboekt.

Die omzet omvat:

- de opbrengst uit de verkoop van water in 't groot (Farys, Vlaamse gemeenten) (k€ 106 171)
- de opbrengst van de dienstverlening (k€ 47 221)
- de aan de abonnees gefactureerde abonnementsvergoeding (k€ 30 678)
- de verkoop van water en de aanverwante diensten aan de abonnees (k€ 235 348)
- de aan de abonnees gefactureerde gemeentelijke saneringsbijdragen (k€ 115 851)
- de gewestelijke saneringsbijdrage (k€ 63 226)

##### b) Wijziging in de voorraad en in de bestellingen in uitvoering

Deze rubriek omvat goederen en leveringen, bezoldigingen en diverse lasten. Die gezamenlijke lasten worden overgedragen naar de gepaste rekeningen die bestemd zijn om die producten en bestellingen te ontvangen wanneer de werken ten einde zijn.

##### c) Geproduceerde vaste activa

Deze rubriek omvat goederen en leveringen, bezoldigingen en diverse lasten. Die gezamenlijke lasten worden 'geactiveerd' om op de materiële vaste activa te worden geboekt. De tegenwaarde van die elementen bevindt zich in de rubrieken van de overeenstemmende bedrijfskosten.

##### d) Andere bedrijfsopbrengsten

Deze rubriek bestaat uit opbrengsten uit de recuperatie van diverse lasten, uit de verhuring van onroerende goederen (k€ 719), uit de recuperatie van de afschrijvingsvergoedingen van de Vlaamse gemeenten (k€ 3 467), uit de invordering van de dagvaardingskosten (k€ 2 167), uit de facturering aan Infrabel van de GEN-werken - fase 1 (k€ 10 391).

##### e) Niet-recurrente bedrijfsopbrengsten

Deze rubriek omvat de meerwaarden die werden gerealiseerd bij de verkoop van vaste activa en de fusiemeerwaarde (k€ 1 692).

#### Bedrijfskosten

##### a) Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen

Deze rubriek omvat hoofdzakelijk materialen die rechtstreeks worden verbruikt voor exploitatie- of investeringswerken op het net of voor de aankoop van materialen die langs de voorraadrekeningen passeren.

##### b) Diensten en diverse goederens

Deze rubriek, met een bedrag van k€ 271 966, omvat hoofdzakelijk:

- de inschakeling van onderaannemers voor investerings- en exploitatiewerken (k€ 143 694)
- gewestelijke saneringsbijdragen in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest (k€ 63 226)
- allerlei administratieve kosten (k€ 22 479), waaronder:
  - verzekeringspremies voor schade door de activiteiten van de intercommunale (k€ 3 736)
  - overige verzekeringspremies (voertuigen, gebouwen, overlijden, ...) (k€ 4 159)
  - inningskosten van de onbetaalde facturen (k€ 4 860)
  - kosten van diverse retributies (k€ 3 167)

- bovengemeentelijke saneringsbijdragen in Vlaanderen (k€ 6 681)
- huurkosten (voertuigen, onroerende goederen, ...) (k€ 2 335)
- kosten voor onderhoud en herstelling van de kunstwerken door derden (k€ 11 783)
- energiekosten (water, gas, elektriciteit) (k€ 14 796)
- vergoedingen, sociale bijdragen en verzekeringen van de bestuurders en deskundigen (k€ 1 960)

#### **c) Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen**

Deze rubriek omvat de bezoldigingen alsook de sociale lasten, RSZPPO-bijdragen, vakantiegeld van het tijdelijk en vastbenoemd arbeiders- en administratief personeel.

#### **d) Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa**

Deze rubriek, met een bedrag van k€ 111 019, omvat hoofdzakelijk de toevoeging aan de afschrijvingen van de materiële vaste activa (k€ 84 564) alsook, sinds 2005, een afschrijving van de herwaardering van de vaste activa (k€ 3 544).

Sinds 2010 bevat deze rubriek eveneens de afschrijving van de herstructureringskosten verbonden aan de pensioenen, die k€ 17 000 beloopt. Sinds 2014 wordt een extra bedrag van k€ 2 366 afgeschreven door de overboeking van de debiteuren ter financiering van het pensioenfonds naar de oprichtingskosten.

#### **e) Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen**

Aan de waardevermindering op voorraden is k€ 283 toegevoegd, hoofdzakelijk door de minder frequente bewegingen van de artikelen in voorraad. De toevoegingen aan de waardeverminderingen zijn het gevolg van een beslissing van de Directie om de waarde van de voorraden te verminderen wegens de economische veroudering van sommige artikelen.

De handelsvorderingen werden met een bijkomende k€ 6 570 verminderd, overeenkomstig de door VIVAQUA bepaalde voorzichtige waarderingsregels.

#### **f) Voorzieningen voor risico's en kosten**

Deze rubriek, met een bedrag van k€ 2 941, vloeit voort uit

- de aanwending van de sociale voorziening (k€ 192)
- de toevoeging aan de voorziening voor de te recupereren uren en verlofdagen (k€ 43)
- de aanwending van de voorziening voor de renovatie van het beton van Tailfer (k€ 2 901)
- de toevoeging aan de voorziening voor de renovatie van het beton van Tailfer (k€ 4 600)
- de aanwending van de integrale voorziening voor een geschil over de indexeringsclausule met Farys (k€ 5 156)
- de toevoeging aan de voorziening voor een geschil met een aannemer (k€ 1 294)
- de aanwending van de voorziening voor een geschil met de fiscus (k€ 405)
- de toevoeging aan de voorziening voor een geschil over de afschrijvingsvergoedingen van de Vlaamse gemeenten (k€ 930)
- de toevoeging aan de voorziening voor de indexering van de bestaande overeenkomst (k€ 750)
- de toevoeging aan de voorziening gekoppeld aan de vertrekpremie van het Nederlandstalig personeel (k€ 1 645)
- de aanwending van de voorziening voor grote herstellings- en onderhoudswerken (k€ 35)
- de toevoeging aan de voorziening voor de kosten verbonden aan de pensioenen (wet-Wijninckx) (k€ 1 416)
- de toevoeging aan de voorziening voor de reactivering van de actieve korrelkool (k€ 2 095)
- de aanwending van de voorziening voor de reactivering van de actieve korrelkool (k€ 1 144).

#### **g) Andere bedrijfskosten**

Deze rubriek, met een bedrag van k€ 82 268, omvat:

- het bedrag van de oninbaar geworden facturen aan abonnees (k€ 8 108)
- de toevoeging aan het sociaal waterfonds (k€ 3 563€)

- het bedrag om de administratieve en logistieke residuaire kosten te dekken die op de aangesloten gemeenten drukken en die rechtstreeks of onrechtstreeks het gevolg zijn van de exploitatie van de infrastructuur voor waterdistributie en voor de opvang van afvalwater (k€ 22 998)
- de minnelijke schikking van het geschil met Farys (k€ 5 650)
- de Waalse heffingen en belastingen op de winningen van tot drinkwater verwerkbaar water (k€ 40 859)
- allerlei (k€ 1 090)

#### **h) Niet-recurrente bedrijfskosten**

Deze nieuwe rubriek, met een bedrag van k€ 134, bevat de minderwaarden die werden gerealiseerd bij de verkoop van vaste activa.

## **RESULTAAT UIT DE GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING, VÓÓR BELASTING**

### **Financiële opbrengsten**

Ze omvatten voornamelijk afschrijvingen van door de overheid verleende en op de resultatenrekening geboekte subsidies (k€ 1 774). Ze omvatten eveneens het resultaat van de geldbeleggingen en diverse andere financiële opbrengsten (k€ 88).

### **Financiële kosten**

Deze omvatten de interesten van de aangegane leningen voor de investeringen (k€ 36 575), de diverse financiële kosten (k€ 1 253) en een terugneming van een voorziening voor financieel risico (k€ -5 382) alsook, sinds 2009, de interesten van de lening bestemd om de verbintenissen op pensioenvlak te dekken (k€ 17 548).

## **1.4 RESULTAATVERWERKING**

Het resultaat van het boekjaar, atypisch want dubbel geconsolideerd, vertoont een winst van k€ 35 462. Dat bedrag is volledig geboekt in de belastingvrije reserves (zie hoger voor de desbetreffende commentaar).

## **2 EVOLUTIE VAN DE ZAKEN**

Op 1 januari 2018 zal VIVAQUA, in zijn naam, niet langer openbare operator voor distributie noch sanering in het Vlaamse Gewest zijn en vanaf 1 april 2018 is het daar ook niet langer operationeel beheerder 'distributie' voor rekening van derden (Farys/IWVB). Dat is het gevolg van een akkoord dat in mei 2017 werd gesloten met de Vlaamse gemeenten-vennoten van VIVAQUA, die al enkele jaren, via verschillende rechtstvorderingen, eisten om onvoorwaardelijk en zonder vergoeding uit VIVAQUA te treden (zitting van de RvB van VIVAQUA van 24 mei 2017 en zitting van de AV van VIVAQUA van 29 september 2017).

Al vertegenwoordigt deze uittreding van gemeenten-vennoten de facto een daling van activiteiten, en dus van omzet, voor VIVAQUA, toch omvat het akkoord dat met de gemeenten in kwestie werd gesloten bepalingen die VIVAQUA de kans boden geen economische schade te lijden als gevolg van deze uittreding: de uittredende gemeenten hebben zich er zo toe verbonden, in hun naam alsook in naam van de nieuwe operator die ze hebben aangewezen om die activiteiten in de toekomst te beheren, het personeel van VIVAQUA over te nemen dat rechtstreeks of onrechtstreeks werd ingezet voor die activiteiten en ze hebben ook een nieuw waterleveringscontract afgesloten waarmee VIVAQUA op hun hele grondgebied de enige waterleverancier blijft voor een periode van 18 jaar (maximale termijn die een Vlaamse gemeente zich krachtens het geldende decreet mag verbinden),

ook al had de ontbinding van de IWVB, die gekoppeld was aan hun uittreding uit VIVAQUA, hun de gelegenheid kunnen bieden vrijelijk water aan te kopen bij andere leveranciers.

De omzet van VIVAQUA zal tevens, vanaf 2019, negatief en significant beïnvloed worden door de inwerkingtreding van een nieuw waterleveringscontract met Farys, dat al in november 2012 werd gesloten en dat bepaalt dat, ten opzichte van het vroegere contract, de aan Farys geleverde nettovolumes met zo'n twee derde verminderen en de verkoopprijs per m<sup>3</sup> op de resterende volumes met bijna 25 % daalt.

Deze 'nieuwe' contractuele bepalingen met Farys werden intussen aangehaald door andere institutionele klanten voor de levering van water in 't groot en met een aantal daarvan zijn onderhandelingen aan de gang om bepaalde prijzen geleidelijk aan te passen en vanaf 2019 alle leveringsprijzen te laten evolueren naar de prijs die in 2012 met Farys werd overeengekomen.

Bij die onderhandelingen ziet VIVAQUA er echter op toe dat de daling van inkomsten en nettomarge inzake waterverkoop wordt gecompenseerd met een toename van de geleverde volumes en/of een aanbieder van andere types factureerbare diensten aan de operatoren in kwestie.

### **3 VOORNAAMSTE RISICO'S EN ONZEKERHEDEN WAARAAN VIVAQUA WORDT BLOOTGESTELD**

Rekening houdend met het wettelijk kader op de organismen voor de financiering van pensioenen, zoals Hydralis, is VIVAQUA hoofdelijk aansprakelijk voor de prestaties en prudentiële verplichtingen ervan.

Dat risico kan echter worden gerelativeerd gelet op de belastingvrije reserves die VIVAQUA eind 2017 kan laten zien.

VIVAQUA staat ook voor het risico om, tegen 2019, zijn contractuele ratio's ten opzichte van de EIB niet meer te kunnen naleven, wegens een totale bevrozing van de tarieven aan de eindgebruikers waartoe de gewestregering in 2014 besloot (de tarieven konden sindsdien zelfs niet meer worden geïndexeerd) en de oprichting, in januari 2018, van een regulator voor de tarieven voor de watersector, die geen overgangstarieven kan aanvaarden vóór 2019 - voor een toepassing op ten vroegste 1 januari 2020 - met toepassing van de ordonnantie die zijn activiteiten regelt. VIVAQUA heeft de gewestelijke overheden al op de hoogte gebracht van deze institutionele toestand en de mogelijkheid van een specifieke gewestsubsidie voor 2019 wordt momenteel onderzocht en uitgewerkt.

### **4 BELANGRIJKE EVENEMENTEN DIE NA HET AFSLUITEN VAN HET BOEKJAAR HEBBEN PLAATSGEHAD**

Gelet op het hierboven aangehaalde risico in verband met Hydralis, vormt de hoge volatiliteit op de financiële markten sinds het begin van het jaar als gevolg van de grote geopolitieke spanningen een verhoogd risico voor VIVAQUA om Hydralis financieel te moeten tegemoetkomen op het einde van het boekjaar, en dit voor bedragen die zouden kunnen oplopen tot tientallen miljoenen euro's.

In januari is ook de Brussels ordonnantie in werking getreden tot oprichting van een gewestelijke regulator voor de tarieven in de watersector. Brugel, de huidige regulator voor de gas- en elektriciteitssector, zal deze opdracht voor zijn rekening nemen. Tegen 1 januari 2021 zullen de wateroperatoren, op basis van een tariefmethodologie die tegen eind 2019 moet worden ontwikkeld in overleg met Brugel, een nieuw meerjarig tariefkader moeten hebben uitgewerkt en laten goedkeuren, in overeenstemming met de openbare dienstopdrachten en de doelstellingen die hun zijn toegewezen, hoofdzakelijk via de Kaderordonnantie Water en het Waterbeheersplan dat daaruit voortvloeit.

## 5 OMSTANDIGHEDEN DIE EEN AANZIENLIJKE INVLOED KUNNEN HEBBEN OP DE ONTWIKKELING VAN VIVAQUA

Momenteel worden de bepalingen van de Kaderordonnantie Water die het Brussels Parlement in oktober 2006 goedkeurde, geëvalueerd. Het resultaat daarvan zou kunnen zijn dat de opdrachten en voorrechten van de verschillende openbare operatoren van de sector moeten worden herzien, althans gedeeltelijk, waardoor die opdrachten tussen operatoren zouden kunnen worden herverdeeld en de globale perimeter van de activiteiten die deze ordonnantie dekt, zou kunnen worden uitgebreid (met name de opname van netten voor de opvang van regenwater).

Het is nu echter nog veel te vroeg om perspectieven te schetsen op het vlak van (positieve of negatieve) economische en financiële gevolgen voor VIVAQUA.

## 6 ONDERZOEK EN ONTWIKKELING

Op de actiefzijde van de balans staat geen enkel bedrag in verband met onderzoek en ontwikkeling. Geen enkele andere vermelding hierover is van veel belang.

## 7 FILIALEN

VIVAQUA heeft geen filialen.

## 8 VERANTWOORDING VAN DE WAARDERINGSREGELS IN DE VERONDERSTELLING VAN CONTINUÏTEIT

Niet van toepassing

## 9 FINANCIËLE INSTRUMENTEN

In het kader van een voorzichtig beheer van zijn financiële verbintenissen gebruikt VIVAQUA instrumenten om de risico's op schommeling van de rentevoet te dekken. Deze financiële opbrengsten slaan op nominale bedragen en op termijnen die in geen geval groter zijn dan respectievelijk het nominale bedrag en de duur van de onderliggende leningen.

VIVAQUA neemt daarom geen enkel speculatief risico met de genoemde instrumenten en verantwoordt op die manier de afwezigheid van boekhoudkundige activiteiten in mark-to-market op de balans.

De Raad van Bestuur stelt u voor de jaarrekening goed te keuren, nadat u kennis hebt genomen van het verslag van de commissaris-revisor.

Gedaan te Brussel op 23 mei 2018

Voor de Raad,

Faouzia Hariche  
voorzitster



# VERSLAG

## VAN DE COMMISSARIS-REVISOR

### VERSLAG VAN DE COMMISSARIS AAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN DE VENNOOTSCHAP OVER HET BOEKJAAR AFGESLOTEN OP 31 DECEMBER 2017

In het kader van de wettelijke controle van de jaarrekening van de vennootschap VIVAQUA (de 'vennootschap'), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de controle van de jaarrekening alsook het verslag betreffende de overige door wet- en regelgeving gestelde rapporteringsvereisten in hoofde van de commissaris. Deze verslagen zijn één en ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de Algemene Vergadering van 5 juni 2014, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan. Ons mandaat loopt af op de datum van de Algemene Vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening over de periode van 24 maanden afgesloten op 31 december 2017. Wij hebben de wettelijke controle van de jaarrekening van de vennootschap VIVAQUA uitgevoerd gedurende 2 opeenvolgende boekjaren.

### VERSLAG OVER DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

#### Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de jaarrekening van de vennootschap, die de balans op 31 december 2017 omvat, alsook de resultatenrekening van het boekjaar van 24 maanden afgesloten op die datum en de toelichting, met een balanstotaal van € 1 666 211 344,71 en waarvan de resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van € 35 461 772,66.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de vennootschap per 31 december 2017, alsook van haar resultaten over het boekjaar van 24 maanden dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

#### Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISAs). Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie 'Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de jaarrekening' van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

### Paragrafen ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden

Zonder afbreuk te doen aan de hierboven vermelde verklaring, vestigen wij de aandacht op de bijlage Vol. 6.19 van de jaarrekening waarin vermeld wordt dat de vennootschappen CVBA VIVAQUA en de CVBA HYDROBU gefusioneerd zijn ten gevolge van een proces gestart met de neerlegging van het fusievoorstel in juni 2016 en beëindigd onder opschortende voorwaarden door de buitengewone algemene vergaderingen van 8 november 2016. Om de realisatie van de opschortende voorwaarden mogelijk te maken werd het boekjaar van beide vennootschappen verlengd van 12 naar 24 maanden, afsluitend op 31 december 2017, ten gevolge van de ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 23 juni 2017. De fusie is effectief geworden met effect op 1 januari 2016 tengevolge van de realisatie van de opschortende voorwaarden vastgesteld bij notaris op 9 januari 2018. Hieruit volgt dat de cijfers van de balans en de resultatenrekening en de toelichting met betrekking tot vorig boekjaar niet vergelijkbaar zijn.

Zonder afbreuk te doen aan de hierboven vermelde verklaring, vestigen wij de aandacht op de bijlage Vol. 7 van de jaarrekening die de redenen uiteenzet waarom het bestuursorgaan de regionale subsidies ontvangen in de loop van het boekjaar van 24 maanden heeft overgedragen naar het volgend boekjaar. Er werd ons bevestigd dat deze subsidies niet verbonden zijn aan precieze operaties uitgevoerd tijdens het boekjaar van 24 maanden maar wel aan de ratio's EIB, door middel van steun aan bepaalde activiteiten. De, door de Raad van Bestuur, gekozen optie is eveneens uiteengezet in het jaarverslag.

### Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor de jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel, alsook voor de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de vennootschap om haar continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

### Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISAs is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze jaarrekening, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISAs, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
- het concluderen dat de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de vennootschap om haar continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening, en van de vraag of de jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld.

Wij communiceren met het bestuursorgaan onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

## VERSLAG BETREFFENDE DE OVERIGE DOOR WET- EN REGELGEVING GESTELDE RAP-PORTERINGSVEREISTEN IN HOOFDE VAN DE COMMISSARIS

### Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag en van de documenten die overeenkomstig de wettelijke en reglementaire voorschriften dienen te worden neergelegd, voor het naleven van de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften die van toepassing zijn op het voeren van de boekhouding, alsook voor het naleven van het Wetboek van vennootschappen en van de statuten van de vennootschap.

### Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag en bepaalde documenten die overeenkomstig de wettelijke en reglementaire voorschriften dienen te worden neergelegd, alsook de naleving van bepaalde verplichtingen uit het Wetboek van vennootschappen en van de statuten te verifiëren, alsook verslag over deze aangelegenheden uit te brengen.

### Aspecten betreffende het jaarverslag

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag, zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag overeenstemt met de jaarrekening voor hetzelfde boekjaar en is opgesteld overeenkomstig de artikelen 95 en 96 van het Wetboek van vennootschappen.

In de context van onze controle van de jaarrekening, zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag een afwijking van materieel belang bevat, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, dienen wij u geen afwijking van materieel belang te melden.

Wij drukken geen enkele mate van zekerheid uit over het jaarverslag.

### Vermelding betreffende de sociale balans

De sociale balans neer te leggen bij de Nationale Bank van België overeenkomstig artikel 100, § 1, 6°/2 van het Wetboek van vennootschappen, bevat, zowel qua vorm als qua inhoud alle door dit Wetboek voorgeschreven inlichtingen en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van ons mandaat.

### Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

- Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de jaarrekening verricht, en zijn in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de vennootschap.

### Andere vermeldingen

- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, werd de boekhouding gevoerd in overeenstemming met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.
- De resultaatverwerking, die aan de Algemene Vergadering wordt voorgesteld, stemt overeen met de wettelijke en statutaire bepalingen.
- Wij dienen u geen verrichtingen of beslissingen mede te delen die in overtreding met de statuten of het Wetboek van vennootschappen zijn gedaan of genomen met uitzondering van de opstelling na de wettelijke termijn van de jaarrekening, het jaarverslag en het verslag van de commissaris.

Brussel, 5 juni 2018

RSM InterAudit Cvba

Commissaris

Vertegenwoordigd door

Pierre Warzée  
venoot

Karine Morris  
venoot



## **VERANTWOORDELIJKE UITGEVER**

Laurence Bovy, VIVAQUA, Keizerinlaan 17-19 - 1000 Brussel

## **LAY-OUT**

© ID FIRST - idfirst.be



# VIVAQUA

WATER VOOR HET LEVEN

ISO 9001  
Coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid  
Keizerinlaan 17-19 - 1000 Brussel

